DZIEŃ POMORSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy 20 str. | Naczelny Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 12-2 w poł. Rękopisów Redakcja nie zwraca | Wydawca: Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza. Redakcja Administracja Toruń, Szeroka 11 | Konto czekowe P. K. O. Nr 160-31. Telefony Redakcji dziennej 747, 748. Telefon Redakcji nocnej 749 | Cena numeru w Toruniu i na prowincji gr. 20

Oddziały: Gdańsk, Kaszubski Rynek 21, tel. 214-94 — Gdynia, ul. 10 lutego, tel. 15-44 — Grudziądz, ul. Sienkiewicza 9, tel. 442. Wejherowo, ul. Gdańska 4, tel. 64, — Bydgoszcz, ul. Mostowa 6, tel. 22-18, — Inowrocław, ul. Marsz. Piłsudskiego 4a, tel. 602.

Rok IV. Toruń, niedziela 18 grudnia 1932 Nr. 291

Trzeba poznać się głębiej

Nasz wywiad z p. Premjerem Łotwy

Premjer Skujeneeks powitał życzliwie naszą inicjatywę z Pomorza

Copyright by „Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza"
Przedruk, choćby częściowy, dozwolony wyłącznie za uprzednią zgodą naszego Wydawnictwa.

Ryga, w grudniu

W tych dniach upłynął rok od czasu, gdy premjer **M. Skujeneeks** ujął w swe ręce ster rządu łotewskiego.

Nie łatwem jest stanowisko premjera Łotwy a bezsprzecznie żaden z dotychczasowych szefów rządu nie miał tak trudnego warsztatu pracy. Walki partyjne, palące zagadnienia mniejszościowe a przedewszystkiem fatalna sytuacja ekonomiczna wymagają ogromnej równowagi i energji, wytężonej pracy i wielkiego doświadczenia. Premjer Skujeneeks ma za sobą **dobrze zapisaną kartę życia politycznego**. Nie poraz pierwszy stoi on na czele rządu łotewskiego i imię jego wiąże się ściśle **z historją niepodległej Łotwy**. W Polsce również jest **znane imię łotewskiego premjera**. Premjer Skujeneeks od szeregu lat jest czynnym prezesem Towarzystwa polsko-łotewskiego, a w tym roku, połączywszy w swojej osobie kierownictwo rządu i przewodnictwo w **dziedzinie zbliżenia Polski i Łotwy**, pchnął prace **Towarzystwa na nowe tory**. Towarzystwo polsko-łotewskie rozwinęło energiczną akcję, mającą przedewszystkiem na celu **uzdrowienie stosunków handlowych**.

Premjera Skujeneeksa poznałem wówczas, gdy w towarzystwie ministra finansów Petrevitza, posła Celmsa i dyr. Zaltsa zwiedzał w roku 1929 **Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu**. Żywo interesował się tym pokazem narodowym, zapowiadając akcję, mającą ożywić stosunki **między jego krajem a Polską**.

POTRZEBA UNORMOWANIA STOSUNKÓW GOSPODARCZYCH.

Dziś premjer Skujeneeks przyjął mnie w czasie sesji „Saeimy" — Sejmu.

— Jak Pan Prezydent zapatruje się na obecne stosunki między Łotwą a Polską? — było pierwsze moje pytanie.

— Stosunki polsko-łotewskie a przedewszystkiem stosunki ekonomiczne między naszemi krajami — mówi premjer — nie są dotychczas niestety, unormowane. Problem ten napotyka na szereg trudności **natury gospodarczej**, nie łatwych do pokonania. Składa się na to przedewszystkiem charakter rolniczy obydwóch krajów, uniemożliwiający normalną wymianę produktów. Dla tego też pomimo najlepszych chęci obydwóch stron ostatnie lata nie przyniosły większych rezultatów na polu gospodarczego zbliżenia. Równowaga bilansu jest zwykle podstawą normalnych stosunków. W stosunkach z Polską trudno było dotychczas ją uzyskać i bilans był bardzo nierówny na korzyść Polski. Wytworzyło to skurczenie się i naszego importu z Polski. Dawniej 95 proc. węgla na rynku łotewskim były pochodzenia polskiego, obecnie sprowadzamy węgiel angielski i jesteśmy zmuszeni to czynić wzamian za masło, drzewo i len, które idą do Anglji. Produktów tych naturalnie do Polski eksportować nie możemy. Jednakże obecnie szukamy kompromisu.

Własnoręczna dedykacja Prezydenta Rady Ministrów Republiki Łotewskiej dla „Dnia Pomorskiego" i „Gazety Morskiej".

Ku porozumieniu

— Czy Pan Prezydent sądzi, że obecne prace komisyj polsko-łotewskich doprowadzą do pożądanego rozwiązania tego zagadnienia?

— Sądzę i mam nadzieję, że obecnie wchodzimy w **fazę nowych bardziej intensywnych i celowych stosunków handlowych**. Przed paru dniami wyjechała do Warszawy komisja z Ministerstwa Finansów, mająca sfinalizować szereg spraw handlowych i przygotować ZASADNICZE PUNKTY POROZUMIENIA. Dobre chęci są z obu stron; miałem tego jaskrawe dowody w czasie kongresu towarzystw polsko-łotewskich we wrześniu w Rydze.

— Pan Prezydent, mówiąc o dotychczasowym braku równowagi bilansu handlowego, wspomniał o tem, że Łotwa nie posiada produktów, mających widoki zbytu na rynku polskim. Jakież wyjście z tej sytuacji znajdują zainteresowane sfery ekonomiczne Łotwy?

— Najlepszym równoważnikiem byłyby pewne **kompensaty tranzytowe**. Część produktów, eksportowanych z Polski, a mianowicie z okręgu wileńskiego i północno-zachodnich kresów, przez Gdańsk, mogłaby być skierowana przez nasze porty **Libawę i Rygę**. Wytworzyłoby to stały ożywiony stosunek i wprowadziłoby **zmiany w polityce towarowej**. Wytworzyłaby się normalna wymiana nie tylko **w dziedzinie ekonomicznej**, ale i w **życiu kulturalnem naszych krajów**. Mam nadzieję, że wreszcie dojdziemy do **pożądanych rezultatów** w tej trudnej kwestji ekonomicznej.

Od przyjaźni do współpracy

— Czy na polu kulturalnem widzi Pan Prezydent dające się odczuć rezultaty pracy Towarzystwa polsko-łotewskiego?

— Bezwzględnie! **Zainteresowanie wzajemne wzrasta z każdym dniem.** Jednakże dotychczas za mało się nad tem pracowało. Również przeszkodą był brak ekonomicznych interesów. Z tem większą przyjemnością **witam inicjatywę** „Dnia Pomorskiego" i „Gazety Morskiej" POŚWIĘCENIA SPECJALNEGO NUMERU ZAGADNIENIOM BAŁTYCKIM. Niewątpliwie przyczyni się to do **zacieśnienia węzłów handlowych** i właśnie prasa wypełnić powinna tę lukę w naszych stosunkach. Jesteśmy sąsiadami, którzy żywią dla siebie sympatję, lecz którzy się za mało znają.

— Sympatje te są tem żywsze, Panie Prezydencie, że wytworzyły je nietylko dawne stosunki sąsiedzkie, ale i wspólne walki w zaraniu naszej niepodległości, kiedy wojska polskie walczyły również w obronie granic Łotwy

— Bezsprzecznie! **Przyjaźń polsko-łotewska jest stara.** Tem tłumaczy się też i **popularność literatury polskiej na Łotwie**. Mamy moc doskonałych tłómaczeń autorów polskich. Na scenach naszych teatrów ukazują się często sztuki polskiej. TRZEBA SIĘ POZNAĆ GŁĘBIEJ. Trzeba, aby wspólne interesy objęły WSZYSTKIE DZIEDZINY NASZEGO ŻYCIA. Wtedy wytworzą się stosunki sąsiedzkie, jakich wymagają nasze sąsiedztwo i nasza historja!

Mikołaj Arciszewski.

Czy Polska zapłaci Ameryce

grudniowa rata długu wojennego?

(o) **Warszawa, 17. 12.** (tel. wł.). Dowiadujemy się, że dopiero wczoraj **nadeszła odpowiedź rządu Stanów Zjedn. na drugą notę polską** w sprawie odroczenia płatności raty grudniowej długu amerykańskiego **Odpowiedź jest negatywna.**

Wczoraj w łonie rządu toczyły się **rozmowy nad odpowiedzią, jakiej Polska ma udzielić Stanom Zjednoczonym.**

Spór anglo-perski o naftę

Persja grozi skargą przed Ligą Narodów

Teheran, 17. 12. (PAT). Odpowiedź perska na ultimatum angielskie w sprawie koncesji towarzystwa **Anglo-Persian Oil Comp.** odrzuca wysunięte żądania i twierdzi, że rząd angielski stał zawsze na przeszkodzie bezpośredniemu **porozumieniu się władz perskich z towarzystwem; oświadcza, że wniesie do Ligi Narodów skargę na Anglję z powodu presji w formie pogróżek, zawartych w ultimatum.**

Zagadnienie zaległości podatkowych

W ostatnich tygodniach ogromnie zaktualizowane zostało zagadnienie zaległości podatkowych. Likwidacja tych zaległości stała się niemal naczelnym postulatem „programów gospodarczych", uchwalonych przez Centralny Związek Przemysłu Polskiego, oraz ostatnio przed paru dniami, na posiedzeniu Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie.

Nasze sfery gospodarcze uznały, że zagadnienie to jest tak ważne, że należy je rozwiązać w sposób radykalny. Uderzono więc w wielki dzwon alarmu i opracowano projekty.

Jak one wyglądają?

Centralny Związek Polskiego Przemysłu proponuje obliczenie na określony dzień zapadłych już zaległości podatkowych. Z tych zaległości skreślone być mają wszelkie ciążące na nich odsetki i kary za zwłokę. Następnie każdemu płatnikowi, wpłacającemu podatek bieżący, 90 proc. tej wpłaty zaliczyć się ma za 100 proc. wymiaru; pozostałe 10 proc. zużyte ma być na likwidację takiejże kwoty zaległości płatnika. W tym celu na te 10 proc. płatnik otrzymałby bon, którym spłacałby zaległości. Gdyby zaległości nie miał — bonem tym mógłby spłacać przyszłe podatki, nie zaraz jednak, lecz dopiero po dwóch latach od daty ich wystawienia. Jest to rzekome ustępstwo na rzecz Skarbu Państwa. Projekt przewiduje, że bony te byłyby dopuszczone do obiegu; realizację ich pozostawia się trosce samych płatników.

Projekt Izby Przemysłowo - Handlowej rozwiązać pragnie problem zaległości w sposób zbliżony do powyższego. Proponuje on skreślenie z istniejących zaległości podatkowych wszelkich zaległości nieściągalnych, t. j. takich „które nie mogą być ściągnięte na podstawie danych objektywnych" (?) Skreślenia te byłyby przeprowadzone przy współudziale czynnika obywatelskiego. Z pozostałych zaległości, obejmujących okresy podatkowe do 1932 r., władze skarbowe ustaliłyby sumę zaległości, ciążących na każdym płatniku przy skreśleniu wszelkich odsetek i kar za zwłokę.

Ta część projektu mniej więcej utożsamia się z koncepcją Centr. Zw. Przemysłu Polskiego. Różnica zachodzi w dalszym punkcie, dotyczącym sposobu spłaty ustalonych zaległości. Warszawska Izba Przemysłowo - Handlowa proponuje, aby zaległości te były uiszczane w ciągu 5-ciu lat wpłatami rocznemi, wynoszącemi conajmniej 10 proc. sumy tych zaległości, przyczem każda tak uskuteczniona wpłata, byłaby zarachowana w podwójnej wysokości. Inaczej mówiąc, Izba — w odróżnieniu od pierwszego projektu — proponuje ścisłe określenie terminu zapłaty (w ciągu 5 lat), wzamian za co pragnęłaby ustalone i oczyszczone z sum fikcyjnych oraz odsetek i kar zaległości zredukować jeszcze o 50 proc. (zarachowanie 10 procentowych wpłat w podwójnej wysokości).

Podobnie, jak i koncepcja Centr. Zw. Przem. Pol., projekt Warsz. Izby Przem. Handl przewiduje wydawanie płatnikowi bonów w wysokości 10 proc. sum wpłaconych tytułem podatków bieżących, „aby wytworzyć zachętę do terminowego uiszczania bieżących płatności" (nawet do tego trzeba dziś ludzi zachęcać!). Płatnikom, obciążonym zaległościami, bony byłyby zarachowywane na poczet zaległości po kursie nominalnym. Osobom wolnym od zaległości byłoby dozwolone regulowanie bonami podatków, po upływie pewnego czasu od daty ich otrzymania.

Obie te — jak widzimy — bardzo zbliżone do siebie koncepcje, nie są tak proste i słuszne, jak to wydaje się ich inicjatorom. W rezultacie sprowadzają się one do obniżenia o 10 proc. wszystkich bieżących podatków bezpośrednich, z tem, że kto ma zaległości — wpłacać będzie te 10 proc. na ich poczet, kto zaś ich niema — pożyczać będzie Państwu te 10 proc., otrzymując bony, któremi opłacałby przyszłe podatki.

Zdawaćby się mogło, że w ten sposób inicjatorzy obu projektów pragną jednocześnie upiec dwie pieczenie przy jednym ogniu: pozbyć się zaległości i uzyskać zniżkę podatków.

Ze stanowiska skarbowego pomysł ten wywołać musi poważne zastrzeżenia. Spotkał się też z mocną odprawą p. wiceministra Starzyńskiego w jednym z ostatnich zeszytów „Polski Gospodarczej" W ciągu 2-ch lat najbliższych — pisze p. Starzyński — dochody Państwa zmniejszyłyby się o sumy, jakie poza bieżącemi podatkami wpływają na poczet zaległości W ciągu lat następnych dochody te zmniejszyłyby się nadto o sumę wydanych bonów tym płatnikom, którzy dziś z podatkami nie zalegają.

Niewątpliwie Skarb Państwa na proponowanej mu tranzakcji zrobiłby nie najlepszy interes. Wpływy jego, zarówno obecne, jak i w przyszłości, uległyby zmniejszeniu, wskutek czego Państwo stanęłoby wobec konieczności dalszego ograniczania wydatków, które i tak już ograniczać się dziś nie dają.

Ale jest jeszcze i drugi, nie mniej ważny wzgląd, przemawiający przeciwko obu projektowanym koncepcjom. Jest to wzgląd na etykę podatkową, która, niestety, nie stoi u nas na należytym poziomie. Zwlekanie z uiszczeniem Skarbowi Państwa należnych mu podatków było i jest w Polsce zjawiskiem dość rozpowszechnionem. Nie płaci się często nie dlatego, że się nie może, ale dlatego, że się dług wobec Skarbu traktuje mniej serjo. Później przychodzi czas, w którym jest gorzej — i wtedy powstaje wielki gwałt o skreślenie długów.

Warto zaznaczyć, że długi podatkowe nie są zjawiskiem nowem, wywołanem przez kryzys. Duża ich część pochodzi jeszcze z okresu przedkryzysowego Wystarczy przypomnieć, że na 1. 4. 1929 r. zaległości w podatkach bezpośrednich, nie licząc podatku majątkowego, wynosiły 415,5 miljn. zł.; w ciągu 3 lat kryzysu wzrosły o 50 proc.

Projektodawcy z „Lewjatana" i Izby Przemysłowo - Handlowej utrzymują, że projekt ich nie niszczy moralności podatkowej. Ta rzecz budzi jednak poważne wątpliwości. Moralność podatkową niszczy się zawsze tam, gdzie niesumiennym płatnikom daje się generalne ulgi, niejako premje za opieszałość. Podważa się ją i w tym wypadku, gdy płaci się premje za wykonywanie obowiązków, które należą do kategorji bezwzględnych.

Inicjatorzy projektów, zastrzegają się, że nie chodzi im o takie premje. Niemniej, wbrew ich szczerym intencjom proponowane ulgi generalne w spłacie zaległości i koncepcja 10 procentowej bonifikaty, jako „zachęty do terminowego uiszczania bieżących płatności" — noszą wyraźny charakter takich premij

Obie koncepcje są sprzeczne z dotychczas stosowaną przez Państwo linją postępowania w dziedzinie likwidowania zaległości, polegającą na indywidualizowaniu ulg podatkowych. Należy zatem oceniać je pod tym właśnie kątem widzenia.

Budżet wydatków Banku Polskiego na r. 1933

Pod przewodnictwem prezesa dra Władysława Wróblewskiego odbyło się posiedzenie rady z budżetem na rok 1932 została zmnie Banku Polskiego, na którem rada wysłuchała sprawozdań dyrekcji oraz komisyj rady o działalności Banku w listopadzie r b . Następnie rada uchwaliła budżet wydatków na rok 1933, przyczem ogólna suma wydatków w porównaniu z budżetem na rok 1932 została zmniejszona o 10 procent.

Stan bezrobocia w kraju

Według ostatnich danych państwowych urzędów pośrednictwa pracy, liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie całej Polski w dniu 10 bm. wynosiła 187.677 osób, co w porównaniu ze stanem z poprzedniego tygodnia stanowi wzrost bezrobocia o 10.218 osób.

Liczba bezrobotnych na Śląsku wynosiła 71.452 osoby, co stanowi wzrost bezrobocia o 80 osób w ciągu tygodnia.

Rozgrywka między Europą a Stanami Zjednoczonemi

Długi wojenne terenem walki

Poniżej przytaczamy opinje prasy amerykańskiej i uczonych francuskich w palącej kwestji długów wojennych.

Stojąc na biegunowo sprzecznych punktach widzenia oba obozy zdają się zgadzać co do jednego: sprawa długów wojennych to „dziesięć lat idjotyzmów".

„Sun" (Baltimore) w artykule pod tytułem „10 lat idjotyzmów" pisze: „Bezustanne spory i narzekania, oto rezultat rozmów w sprawie długów wojennych. Partja demokratyczna nie ruszy nawet palcem, aby coś zrobić w tym kierunku, republikanie zaś z Hooverem na czele umywają ręce. Dziesięć lat idjotyzmu nie wystarczyło. Nie wyciągnięto żadnych konsekwencyj z katastrofy, do której w znacznej mierze przyczyniła się idjotyczna koncepcja długów wojennych".

„Niechaj dłużnicy się rozbroją", pod tym tytułem pisze „Washington Post": „Sprawa długów wojennych stanie się z pewnością częścią dziedzictwa nowej administracji. Możliwem jest, że przyszły Kongres zrewiduje długi poszczególnych państw, jeżeli państwa te zdecydują się na redukcję zbrojeń. Nie wydaje się prawdopodobnem, aby Stany Zjednoczone zgodziły się na rewizję długów wojennych wobec dłużników, którzy będą się kategorycznie sprzeciwiali redukcji zbrojeń, zmuszając tem samem Stany Zjednoczone do wielkich i niepotrzebnych wydatków na własne zbrojenia".

„Democrat and Chronicle" (Rochester) „Prezydent Hoover złożył świadectwo swego idealizmu (!!) a jego koncepcja w sprawie stosunków międzynarodowych spotka się z pewnością z powszechnem uznaniem. Dąży on szczerze do wspólnej pracy nad ustaleniem przyjaźni międzynarodowej."

„Idealizm" ten — dodamy od siebie — wyszedł szczególnie na zdrowie Niemcom.

Większość pism amerykańskich, jak sądzić z ich głosów, reprezentuje opinję nieustępliwą wobec dłużników europejskich, którym imputuje się brak dobrej woli i nieszczerość wobec dużych nakładów na zbrojenia.

„Paris Soir" ogłasza ankietę najwybitniejszych francuskich profesorów prawa międzynarodowego o sytuacji, wytworzonej przez odrzucenie projektu rządowego w sprawie spłat przez większość Izby Deputowanych.

Dziekan wydziału prawnego Sorbony prof. Barthelemy oświadcza, że postępienie Izby aprobuje całkowicie. Herriot w pierwszej części swego przemówienia doskonale odtworzył sytuację. Stany Zjednoczone przez swą nieszczęśliwą interwencję przeszkodziły Francji w uzyskaniu od Niemiec należnych jej wierzytelności z tytułu reparacyj, niezrozumiałem jest więc, jak Herriot po przytoczeniu tych słusznych argumentów, może zalecać spłatę raty.

Profesor międzynarodowego prawa publicznego uniwersytetu paryskiego Lefur uważa, że sprawę należało rozstrzygnąć już dawno przez arbitraż, nie czekając terminu płatności raty. Sumy żądane przez Stany Zjednoczone pozostają w dysproporcji z podaną Francji pomocą towarową w czasie wojny. Z tych względów prof. Lefur domaga się arbitrażu bądź przez zwykły sąd, bądź przez Najwyższy Trybunał Rozjemczy w Hadze.

Hitleryzm na rozstajach

przyczyny wystąpienia Strassera

Ciekawe światło na obecne stosunki w łonie partji narodowo - socjalistycznej rzuca brat przywódcy narodowych socjalistów Grzegorza Strassera — Otto Strasser w swym organie „Die Schwarze Front". Jako istotną przyczynę konfliktu pomiędzy Grzegorzem Strasserem a Hitlerem czasopismo podaje różnicę przekonań w sprawach społecznych. Gdy Grzegorz Strasser jest zwolennikiem socjalizmu o podkładzie narodowym, Hitler otwarcie skłania się do ideologji kapitalistycznej.

Sposobność do znanych wystąpień Strassera dały rokowania prowadzone przez narodowych socjalistów z centrum w sprawie wyborów pruskich. Przeciw Strasserowi wystąpił wówczas Goebbels, którego kandydatura na premjera została przez centrum odrzucona, i Goering, który wystąpił jako kontr-kandydat na stanowisko premjera, wysunięty poza plecami Strassera przez Hittlera. Wówczas doszło do rozprawy między Strasserem a Hittlerem. Strasser przypomniał wtedy o zadłużeniu partji wynoszącem 12 miljonów marek i ponowił ostrzeżenie, iż w razie rozwiązania Reichstagu grozi utrata dalszych 2 miljonów głosów przy nowych wyborach. Strasser zalecił następnie przyjęcie ze względów taktycznych ultimatum Schleichera w sprawie odroczenia Reichstagu, aby w ten sposób zyskać na czasie dla dokonania zasadniczej zmiany kursu polityki partji. Chodziło o nawrót do dawnego kierunku rewolucyjnego i o zbliżenie się do mas robotniczych, związków zawodowych i ugrupowań socjalistycznych.

Grzegorz Strasser miał podkreślić, że obecny kierunek partji sprowadza ją wyłącznie do roli mieszczańskiej organizacji o tendencjach antysemickich.

Czerwony atak na Pomorze

Moskiewscy sprzymierzeńcy pikelhauby berlińskiej

„Komunisticzeskij Internacjonał", wychodzący w Moskwie zamieszcza w 24 numerze sążnisty artykuł pod tytułem: *„Projekt programu kompartji Polski"*. W rozwlekłych wywodach, zdradzając *zasadniczą nieznajomość najelementarniejszych stosunków polskich* (zwłaszcza w dziedzinie rolniczej) stwierdza, że „Państwo Polskie jest tworem imperjalistycznej Ententy w walce z Sowietami" (??).

Interesujące jest zapatrywanie Komunisticzeskiego Internacjonału na nasze *granice zachodnie*. Pomorze nazywa on stale „korytarzem" i uważa je równie jak i Śląsk za ziemie „anektowane przez polski imperjalizm". W tem jak widzimy *czerwona Międzynarodówka idzie ręka w rękę ze swym „śmiertelnym wrogiem" — hitleryzmem.*

„Komunisticzeskij Internacjonał" doradza dalej „przekreślić po zwycięskiej rewolucji komunistycznej (!) postanowienia imperjalistyczne traktatów i zabezpieczyć ludności tych ziem prawo do samookreślenia włącznie do oddzielenia od Polski".

A więc: Komuniści rosyjscy dążą wspólnie z Niemcami wszystkich obozów politycznych do *„pokojowej rewizji" granic Polskich* drogą jakiegoś fantastycznego plebiscytu. I to mają być cele *„polskiej kompartji"...* Jeśli ktokolwiek jest jeszcze tak naiwny, że dotąd wierzy w *raj proletarjacki trzeciej Międzynarodówki*, niechże pamięta, że w „raju" tym „anektowane" przez Polskę Pomorze i Śląsk miałoby być *przedmiotem niegodziwych jakichś targów plebiscytowych*, a zapewne komisarzem plebiscytowym wyznaczyliby twórcy tego projektu „towarzysza" Hitlera, a może towarzysza Trockiego!

Mydło do golenia
Pomerania
jest chlubą polskiego przemysłu

Popisy opozycji

Złośliwy wypad na budżet Prezydenta Rzplitej

Komisja budżetowa Sejmu rozpatrzyła budżet Prezydenta Rzeczypospolitej.

Po referacie pos. Czumy (BB) wywiązała się dłuższa dyskusja, w której mówcy opozycyjni poraz pierwszy w parlamencie **polskim zaatakowali w sposób bezprzykładny budżet Głowy Państwa.** Przodował w atakach pos. Dubois (PPS) mówiąc m. in., że uposażenie p. Prezydenta jest zbyt wysokie, że do Spały skarb państwa dokłada rocznie sto tysięcy zł. **że kancelarja cywilna przedkłada p. Prezydentowi do podpisu dekrety niezgodne z Konstytucją.**

Pos. Kornecki (Klub Nar) zarzucił, że wydawnictwo pt. **„Atlas organizacyj społecznych"** wychodzący pod redakcją p. Adama Skwarzyńskiego (z kancelarji cywilnej) jest subwencjonowane przez kancelarję cywilną i że redakcja czasopisma „Kuźnia Młodych" mieści się na Zamku.

Moralną odprawę przedmówcom dał wicemarszałek Polakiewicz (BB), a rzeczowe wyjaśnienia **złożył szef kancelarji cywilnej p. Hełczyński.** Wykazał on, że budżet p. Prezydenta w ciągu ostatnich paru lat uległ wybitnemu zmniejszeniu **przeszło o 1 i pół milj. zł.** Co do funduszu reprezentacyjnego, to połowa sumy tej pozycji przeznaczona jest **na pokrycie 3-ej raty za obraz Matejki „Batory pod Pskowem".** Budżet Spały jest również zredukowany. Kancelarja cywilna — oświadczył p. Hełczyński — nie jest organem doradczym p. Prezydenta, gdyż rola ta należy do prezesa Rady ministrów. Co się tyczy „Atlasu", to jest to wydawnictwo objektywne, a nie partyjne, które ma **duże zadania społeczne.** Kontakt „Atlasu" z kancelarja cywilną polega jedynie na tem, że wydawnictwo to mieści się w jednym z gmachów, administrowanych przez kancelarję.

Po wyjaśnieniach szefa kancelarji wojskowej płk. Głogowskiego, który oświadczył, że Zamek posiada obecnie tylko 10 samochodów użytkowych i 1 ciężarowy, oraz że liczba etatów wojskowych na Zamek uległa znacznej redukcji, budżet Prezydenta Rzplitej przyjęto **bez zmian w drugiem czytaniu.**

Pruskie metody

„Gazeta Olsztyńska" przynosi artykuł **„Prawo nie jest równe dla wszystkich"**, w którym wykazuje jakich metod używają władze i instytucje półprywatne celem ostatecznego **zgermanizowania Prus Wschodnich.** — Obecnie zastosowano wobec mniejszości polskiej nową metodę: **wypowiadanie hipotek długoterminowych.** Banki wypowiadają właścicielom Polakom hipoteki i gdy ci nie mogą **spłacić wystawiają majątki na licytację.** Położenie gospodarcze mniejszości polskiej w Prusach Wschodnich jest katastrofalne. — Kryzys odbija się na niej tembardziej, że **Polakom odmawia się z reguły wszelkiej pomocy rządowej** (Osthilfe), z której korzystają gospodarze Niemcy.

Fiasco „Dnia głodu"

15 grudnia minął w całej Polsce spokojnie

Tak zwany **„Dzień głodu"** organizowany przez czynniki wywrotowe i wyznaczony na **15 grudnia** na terenie całego państwa, najzupełniej się nie udał. Zapowiedziane demonstracje nie odbyły się i zakłócenie bezpieczeństwa nie miało miejsca. **Jedynie przed magistratem w Częstochowie zebrała się grupa kilkudziesięciu bezrobotnych,** którzy po pewnym czasie **rozeszli się w spokoju.** Policja nigdzie nie potrzebowała interwenjować.

Walka z alkoholizmem

Pod przewodnictwem dyrektora departamentu służby zdrowia dr. J. Adamskiego odbyło się posiedzenie sekcji do walki z alkoholizmem Państwowej Naczelnej Rady Zdrowia Referat, poświęcony zagadnieniu wykładów z zakresu alkohologji w szkolnictwie, wygłosił dr. Bronisław Duchowicz ze Lwowa.

W wyniku obrad uchwalono szereg wniosków **z zakresu szkolnictwa,** walki z alkoholizmem, **lecznictwa i statystyki.** Wnioski te postanowiono przedłożyć odpowiednim władzom **państwowym.**

Źródło natchnienia Boraha

Kilka uwag o kłamstwach propagandy niemieckiej

Propaganda niemiecka przeciw Polsce nie przebiera, jak wiadomo, w środkach. Bazuje się wszędzie, gdzie tylko może: za Oceanem, we Francji, w Sowietach Jednem z ognisk tej propagandy jest m. in. Gdańsk. Z Gdańska i na terenie gdańskim propaganda ta szczególnie silnie działała. Jednym z tych licznych przejawów była książka gdańskiego hitlerowca Rauschinga p. t. „Die Bevoelkerungs- und Wirtschaftsverhaeltnisse im Westlichen Polen". W związku z tą publikacją podajemy poniższy wywiad p. **dr Kazimiery Jeżowej,** pracującej na polu naukowem w Gdańsku, która rozprawiła się zdecydowanie z wywodami hitlerowca Rauschinga.

NAPASTLIWA I FAŁSZYWA KSIĄŻKA.

1) Co spowodowało Panią do odpowiedzi na książkę Rauschinga?

— „Będąc antropogeografką ze szkoły prof. Stanisława Pawłowskiego z Poznania, zajmuję się przedewszystkiem **historją osiedlania się Niemców w Polsce.** Gdy w 1930 r. Towarzystwo Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku przygotowywało nowy tom swego „Rocznika Gdańskiego", proszono mnie o zreferowanie w nim kilku dzieł tak polskich jak i niemieckich, dotyczących Pomorza i Gdańska, m. in. grubej książki Rauschinga p. t. „Die Entdeutschung Westpreussens und Posens". Przejrzawszy tę książkę, odmówiłam napisania recenzji, gdyż już pobieżny przegląd wykazał, że jest tak przepełniona fałszywemi twierdzeniami i owiana tak wrogim nastrojem przeciw Polsce, iż niepodobna odeprzeć tego rodzaju napaści w ramach ograniczonych do kilkuset wierszy.

W osobnej rozprawie odpowiedziałam na tę książkę tak pełną tendencyjnego kłamstwa, tem bardziej, że w **wystąpieniu senatora Boraha dał się odczuć wyraźny jej wpływ.**

„CIĘŻKA KRZYWDA".

Autor na podstawie listów pisanych do Deutschtumsbundu, memorjałów tejże **instytucji,** artykułów gazet niemieckich i kolportowanych przez nie nowin, a także **tendencyjnie zniekształconych polskich artykułów** i zarządzeń władz usiłuje dowieść, że osiadłej rzekomo „od wieków" ludności niemieckiej w zachodniej Polsce stała się „ciężka krzywda", przez paragrafy Traktatu Wersalskiego, dotyczące likwidacji dóbr niemieckich i opcji, dalej przez polską ustawę o reformie rolnej, wreszcie **terorem (!) a nawet „pogromami" (??) niewiadomo przez kogo urządzanemi.**

Zdaniem Rauschinga liczba emigrantów niemieckich z Polski przekracza cyfrę **800 tysięcy.**

BANKRUCTKO POLITYKI KOLONIZACYJNEJ.

Okupacja Pomorza i Wielkopolski przez Prusy — stwierdza p. Jeżowa — po rozbiorze zastała tu niewielką ilość Niemców, szczególnie w obszarze granicznym i w większych miastach. Dość powiedzieć, że w **Bydgoszczy około 1800 r. mieszkały zaledwie dwie rodziny niemieckie, w Gnieźnie zaś i w Inowrocławiu nie było Niemców wcale.** Ogromny napływ Niemców nastąpił dopiero **po zaborze,** ale był to element niestały, szukający tu **karjery i łatwego wzbogacenia się.** Odnosi się to nawet do właścicieli ziemskich. Statystycy niemieccy sami wskazują na to, że tylko **33 proc. niemieckich majątków zostawało dłużej niż przez jedną generację w rękach jednej rodziny.** Również robotników, rzemieślników, inteligencję i urzędników mógł rząd pruski tylko na niedługi czas przywiązać do ziem polskich zapomocą tych **znacznych korzyści, jakie udzielał kolonistom, gdyż czuli się oni tutaj źle i dążyli na zachód do ojczyzny.**

Aby przeciwdziałać katastrofalnemu dla Prus odpływowi Niemców z zagrabionych ziem polskich, ufundowano wtenczas **Komisję Kolonizacyjną** i przeznaczono na ten cel **100 miljonów,** która to suma podniosła się do wojny światowej aż **do miljarda marek złotych,** ale jednak nie zapobiegła fluktuacji wśród Niemców, którzy **zbogaciwszy się na wschodzie wciąż odpływali na zachód.**

AKCJA DEUTSCHTUMSBUNDU.

Co do rzekomego nacisku ze strony rządu polskiego, to poza uprawnionemi przez Traktat Wersalski zarządzeniami **rządu** polskiego tenże nie wywierał żadnego nacisku na odpływ Niemców i **nie potrzebował go wywierać, gdyż Niemcy uciekali tłumnie z ziem polskich,** jak wynika np. z energicznych napomnień gazety „Die Ostmark" organu osławionego „Związku dla wspomagania niemczyzny na kresach wschodnich, zwanego podług inicjałów jego twórców Hannemanna, Kennemanna i Tiedemanna „hakatystami". **Emigracja ta zaczęła się,** jak wynika z różnych roczników tego czasopisma, notujących sprzedaże dóbr niemieckich w ręce Polaków, **już podczas wojny światowej, a wzmogła się do rozmiarów ucieczki zaraz po zawarciu rozejmu.** Ufundowany wówczas „Deutschtumsbund" starał się w porozumieniu z **Rządem Rzeszy energicznie przeciwdziałać,** rozpoczynając zarazem niekończący się szereg zażaleń na rzekomy ucisk ze strony władz polskich. Niemcom zakazano wprost, zresztą przeważnie bezskutecznie ucieczki z Polski, **grożąc represjami po powrocie do ojczyzny (!),** co wynika z enuncjacji samego Rauschninga.

FAŁSZERZE RZECZYWISTOSCI.

— Na szczęście i wśród Niemców — kończy pani Jezowa — dają się słyszeć głosy protestów przeciw takiemu nadużywaniu nauki, co jest zbawiennym wyrazem **po niemiecku,** zwracając się do tych Niemców, których tendencyjna bojowa literatura niemiecka nie pozbawiła trzeźwego i bezstronnego sądu, ufając, że dam skromny przyczynek do **moralnego rozbrojenia Europy,** demaskując tych, którzyby ją chcieli wtrącić w nowe zamieszki wojenne dla korzyści materjalnych, w czasach kiedy ogólna depresja powinnaby **właściwie złączyć wszystkich ludzi dobrej woli** na świecie w wysiłku dla poprawienia ludzkiej doli".

W dziesiątą rocznicę

W dniu 16 grudnia przed 10 laty zamordowany został zdradziecko strzałem z rewolweru z ręki Eligjusza Niewiadomskiego Pierwszy Prezydent Rzplitej ś. p. prof. Gabrjel Narutowicz. Celem uczczenia pamięci zamordowanego powstał pod honorow. przewodnictwem p. marszałka Józefa Piłsudskiego specjalny Komitet, z którego inicjatywy urządzona będzie w dniu 19 bm. w Teatrze Wielkim uroczysta Akademja. Na zdjęciu naszem podajemy podobiznę ś. p. Prezydenta Gabrjela Narutowicza.

Za gminą zbiorową

Najważniejszy postulat związku powiatów Rzeczypospolitej

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej otrzymujemy następujący komunikat:

Ze sprawozdania „Gazety Warszawskiej" z dnia 15 b. m. z posiedzenia sejmowej komisji administracyjnej, odbytego w dniu 14 bm. dowiadujemy się, że niektórzy członkowie komisji, w szczególności pp. Rymar i Wierczak, powoływali się na stanowisko Związku Powiatów w sprawie reformy gminnej i twierdzili, że stanowisko to jest zgodne z ich własnem stanowiskiem, t. j. przeciwne **wprowadzeniu gminy zbiorowej** w całej Polsce.

Wobec tego z całym naciskiem należy stwierdzić, że wypowiedziane przez p. p. Rymara i Wierczaka poglądy nie odpowiadają poglądom, dominującym w Związku Powiatów i formalnym uchwałom władz tego Związku. Wręcz przeciwnie — Związek Powiatów od początku swego istnienia stale i konsekwentnie propagował koncepcję gminy zbiorowej, dążąc do uzgodnienia poglądów sfer samorządowych na ten temat. Usiłowanie Związku w tym kierunku uwieńczył pomyślny rezultat. Jeszcze bowiem ogólnopolski zjazd przedstawicieli **samorządu powiatowego, odbyty w Warszawie 23 i 24 lutego 1930 roku,** a więc przed wniesieniem projektu ustawy, będącej obecnie przedmiotem prac sejmu, **jednogłośnie opowiedział się za gminą zbiorową w całej Polsce,** zaznaczając, że najodpowiedniejszy sposób urzeczywistnienia tej idei w **województwach południowych i zachodnich** upatruje w stwierdzeniu nadbudowy — właśnie w postaci gminy zbiorowej (okręgowej) — nad dotychczas istniejącemi na tych terenach gminami miejscowemi.

Ponadto Rada Związku Powiatów, która jest organem, powołanym statutowo do wypowiadania opinji w imieniu całego zorganizowanego w Związku samorządu powiatowego, opinjując na posiedzeniu swem w dniach 13 i 14 lutego 1932 projekt rządowy, przesłany Związkowi do opinji przez marszałka Sejmu, stanęła wprawdzie na stanowisku ograniczenia zakresu spraw, jakie projekt rządowy uregulować zamierza, ale równocześnie za **najważniejszy postulat, który ustawa jej zdaniem powinna załatwić,** uznała właśnie ujednostajnienie typu gminy zbiorowej w całej Polsce. Prezes Związku Powiatów R. P. (—) **Dr. M. Z. Jaroszyński.**

Gdy wywiad angielski działa

Dzieje perskich pól naftowych

Rząd perski wypowiedział towarzystwu Anglo-Persian Oil Company licencję korzystania z *perskich pól naftowych*. Niepozorna ta wiadomość może oznaczać początek wysoce poważnych zawikłań politycznych. Anglo-perskie towarzystwo naftowe ze swym kapitałem zakładowym 13.4 miljonów funtów ang oznacza *olbrzymią potęgę*. Nawet udział rządu perskiego w zyskach przedsiębiorstwa, mimo że bardzo nikły, wynosił rocznie *1 miljon funtów ang.*

Anglo-perskie towarzystwo naftowe od przeszło 30 lat zaopatruje całą flotę Jego Królewskiej Mości *w paliwo* i jest pionierem politycznych wpływów W. Brytanji w Persji. Koncesję na eksploatację pól naftowych w Persji Anglicy uzyskali za bezcen od rządu perskiego przed 30 laty na przeciąg 66 lat właśnie na podstawie dokumentu, którego historja jest wysoce niezwykła.

Dla lepszego zrozumienia sprawy jeszcze jedna informacja. Jak zwykle w tak doniosłej „operacji" odegrała wybitną rolę tajemnicza instytucja z Downing Street, *Intelligence Service* czyli poprostu *wywiad angielski*. Wiadomo, że wywiad angielski nie jest całkowicie utrzymywany przez państwo. Olbrzymia ta organizacja wywiadowcza posiada *własny olbrzymi majątek*, którym administruje bardzo oględnie, pomnażając go z roku na rok. W razie zdobycia ważnego tajnego dokumentu wywiad angielski nie odstępuje go zainteresowanym urzędom państwowym bezpłatnie, lecz każe sobie *słono płacić*. Mało kto wie, że większa część angielskich akcyj anglo-perskiego towarzystwa znajduje się *w posiadaniu wywiadu angielskiego*.

BEZCENNY PODAREK

Dzieje anglo-perskiego towarzystwa naftowego sięgają do czasów, kiedy w Teheranie królował *promienny szach Nazreddin*, z bożej łaski władca Persji *„od skraju księżyca do głębin wód"*. Niezrównany ten szach, który przez całe swoje życie nie dotknął ręki ani szaty Europejczyka, aby nie skazić promiennej czystości swej duszy, był niemniej wielkim *reformatorem technicznym* swego kraju i często korzystał z pomocy i rady inżynierów Zachodu, których zasługi wynagradzał najchętniej ofiarowaniem olbrzymich koncesyj terenowych. Tak m. in. długie lata u boku wszechwładnego szacha spędził niejaki *Monsieur d'Arcy*, inżynier francuski z Kanady, który zdobył wielki majątek. Kiedy odjeżdżał, za trudy swoje wynagrodzony został jeszcze następującym dokumentem dotacyjnym: „W imieniu najwyższego Boga zarządzam w dowód swej zaszczytnej łaski, że inżynierowi d'Arcy i jego rodzinie, potomkom i spadkobiercom przysługują przez 66 lat pełne, nieograniczone prawo przeszukiwania i rozkopywania *głębin ziemi perskiej*, przyczem wszystkie przez niego wydobyte *produkty podziemne pozostają jego niezaprzeczoną własnością*".

ANGIELSKI WYWIAD PRZY PRACY.

Inżynier z Montreal, któremu w chwili kaprysu szacha ten dokument wpadł do rąk jako nieoczekiwany podarek losu, stary już i zmęczony, żywił tylko jedno pragnienie: powrócić do ojczyzny i w zaciszu dokonać swego żywota. *Cenny pergamin* schował jako miłą pamiątkę między różne dokumenty rodzinne.

Lecz wywiad angielski, który wówczas szczególnie bacznie śledził wypadki w Persji, wiedział dokładnie o *tej darowiźnie* i swoim niezawodnym instynktem zrozumiał, że chodzi tu o *rzecz niezmiernej wagi*. Zapadła decyzja, że inżynier francuski nie *może powrócić do Kanady* z tym dokumentem.

Już w Aleksandrji zauważył d'Arcy ku swemu zdziwieniu, że liczni kupcy angielscy okazują niezwykłe zainteresowanie dla owego dokumentu, *ofiarując zań zawrotne sumy*. Lecz d'Arcy odpowiedział, że za bardzo kocha Persję, aby ją zapoznawać z błogosławieństwami cywilizacji angielskiej. Pieniędzy ma dość, więcej ich nie potrzebuje. Mimo licznych najróżniejszych forteli agentów wywiadu angielskiego nie *udało się im pozyskać dokumentu*, i d'Arcy *wsiadł na okręt*.

SYMPATYCZNY MISJONARZ

Podróż morską inżynier odbywał samotnie stroniąc od wszystkich. Zaprzyjaźnił się jedynie z *pewnym pobożnym misjonarzem*, do którego czuł szczególną sympatję. Misjonarzowi temu opowiadał o swoich różnych przygodach, i m. in. pokazał mu *dokument koncesyjny szacha perskiego*, nie omieszkając opowiedzieć, ile wysiłku kosztowało go dostać w swoje ręce. Misjonarz popadł przy tych słowach w zadumę. Mówi że Pan wszystkim tym ludziom *spłatać figla*", rzekł po chwili, „a równocześnie przysłużyć się świętej sprawie, jeśli pan dokument ten podaruje mnie, pokornemu słudze bożemu. Oczywiście, ani myślę o tem, aby w Persji czynić poszukiwania za *skarbami podziemnemi*. Chodzi o inną rzecz. Dotychczas szach perski zabraniał misjonarzom dostępu do swego kraju, lecz z tem pismem w ręku, możemy wystąpić jako wysłannicy pańscy, i niktby nam nie przeszkadzał *w naszej pracy*".

I oto, co nie udało się sprytnym agentom „Intelligence Service", osiągnął *skromny misjonarz*. Otrzymał dokument z rąk inżyniera który w ten sposób chciał zaskarbić sobie *łaskę niebios*.

ANGLO—PERSIAN OIL

Misjonarz był oczywiście *najsprytniejszym agentem wywiadu angielskiego*. I już po kilku dniach dokument znajdował się w bezpiecznej skrytce przy Downing Street.

Naiwnie zredagowany dokument i jego dzieje — *oto historja powstania towarzystwa Anglo—Persian Oil Company* i wszystkich z tem związanych komplikacyj polityczno-gospodarczych.

zwiększa wagę ciała
pobudza apetyt
wzmacnia ogólnie
9102
zawierający czynniki witaminowe

JECORÓL
magistra A. Bukowskiego
Wystrzegać się bezwartościowych naśladownictw.

Ucieczka studentów...

z uniwersytetów amerykańskich

W związku z kryzysem i coraz cięższemi warunkami życia w Stanach Zjednoczonych zmniejsza się stale liczba uczęszczających na uniwersytety i wyższe szkoły studentów. Tak więc w bieżącym półroczu spadek liczby imatrykulowanych słuchaczy wyniósł w porównaniu z ubiegłym półroczem 7 procent a spadek liczby otrzymujących dyplomy 1.5 procent.

Sprzedaż zamku

jednego z „Trzech muszkieterów"

W tych dniach został sprzedany we Francji historyczny zamek d'Artagnan, siedziba jednego z bohaterów słynnej powieści Dumasa pt. „Trzej muszkieterowie". — Pomimo przywiązanej do zamku legendy, przepięknych gobelinów, urządzenia, cennych zbiorów, osiągnięto przy sprzedaży tylko 250.000 franków. Nikt we Francji nie ma dość pieniędzy, aby nabyć na własność jako siedzibę zamek, w którym przeżył swą młodość słynny muszkieter królewski d'Artagnan.

Zbyt wielki to luksus na dzisiejsze ciężkie czasy. To też zamek d'Artagnan przeszedł na własność jakiegoś kupca, który zamierza urządzić tam składy.

Koniec „Allaha"

Rozlegające się od setek lat nawoływanie muezinów „Allah akbar" z wieży meczetów, ma przejść do przeszłości z woli Kemala Paszy, który pragnie wyrugować język arabski i wprowadzić turecki do obrzędów religijnych Zamiast pradawnego „Allah akbar" ma się rozlegać z minaretów okrzyk „Tanri uludur" turecki odpowiednik arabskiego. Bóg — po arabsku Allah, brzmi po turecku — Tanri.

KORNEL MAKUSZYŃSKI.

Lud się garnie do księgarni

Podczas srogiej bitwy raniony żołnierz zaczął jęczeć w niebogłosy. A drugi natoczem wrzeszczysz? Żeś ranny? Kaprala rozerwało na kawałki, a słowa jednego nie powiedział!". Ponura to jest historja i krwią ocieka, dlatego mi się jednak przypomniała, że wszyscy biadolą, a polski autor, ten właśnie, którego „rozerwało na kawałki", słowa jednego nie powiada. Zaciął kołyszące się od zgrzytania zęby, zacisnął usta, portki przytrzymując rękami, aby ich nie porwał wiatr, albo pan naczelnik urzędu skarbowego, i pisze sobie książeczki. Taki, psiakość, hrabia, co miną nadrabia. Taki książę, co rymom ogony wiąże. Taki baron, co je ma karon, bo tak już wychudł, że spożyć może jedynie potrawę w kształcie długim i cienkim, jak szpagat. Książeczki jednak pisze. Umierać będzie, a jeszcze za pióro ułap, jak żołnierz za karabin. Bo z tym pogromem literatury, to ciężkie łgarstwo. Czy już niema polskich książek? Bogdaj się ością zadławił, ten, co takie ponure rozsiewa plotki i bodaj się nim zajęła Kasa Chorych! Kto ma całe buty i dziurawy czas, niech się przejdzie po Nowym Świecie i niechaj spojrzy: każda w tym roku witryna księgarska zakwitła, jak łąka w maju, jak nos pijaczyny, roztęczyła się siedmią kolorów, jak damska fizjognomja, tytułami śpiewa, jak Kiepura za dwa tysiące dolarów, nazwiskami świeci, jak jubilerska wystawa, uśmiecha się szczęśliwie, jak młody malarz, któremu przyśniła się butelka wina. Niema książek? Narodzie katolicki! Książek jest mnóstwo. Znakomite książki, sercem pisane, największym wysiłkiem ducha stworzone. Każdy z piórowładnych wszystko w nich umieścił, co tylko w nim było, wszystko, na co go było stać. A ponad nimi piętrzą się stosy książek innych, jak ofiarne stosy, ogniem błyskające i krwawiące się płomieniem: to najcudowniejsze książki wielkich Umarłych, spadek narodowy, kopalnia niewyczerpana, żelazo i złoto, djamenty słów i czerwone rubiny myśli.

Niema książek? Niech ktokolwiek to powie, a dwutomowem wspaniałem, ilustrowanem wydaniem „Chłopów" w łeb dostanie, tak, że betleemską gwiazdę ujrzy w biały dzień. A ileż obok tych wspaniałości niebotycznych jest książek cichych, dobrych, pełnych słodyczy, wiernych przyjaciółek, co na zmęczone oczy kładą powiatę ukojenia i ciszy? Czasem wśród nich taka się zdarzy, do której można powiedzieć pięknie, jak ów pisarz angielski: „Bóg był dla mnie dobry, ale ty byłaś lepsza". Źle ci jest, jest ci smutno, serce się w tobie tłucze? Zdarza się. Nie uderzaj wtedy, staromodnym polskim zwyczajem, łbem o szafę, bo z całą pewnością szkoda szafy, a czasem i łba. Wynajdź wtedy w wielkim tłumie książeczkę, tak mądrą jak ludzkie dojrzałe serce, tak pełną uśmiechniętej słodyczy, jak dobra matka, a tak pogodną, jak Boże Narodzenie. Albo takiej sobie poszukaj, co cię na skrzydłach ślicznej, oszalałej, purpurowej, rozszumianej przygody, poniesie ponad ziemię, jak orzeł barana (porównanie jest nieco dotkliwe, ale nie mam innego pod ręką). Wyszukaj sobie książkę, co gada wierszami, tak ślicznie, jakby kto w twoje oczy rzucał brylantowe okruchy słońca. Zapytaj Mickiewicza, jak się żyje pełnią duszy, a Słowackiego zapytaj, jak się lata w niebieskości, ponad ziemią szarą, rozjęczaną i smutną. Serce otwórz przed Żeromskim jak na generalnej spowiedzi, zatańcz z Reymontem na trzydniowem weselu, albo pomódl się do Pana Boga twardą, wysokopienną modlitwą Kasprowicza, bo nie znajdziesz śliczniejszej książki do nabożeństwa, niż jego „Księga ubogich". Książka polska na wszystko ci odpowie, rady ci udzieli, serce twoje uzdrowi, duszę ci oczyści hyzopem ją pokropi.

Przez cały boży rok nie kupowałeś książek, nieznany przyjacielu, szepcząc sobie jak guślarz w cmentarnej kaplicy: „Żadnej lampy, żadnej świecy". Myślałeś, że sam sobie udzielisz rady, na pustkowiu, wśród szarości i liszajowatego mroku. A to jest bałwaniasta rzecz, jeżeli kto się dręczy w samotności, w kryminale własnej zgryzoty, zamiast wezwać takiego lekarza, jakim jest książka, połykać łzy, zamiast pić słońce, młócić słomę narzekania, zamiast wyjść na pole, między złocistość zbóż, albo wypłynąć na morze. A teraz, czytelniku, widzisz, żeś źle uczynił. Całe to szczęście, że masz właśnie doskonałą okazję, aby naprawić zaniedbanie. „W dzień Bożego Narodzenia radość wszelkiego stworzenia, książki w górę podlatują...". Jeśli na podarunek świąteczny kupisz książkę, zyskujesz niezmierne rzeczy. Wszyscy o tem wiedzą, że pożytek z niej jest ogromny, że zostanie ona w domu, napełniwszy go blaskiem, że jej nigdy nie ubędzie, bo to nie piernik, ani butelka wódki, że ją można dać biedniejszemu, że to i owo. Istnieją pozatem korzyści mniejsze wprawdzie, niepozorne, lecz jakież potężne! Jeśli masz słodką żonę, daj jej

Jakie papierosy pani, pan lubi?

Nile, Sfinksy, Egipskie Specjalne, Egipskie Przednie? — — A może Gabinetowe, Triumf, lub Złota Pani?
Nie potrzeba pytać, ani zgadywać, gdy się posiada pod ręką kolekcję papierosów Polskiego Monopolu Tytuniowego w estetycznej szkatułce.
Wzorowy pan domu zaopatrzy się jeszcze w cygara „Favoritas" i „Delicias". 9069

Ruch w lotnictwie

Ruch samolotów PLL. „Lot" utrzymywany był w listopadzie na wszystkich linjach, — przewidzianych zimowym rozkładem lotów. — Ogółem polskie samoloty komunikacyjne odbyły w ciągu miesiąca 292 loty, przewożąc 544 pasażerów, 5.300 kg. bagażu, 19,700 kg towarów, 1200 kg poczty, oraz 900 kg gazet. — W stosunku do roku ubiegłego zwiększył się bardzo wydatnie ruch towarowy. W grudniu komunikacja utrzymywana jest w dalszym ciągu na wszystkich linjach, przyczem wszystkie samoloty są ogrzewane. W okresie świątecznym ruch wstrzymany będzie w dniu 25 i 26 bm., oraz w Nowy Rok.

Konkurs kanarków

W Berlinie związek sprzedawców kanarków urządził w rozmaitych lokalach konkursy śpiewu tych żółtych ptaszków, Osobliwością jednego z tych konkursów była klatka z kanarkami, w której mieścił się również... kot. Dobrze wytresowany kot zachowywał się grzecznie i przyjaźnie wobec kanarków, nie zdradzając ani na chwilę chęci pożarcia małych śpiewaków.

Miljony na dnie morza

Szwedzka ekspedycja morska rozpocznie wkrótce prace nad wydobyciem z głębin morskich u brzegów Finlandji zatopionego okrętu wojennego rosyjskiego „Piotr Wielki". Okręt ten wiózł złota za 50 miljonów złotych a zatonął w czasie burzy po najechaniu na rafę podwodną w roku 1917. Prace nad wydobyciem skarbu potrwają zapewne przez dłuższy czas.

Wesoły kącik

PRZYZWYCZAJENIE.

Rzeźnikowi Muellerowi telefonują z domu, iż żona jego powiła synka, który waży sześć funtów.

— Bez kości? pyta ojciec.

POSZUKIWACZ

Teofil czuje się osamotniony. Daje ogłoszenie:

„Szukam osoby, którąby korespondowała ze mną codziennie".

Otrzymuje odpowiedź:

„Obstaluj pan na kredyt ubranie u mego krawca".

REKORD

My w Detroit opowiada pewien Amerykanin — fabrykujemy auta, które w sześć minut po rozpoczęciu pracy są już gotowe.

— Nic nadzwyczajnego — odpowiada drugi — my w Waszyngtonie rozpoczęliśmy punktualnie o drugiej fabrykację auta. O drugiej minut sześć auto przejechało już na śmierć dwóch przechodniów.

Twórca symbolu Paryża

Dzieła Eiffla

Wieża Eiffel, bez której dzisiaj trudno sobie wyobrazić Paryż, góruje swym ogromem nad metropolją kontynentu dopiero od 43 lat. Wieża znana jest w całym świecie.

Mało kto wie, że twórca wieży Eiffel był równocześnie współtwórcą innego wielkiego pomnika: posągu wolności w porcie nowojorskim.

W r. 1858 młody, zaledwie 26-letni inżynier Eiffel, po 3-letniej praktyce, otrzymuje zlecenie wykonania **miljonowego projektu: budowy mostu kolejowego** przez Girondę pod Bordeaux. Na kilka lat przedtem najtęższi inżynierowie budowali **most na Garonnie przez 12 lat.** Eiffel most na Gironde o długości 500 m. zbudował w przeciągu **2 lat,** posługując się najnowszemi metodami amerykańskiemi, po raz pierwszy przez niego zastosowanemi w Europie: Kesonami ze ścieśnionem powietrzem. Ten pierwszy most był początkiem **wspaniałej jego karjery.** Wszędzie według planów Eiffl'a powstawały mosty potężne i wiadukty w okolicach górskich. Eiffel z łatwością rozwiązywał trudności, które uważano za nie do przezwyciężenia.

Jednem z jego najwspanialszych dzieł jest most na **rzecze Duro pod Oporto,** do dziś dnia duma Portugalczyków. Most ten przyniósł rozgłos Eifflowi. Odtąd buduje wszędzie, w **Portugalji i na Węgrzech, w Afryce i w Azji.** Kiedy mu zlecono zbudowanie silnej konstrukcji żelaznej dla pomnika Wolności w Nowym Yorku, wywiązał się ze swego zadania tak, iż **symbol metropolji nad Hudsonem** po dziś dzień oparł się najgwałtowniejszym burzom i nawałnicom.

Głównem dziełem jednak Eiffla jest **jego wieża paryska,** wzniesiona z okazji paryskiej wystawy światowej w r. 1889. Zanim dzieło doszło do skutku, musiał Eiffel **odeprzeć** niezliczony szereg ataków. Zwalczano go, przepowiadając zeszpecenie obrazu miasta. Lecz Eiffel wierzył w swoje obliczenia techniczne. Dnia 17 maja 1889, w 2 lata i 4 miesiące po podpisaniu kontraktu z władzami miejskiemi Paryża **wieża była gotowa.** Koszty jej budowy wynosiły **7.800.000 fr., które pokryto** w ciągu 1 roku przez opłaty wejścia. Do budowy zużyto **9 miljonów kilogramów żelaza.** Jeszcze na wysokości 276 m. znajduje się platforma, mogąca pomieścić 800 **osób.**

Największego wroga architekta, prawo ciężkości, Eiffel zwyciężył **zupełnie.** Złowrogie wróżby, iż pierwsza burza przełamie wieżę jak zapałkę nie ziściły się. Odchylenia wieży u szczytu od linji pionowej nie przekraczają ponad 15 cm. (przy najsilniejszym wietrze).

Tak powstała przed 43 laty najwyższa po dziś dzień budowla świata (300 m.), jeden z najśmielszych pomysłów, jaki się zrodził w umyśle ludzkim, i to w okresie, kiedy technika nie śniła jeszcze o rozwoju, jakiego doczekała się dzisiaj.

Na samym szczycie tej wieży Eiffel zastrzegł sobie małą izdebkę, w której u schyłku życia lubił **przesiadywać i dumać,** na najwyższej budowli świata, która otrzymała jego imię. Symbol nietylko Paryża, ale i pracowitego i pełnego sukcesów żywota.

Eiffel umarł w r. 1923.

Po strajku tramwajarzy w Atenach

Po zakończeniu kilkotygodniowego strajku tramwajarzy w Atenach, lotnicy wojskowi oraz marynarze, którzy w czasie strajku zastępowali motorniczych i konduktorów tramwajowych, opuszczają — jak to widzimy na naszej ilustracji — w wesołym nastroju remizę tramwajową.

Meksyk naśladuje Sowiety

Trzy dekrety antyreligijne

Rząd meksykański wydał trzy nowe dekrety zwrócone ostrzem przeciwko szkołom katolickim. Pierwszy postanawia, że każda szkoła, która nie zastosuje się do artykułu 3-go konstytucji, z dniem 15-go grudnia r. b. zostanie zamknięta. Artykuł ten głosi **całkowitą laicyzację** wszystkich szkół i zaznacza, że zakon, ani żadna kongregacja ani też żaden ksiądz świecki nie może posiadać szkoły ani kierować nią. — Drugi dekret zarządza, że 90 proc. sił nauczycielskich musi się rekrutować z pośród obywateli meksykańskich, wreszcie trzeci reguluje kwestję egzaminów nauczycielskich.

Równocześnie rząd stanów Vera Cruz wydał rozporządzenie, na mocy którego mają ulec zmianie **nazwy około dwustu miast i wsi, pochodzące od imion świętych.**

W tym samym stanie Vera Cruz wprowadzony został obowiązek kontroli urodzin. Odpowiednia ustawa, uchwalona niedawno przez miejscowy parlament, powołała do życia specjalną komisję pod przewodnictwem d-ra Mendoza, która ma czuwać nad wykonywaniem tego prawa. Celem ustawy jest **„zwalczanie wielkich rodzin dla zmniejszenia bezrobocia".** Pozatem ustawa zawiera drastyczne postanowienia, dotyczące obowiązkowej sterylizacji.

Należy pamiętać, że zgórą **2 miljony dzieci** w Meksyku nie uczęszcza do szkół z powodu ich braku.

Ulgi w podróży do Rzymu

Z racji odbywającej się obecnie w Rzymie wystawy faszystowskiej, koleje włoskie udzielają podróżnym do Rzymu za biletami powrotnemi 70 procent zniżki.

Ministerstwo komunikacji, uwzględniając prośbę kolei włoskich — postanowiło ułatwić polskim podróżnym wyjazd do Rzymu. — W tym celu polskie koleje będą wydawały od dnia 20 grudnia do dnia 19 kwietnia przyszłego roku bilety na przejazd tam i z powrotem we wszystkich trzech klasach, ważne na pociągi pośpieszne. Kupon powrotny takiego biletu musi być ostemplowany w kasie w Rzymie, w przeciwnym bowiem razie staje się nieważny. Bilety mogą być wydawane dla jednej lub kilku osób.

Koszt przejazdu Warszawa — Rzym — Warszawa wynosić będzie: w 1 klasie 645.20 zł. w 2 klasie 434,90 zł. i w 3 klasie 267.90 zł.

Skarb dziecka i matki
Puder, Mydło, Krem
S245 **BEBE**
SZOFMANA

Depesze świąteczne

Ministerstwo Poczt i Telegrafów niniejszem powiadamia, że poczynając od dnia 13 bm. do dnia 2 stycznia roku przyszłego włącznie, będą przyjmowane we wszystkich urzędach telegraficznych i pocztowo-telegraficznych telegramy gratulacyjne — PNG — z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku o tekstach ustalonych i zniżonej taryfie. Telegramy te będą przyjmowane do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Kanady, Meksyku i Wysp Bahama.

Nadawcy przysługuje prawo wyboru jednego z pośród 17 tekstów okolicznościowych w języku polskim, angielskim i hiszpańskim, które to teksty wywieszone są we wszystkich urzędach telegraficznych i pocztowo-telegraficznych do publicznej wiadomości. Opłata od takiego telegramu, niezależnie od wybranego tekstu, wynosi 9 zł. do Stanów Zjednoczonych i Kanady, 15 zł do Meksyku i 18.35 do wysp Bahama.

Szczegółowych informacyj udzielają wszystkie urzędy telegraficzne i pocztowo-telegraficzne

książkę w nagrodę za słodycz, jeśli jednak pochmurne niebo dało ci żonę z taką siłą wymowy, że możnaby jej napędem zelektryzować całą Ojczyznę miłą, daj jej też książkę piękną, obszerną i opasłą, taką na trzy dni. Przez trzy dni będziesz „leżeć na obłoku, roztopiony w ciszę". A w oku nie będziesz miał „łzy sennej", lecz łzę wdzięczności. Daj książkę lubym dziatkom, a znikną w niej, jak w rozkwieconym ogrodzie. Będziesz słyszał tylko perlisty śmiech, a nie owe słodkie narzekanie: „Ta tusiu, Janek kopnął mnie w brzuch, a Marysia połknęła szpilkę". Daj książkę swojemu wrogowi, a wróg zmięknie, jak twardy but narciarski, posmarowany rycynusowym olejem. Daj ją przyjacielowi swojemu, o którym mądrze powiada stary Szlangbaum w „Lalce": — „Przyjaciel dobry wiele znaczy, on przebaczy wszystkie urazy kilka razy. Za książkę znacznie więcej uczyni. Daj książkę narzeczonej i bystrze patrz, co ona z nią uczyni: jeśli ją do serca przyciśnie, staraj się o indult i żeń się, bracie, czemprędzej, lecz jeśli ją w kąt ciśnie, uciekaj od niej, nieszczęśliwy, uciekaj, jak jeleń szybkonogi, taka kobieta nie ma serca, tylko ćwierć kilograma „przedniej cielęcej", a potrafi radać tylko z lustrem. Żołnierzowi daj książkę aby sobie za jej sprawą pojechał na urlop w nieznane kraje i dalekie ziemie. A przedewszystkiem daj książkę choremu, co cierpi. Nie dawaj mu takiej, co sama ledwie zipie, chora na skręt kiszek i myśli, albo na zatwardziałą melancholję, ale zdrową, bujną, co wierzy w człowieka, a kwitnie, jak wiosna.

Kiedy na gwiazdkę ofiaruje się komu książkę, daje mu się zaczarowany podarunek, coś, co żyje, czuje, cierpi, kocha, uśmiecha się, lub płacze dobremi łzami. Posyła mu się kogoś, bardzo mądrego, wiernego przyjaciela, o którym powie każdy, jak Gospodarz w „Weselu": — „Ktoś mi znany, ktoś kochany..." Siedzą sobie cisi ludzie w gromadce i gryzą słowa, jak orzechy, a wtem wchodzi starszy pan z takim uśmiechem, jak słońce. Okulary na nosie, a palce, pomazane atramentem. Ciepło się czyni w pokoju, wszystkie serca jak wosk miękną, a wtedy dziecko małe spojrzy i powie z gorącym szeptem: „To pan Prus!".

Takie to cudy przedziwne czyni książka.

A tak mi się zdaje, że gdyby Pan Jezus dzisiaj się narodził, nie przynieśliby Mu myrrhy, ani kadzidła, ani złota, ale ktoś, biedny bardzo, uklęknąwszy, ofiarowałby Mu drżącą ręką śliczną książkę, co się nazywa: „W pustyni i puszczy".

Doniosła reforma
w polskim kredycie długoterminowym

W związku z rządowym projektem ustawy o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych, zabezpieczających listy zastawne i obligacje oraz o obniżeniu oprocentowania wydanych na podstawie tych wierzytelności listów zastawnych i obligacyj, stwierdzić należy, że ogólna suma nieumorzonych pożyczek, udzielonych w listach zastawnych i obligacjach, emitowanych przez polskie instytucje kredytu długoterminowego, samorządy, związki komunalne i prywatne przedsiębiorstwa przemysłowo - handlowe wynosiła na dzień 1. 10. 1932. r. około **2.650 miljn. zł.**

Z powyższej sumy na emisje krajowe przypada: emisje skonwertowane nisko oprocentowane (od 4½ do 6 proc.) — około 398 miljn. zł; powojenne emisje (od 6 do 10 proc.) banków państwowych oraz prywatnych instytucyj kredytu długoterminowego — około 1.740 miljn. zł; powojenne emisje prywatnych przedsiębiorstw przemysłowo - handlowych — około 67 miljn. zł.; powojenne emisje samorządów i związków komunalnych — **41 miljn. zł.** Emisje zagraniczne wynoszą zaś: powojenne emisje Banku Gospodarstwa Krajowego **98 miljn. zł;** powojenne emisje samorządów i związków komunalnych około **194 miljn. zł;** powojenna emisja przedsiębiorstw prywatnych około **49 miljn. zł.**

USTAWA OBEJMUJE 1740 MILJN. ZŁ.

Projekt ustawy o konwersji kredytów długoterminowych obejmuje wyłącznie tylko **powojenne emisje krajowe polskich instytucyj kredytu długoterminowego,** zarówno prywatnych, jak i banków państwowych, których oprocentowanie wynosi od **6 do 10 proc.**

Wyjaśnić należy, że polskie instancje długoterminowego kredytu emisyjnego dzielą się **na państwowe i prywatne.** Do grupy instytucyj państwowych należą dwa banki: Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny. Do grupy instytucyj prywatnych zaliczają się: cztery instytucje obsługujące długoterminowy kredyt ziemski (3 Towarzystwa Kredytowe Ziemskie oraz Wileński Bank Ziemski), 14 Towarzystw Kredytowych Miejskich, 2 banki komunalne i wreszcie 3 banki hipoteczne. Ustawa konwersyjna obejmuje więc sumę **1.740 miljn. zł.**

Największa suma emisyj w instytucjach kredytu długoterminowego przypada na emisje **7 i 8 proc.** Ogólna suma tych emisyj wynosi około 1.680 miljn. zł. Emisje 10-procentowe wynoszą ogółem 71 miljn. zł i przypadają na Towarzystwa Kredytowe Ziemskie oraz Towarzystwa Kredytowe Miejskie. Z sumy tej 17 miljn. zł przypada na emisje Towarzystw Kredytowych Miejskich.

ZNIŻKA OPROCENTOWANIA WIERZYTELNOŚCI.

Projekt ustawy dotyczy przedewszystkiem **obniżenia oprocentowania wierzytelności,** zabezpieczających listy zastawne i obligacje, emitowane przez polskie instytucje kredytu długoterminowego jak następuje: 1) od wierzytelności, na podstawie których wypuszczono listy zastawne i obligacje wszystkich Towarzystw Kredytowych Ziemskich i Wileńskiego Banku Ziemskiego do 4½ proc.; 2) od wierzytelności, na podstawie których wypuszczono listy zastawne i obligacje Towarzystw Kredytowych Miejskich, banków hipotecznych i banków komunalnych — do 5 proc.; 3) od wierzytelności, na podstawie których wypuszczono listy zastawne i obligacje banków państwowych — nie wyżej 5½ proc. Obniżenia oprocentowania ma nastąpić z dniem 1. 1. 1933.

DONIOSŁE ZNACZENIE USTAWY.

Ustawa konwersyjna posiada niezmiernie **doniosłe znaczenie w swych skutkach dla całego gospodarstwa narodowego Polski.** Dotychczas koszt kredytu długoterminowego był bardzo wysoki, co stanowiło rażącą sprzeczność **wobec rentowności obciążonych temi pożyczkami nieruchomości ziemskich.** Bezpieczeństwo papierów procentowych długoterminowych zależy od **realnych możliwości płatniczych dłużnika.** Ogółem suma zaległych rat od pożyczek udzielonych przez wszystkie instytucje emisyjnego kredytu długoterminowego na dzień 1. 10. 32. r. wynosi około **214 miljn. zł.** Suma powyższa stanowi zatem około 11 proc. ogólnej sumy emisji (łącznie ze skonwertowanemi emisjami przedwojennemi) tych instytucyj. Nie ulega żadnej wątpliwości, że zły stan finansowy instytucyj, emitujących, jest wynikiem niemożności płacenia przez dłużnika wysokich procentów, a co za tem idzie, dalsze utrzymywanie obecnego poziomu odsetek spowodowałoby wcześniej lub później **zupełną niewypłacalność dłużnika,** pociągając za sobą również niewypłacalność instytucyj emitujących.

Ustawa przewiduje możność przedłużenia okresów umorzenia pożyczek do **lat 56.** Obecna wysokość rat półrocznych waha się przeciętnie od **4½ do 6½ proc.,** a po przeprowadzeniu konwersji i obniżki oprocentowania raty te wyniosą 2.71 proc. dla pożyczek, opłacających obecnie 4½ proc. oraz 3 proc. dla pożyczek 5-proc.

Oparte na tych zasadach nowe warunki kredytu długoterminowego, staną się możliwe do dotrzymania dla dłużników na wet w obecnej sytuacji gospodarczej i stanowią jedyną drogę **do sanacji stosunków w polskim kredycie długoterminowym.**

Podczas złotej niedzieli ostatni zakup!

Wybór u nas obecnie jeszcze jest wielki. Ceny nasze odpowiadają dążeniom do oszczędności. Podarujecie dobrze, podarujecie tanio, jeżeli kupicie u nas.

Największy magazyn mód na miejscu.

Walter & Fleck A.G.

Gdańsk. — Magazyn otwarty w niedzielę od godz. 2—6

Trochę przesady nawet nie zawadzi

Wyroby tytoniowe monopolowe są fabrykowane na zasadzie najdoskonalszej aseptyki, ale jak w każdej czynności ludzkiej, o znamionach doskonałości tak i tu jest pewne stopniowanie i są pewne odchylenia. W fabrykacji papierów bezustnikowych technika w zastosowaniu higjeny i aseptyki dochodzi do formy najidealniejszej, jaką tylko można sobie wyobrazić, podczas gdy przy fabrykacji papierosów ustnikowych, ideał ten nie jest jeszcze w pełni osiągalny. Ponadto ustnikowym popierosom grozi nieuczciwa konkurencja szwarcówek, wyrabianych jak już tylokrotnie podnoszono, w krzyczących o pomstę do nieba warunkach sanitarnych — słowem niema przy ustnikowych wyrobach tej gwarancji absolutnej co przy bezustnikowych, a że pozatem te pierwsze wypadają drożej, więc obecnie, w dobie zwłaszcza kryzysu i wzmożonej oszczędności — wszystko przemawia za papierosem bezustnikowym.

R-a.

Zamknięcie rachunkowe Związków komunalnych za rok 1931—32

Ministerstwo spraw wewnętrznych po porozumieniu z ministerstwem skarbu udzieliło w specjalnem piśmie do wojewodów szeregu wskazówek co do sposobu sporządzania zestawień zamknięć rachunkowych związków komunalnych za rok 1931-32.

Między innemi ministerstwo spraw wewnętrznych stwierdza, że zestawienia takie należy sporządzić na podstawie wykonania budżetów i sprawozdań rachunkowych związków komunalnych i nadesłać je ministerstwu w terminie — wyjątkowo co do zestawień za rok 1931-32 — do dnia 28 lutego 1933 r. W sumach wydatków należy uwzględnić poza wydatkami dokonanemi faktycznie, *również i zaległości, które mają być uregulowane w nowym okresie obrachunkowym.* W sumach dochodów zaś *tylko dochody, które gotówkowo wpłynęły w okresie obrachunkowym,* bez uwzględnienia nieściągniętych zaległości. Nadwyżkę, względnie niedobór wykazać należy w jednej sumie z niezlikwidowanemi pozostałościami nadwyżek i niedoborów z lat ubiegłych.

Trudności finansowe warszawskiego lombardu

Dnia 16 bm. Wydział Handlowy Sądu Okręgowego rozpatrzy sprawę **Warszawsko-Gdańskiego Tow. Handlowo-Zastawowego w Warszawie o odroczenie wypłat.**

Poza czynnościami ściśle lombardowemi prowadziło Towarzystwo Dom Składowy Publiczny oraz zajmowało się importem i eksportem futer zgodnie ze swemi uprawnieniami. Przyczyną trudności płatniczych w jakich znalazło się Towarzystwo ostatnio, było zbyt szybkie wycofywanie udzielonych Towarzystwu pożyczek przy niemożności równie szybkiego wycofania sum z zastawów i towarów.

Nasze zboże na rynku niemieckim

Jak podaje oficjalna statystyka niemiecka, Polska dostarczyła na rynki Rzeszy w ciągu 10 miesięcy rb. żyta przeszło 20 tys. kwintali, czyli 4 procent ogólnego przywozu żyta do Niemiec, pszenicy 300 tysięcy kwintali, czyli 6 proc., jęczmienia browarnego 54 tys. kwintali, czyli 20 proc. oraz owsa 25 tys. kwintali czyli 80 procent.

Jak należy zgłaszać się o zasiłek
z Funduszu Bezrobocia

Na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 2 lipca br. Zarząd Obwodowy Funduszu Bezrobocia w Toruniu podaje do wiadomości, iż na terenie jego działania, tj. terenie całego województwa pomorskiego, **właściwemi urzędami dla dokonywania rejestracji zgłoszeń bezrobotnych o zasiłki z Funduszu Bezrobocia** są, za wyjątkiem powiatów morskiego, tczewskiego — grudziądzkiego i częściowo toruńskiego, **Wydziały Powiatowe** z uwzględnieniem podanych przez nie do powszechnej wiadomości lokalnych punktów rejestracyjnych.

Każdy bezrobotny ubiegający się o zasiłki z Funduszu Bezrobocia powinien osobiście dokonać zgłoszenia tylko w tym Wydziale Powiatowym, lub w jego punkcie rejestracyjnym, na terenie którego zamieszkuje.

Bezrobotni zamieszkujący na terenie powiatu morskiego powinni dokonywać swe zgłoszenia osobiście w ekspozyturze PUPP w Wejherowie. Wyjątkowe zmiany lokalne ogłasza Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy w Gdyni.

Bezrobotni zamieszkali na terenie powiatu tczewskiego powinni zgłaszać się w PUPP w Tczewie, zamieszkujący na terenie powiatu grudziądzkiego w PUPP w Grudziądzu.

Bezrobotni zamieszkujący na terenie północnej części powiatu toruńskiego, w obrębie posterunku policji państwowej w Chełmży, powinni rejestrować się w Magistracie m. Chełmży. Zamieszkujący na pozostałym terenie powiatu toruńskiego w PUPP w Toruniu.

Bezrobotni zamieszkali na terenie miast wydzielonych — Gdyni, Grudziądza i Torunia — powinni zgłaszać się do miejscowych Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy.

Podając powyższy podział terytorjalny do wiadomości i ścisłego przestrzegania przez zainteresowanych, Zarząd Obwodowy Funduszu Bezrobocia w Toruniu zaznacza, iż wnioski bezrobotnych o zasiłki z Funduszu Bezrobocia dokonywane w niewłaściwej instytucji przyjmowane nie będą.

— **Uporczywe zaparcie stolca,** katary grubej kiszki, zastój w kiszkach, bóle w bokach, przechodzą przy używaniu rano i wieczór po szklance naturalnej wody gorzkiej „Franciszka Józefa". Żądać w aptekach. (5561

ZNIŻKA CEN NAWOZÓW POTASOWYCH

Z dniem 1 listopada br. obniżyliśmy ceny nawozów potasowych w następujących wysokościach:

Ceny gotówkowe za 10.000 kg. luzem franco stacja wyładowcza wskazana przez odbiorcę:

PRODUKTY:	Województwa: Pomorskie, Poznańskie, Śląskie, Warszawkie, Łódzkie, Kieleckie, Krakowskie			Białostockie, Nowogrodzkie, Poleskie, Wileńskie			Lubelskie, Lwowskie, Stanisławowskie, Tarnopolskie, Wołyńskie		
	Ceny — złotych — przy odbiorze w czasie:								
	1. XI. do 31. XII.	1. I. do 10. II.	11. II. do 30. IV.	1. XI. do 31. XII.	1. I. do 10. II.	11. II. do 30. IV.	1. XI. do 31. XII.	1. I. do 10. II.	11. II. do 30. IV.
Kainity za 10 tonn:									
zwykły 8—11%	400.—	420.—	440,—	370.—	390.—	410.—	340.—	360.—	380.—
pylasty	465.—	490.—	520.—	435.—	470.—	490.—	410.—	440.—	460.—
Sole potasowe:									
za 1 kg. K_2O	zł 0,435	zł 0,465	zł 0,485	zł 0,385	zł 0,425	zł 0,445	zł 0,415	zł 0,445	zł 0,465
przy zaw. 20% K_2O za 10 ton	870.—	930.—	970.—	770.—	850.—	890.—	830.—	890.—	930.—

i sole potasowe 21, 22, 23, 24 i 25 procentowe w przeliczeniu na 1 kg. K_2O % tlenku potasu w danej strefie i danym czasokresie.

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę P. T. Odbiorców na wyjątkowo niską i korzystną dla rolnika cenę zakupu, jaka obowiązuje do końca grudnia 1932 r.

Nawozy potasowe nabyć można:

na terenie Małopolski i Wołynia: w Spółce Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych, Lwów, Plac Smolki 5,
„ „ b. Kongresówki i Kresów: w Biurze Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych, Warszawa, Wiejska 17,
„ „ Śląska, Poznańskiego i Pomorza: w Centrali Rolników, Poznań, plac Wolności 18.

Pozatem na całym terenie kraju: w Państwowym Banku Rolnym i jego oddziałach, Kasach Komunalnych, Spółdzielniach Rolniczo-Handlowych oraz w prywatnych firmach rolniczo-handlowych.

9115 **SPÓŁKA AKCYJNA EKSPLOATACJI SOLI POTASOWYCH.**

W sprawie herbów związków samorządu terytorjalnego

Z dniem 31 marca 1933 roku mija okres przejściowy, w którym władze, urzędy, zakłady, instytucje, przedsiębiorstwa i korporacje publiczne używać mogą dotychczasowych pieczęci, oznak i flag.

W odniesieniu do pieczęci, oznak i flag samorządu terytorjalnego, okres ten będzie musiał być przedłużony, m. in. ze względu na projekt ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego; projekt ten mianowicie przewiduje nowe nazwy dla władz, urzędów i instytucyj samorządowych, co łączy się bezpośrednio ze sprawą oznak, pieczęci itd.

Dotychczas niewiele związków komunalnych wystąpiło o nadanie, względnie zatwierdzenie ich historycznych herbów których chcą używać w pieczęciach, odznakach itd. Wobec tego ministerstwo spraw wewnętrznych zarządziło, aby wnioski o nadanie, względnie zatwierdzenie herbów przedłożone były ministerstwu najpóźniej do końca maja 1933 roku.

Miljon centnarów bekonów z Polski do Anglji

Według ostatnich obliczeń statystycznych, wywóz bekonów z Polski do Anglji wyniósł w okresie od 1 stycznia do 1 grudnia roku bież. 1.070.000 centnarów, wykazując w porównaniu z podobnym okresem roku ubiegłego wzrost o około 90.000 centnarów.

Jak wiadomo, ograniczenia kontyngentowe w zakresie przywozu bekonów, obowiązują wprawdzie w Anglji już od 23 ubiegłego miesiąca, jednakże wpływ tych ograniczeń nie ujawnił się jeszcze na przywozie bekonów do Anglji. Ogólny import tego artykułu w ciągu listopada pozostał na poziomie października, wynosząc nieco powyżej miljona centnarów. Dostawy z Polski, Stanów Zjednoczonych — oraz Irlandji wykazały nawet w listopadzie pewien wzrost w porównaniu z październikiem Przywóz bekonów z Polski do Anglji w ciągu ubiegłego miesiąca wyniósł 85.673 centnary wartości ogólnej przeszło 204.000 złotych.

Więcej hygjeny

Mimo wszystko za mało zwracamy uwagi w życiu codziennem na zagadnienia hygjeny. Zastanówmy się choćby nad takim przedmiotem codziennego użytku jakim jest papieros z ustnikiem.

Czyż można się ustrzec dotknięcia takiego papierosa obcą ręką, napewno niejednokrotnie nie zbyt czystą, może nawet przenoszącą złośliwe bakterje chorobotwórcze? W fabryce, w czasie produkcji, w sklepie przy sprzedaży „na sztuki", wreszcie w momencie wkładania do papierośnicy — znajduje się dziesiątki możliwości zetknięcia się ustnika „płaskiego", „damesa", „obstalunkowego" czy „ergo" z ręką ludzką. Gdy uprzytomnimy sobie że w chwilę po tych wszystkich „rękoczynnych" manipulacjach bierzemy papieros do ust... nawet nałogowego palacza ogarną wątpliwości...

Cóż robić wobec tego? Jedyna odpowiedź: palić papierosy bez ustnika we własnej cygarniczce.

T. M.

O program gospodarczy rzemiosła

450 tysięcy warsztatów rzemieślniczych pracuje w kraju

Zarząd Rady Izb rzemieślniczych obradował w Warszawie z udziałem wszystkich członków z prowincji pod przewodnictwem senatora Stefana Wiechowicza.

Jednym z głównych punktów obrad była sprawa walki z **nielegalnemi warsztatami rzemieślniczemi**, którą referował p. L. Piekarski. W dyskusji rada stwierdziła słuszność przedstawionych rządowi postulatów w tej sprawie **stwierdzając celowość posunięć niektórych urzędów wojewódzkich** w tym kierunku. Podniesiono konieczność ponownego wystąpienia rady, celem spowodowania zarządzeń, uzależniających rozpoczęcie prowadzenia warsztatu rzemieślniczego od posiadania karty rzemieślniczej. Taki stan rzeczy wykluczy potrzebę zamykania już otwartych warsztatów.

Następnie rada wysłuchała referatu p. Jaroszewskiego w sprawach ubezpieczeń **społecznych i szkolnictwa zawodowego**, stwierdzając konieczność uporządkowania kwestji świadczeń socjalnych i udzielenia reprezentacji rzemiosłu w Państwowej Radzie Oświecenia Publicznego i w komisjach do spraw szkolnictwa zawodowego.

Zebranie uchwaliło w końcu **preliminarz budżetowy na rok 1933, stwierdzając konieczność prowadzenia oszczędności** wobec ogólnego ciężkiego stanu, w jakim się znajduje rzemiosło.

Po obradach zarządu odbył się w Radzie Izb rzemieślniczych zjazd delegatów Izb rzemieślniczych z całej Polski. Wygłoszono szereg referatów. W rezultacie obrad zebrani stwierdzili, iż rzemiosło powinno posiadać własny **program gospodarczy**. Stwierdzono przytem, że rzemiosło w Polsce reprezentuje **około 300.000 zakładów**, posiadających karty rzemieślnicze oraz około 150.000 warsztatów nierejestrowanych, które w sumie ogólnej zatrudniają **około półtora miljona ludzi**. Wartość rocznej produkcji rzemieślniczej w r. 1928 była szacowana na **3.700 miljonów złotych**.

Mimo swej odrębności, rzemiosło jest związane **organicznie z rolnictwem**, które dostarcza rzemiosłu bardzo wiele surowców i sił ludzkich. Istnieje również łączność rzemiosła z wielkim przemysłem. Rzemiosło bowiem dostarcza rąk wykwalifikowanych przemysłowi, który zkolei zaopatruje rzemiosło w potrzebne mu surowce.

Zjazd stwierdził, dalej znaczną **żywotność rzemiosła**, które, pomimo ciężkiego położenia gospodarczego, ujawniło zdolność przystosowania się do zmiennej konjunktury. Zdolność ta przemawia za możliwością podjęcia przez rzemiosło na szerszą skalę wywozu jego wyrobów zagranicę. Dotychczas wywóz wyrobów rzemieślniczych zagranicę **jest bardzo nieznaczny**, lecz możliwości są bardzo poważne i według obliczeń prowizorycznych sięgają **setek miljonów złotych**.

Po zakończeniu dyskusji, zjazd powziął szereg uchwał. Między innemi postanowiono w sprawie warsztatów nielegalnych domagać się przestrzegania przepisów, dotyczących obowiązku posiadania przewidzianych prawem kwalifikacyj przez osobę uprawiającą rzemiosło. Istniejące **warsztaty nielegalne winny ulec likwidacji**. Zakłady chałupnicze, uprawiające produkcję rzemieślniczą, bądź częściowo, bądź całkowicie samoistną, winny być traktowane **jako warsztaty rzemieślnicze** i w konsekwencji tego powinny być względem nich stosowane te same przepisy co do rzemiosła.

Z działalności zakładów ubezpieczeniowych

90 miljonów nadwyżki

Związek Zakładów Ubezpieczeniowych Pracowników Umysłowych ogłosił obszerne sprawozdanie z działalności za rok 1931, zawierające również sprawozdanie wszystkich czterech Z. U. P. U. w Warszawie, Lwowie, Poznaniu i Królewskiej Hucie w zakresie finansów i lecznictwa.

Jak wynika z tego sprawozdania, ogółem dochody wszystkich zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych wynosiły w roku sprawozdawczym *146.258.240 zł.*, z czego składki przyniosły sumę *105.850.789 zł.* Niedobór w dziale ubezpieczenia na wypadek pracy wynosił 8.855.022 zł. Ogólna suma wydatków wszystkich Z. U. P. U, wynosiła 56.650.995 zł., z czego 45.003,268 zł przypada na świadczenia. Koszta administracyjne wyniosły 5.865.488 zł. Nadwyżka dochodów nad wydatkami wyrażała się liczbą *89.607.245 zł.*

Przeciętna roczna składka, przypadająca na jednego ubezpieczonego obniżyła się w porównaniu z rokiem poprzednim, z powodu obniżenia płac, z wyjątkiem Z. U. P. U. w Warszawie. Przeciętna składka roczna jednego ubezpieczonego wynosiła w roku 1931 w Z. U. P. U. warszawskim 340 zł. (o 31 zł. 20 gr. więcej, niż w 1930 r.), we Lwowie 283 zł. 70 gr (o 29 zł 7 gr mniej), w Poznaniu 246 zł. 60 gr (o 13 zł. 10 gr. mniej), oraz w Królewskiej Hucie 381 zł 70 gr (o 19 zł. 60 gr. mniej).

Na „złotą niedzielę"

Ostatnia niedziela przed świętami Bożego Narodzenia, t. zw. „Złota niedziela", dawniej była zawsze kopalnią złota dla kupiectwa, a źródłem licznych radości dla niezliczonej rzeszy kupujących. Dzisiaj, kiedy każdy ograniczać się musi w swoich wydatkach, wiele pod tym względem się zmieniło na niekorzyść i dla kupców i dla kupujących. Mimo to ruch w ten dzień zawsze jest urozmaicony, chociaż już nie w tych rozmiarach, co dawniej

Lubicz

— Z życia świetlicy żeńskiej. Założona we wsi naszej świetlica żeńska imienia św. Teresy cieszy się wielką popularnością. Dziewczęta zbierają się dwa razy w tygodniu we wtorki i piątki, spędzając mile czas na zabawach, grach i pogadankach. Ostatnio urządzone „Andrzejki" cieszyły się wielkim powodzeniem. Przez cały wieczór było w świetlicy roino i gwarno.

Gdynia przed wyborami do Rady Miejskiej

Rola Bloku Gospodarczo-Społecznego

Gdynia przeżywać będzie w niedlugim czasie nowe wybory do Rady Miejskiej. Obecna Rada Miejska wybrana w r. 1929 kończy swoją kadencję na skutek rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24 listopada 1930 r. o ustroju miasta Gdyni i odnośnego rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wewn. z dnia 3 września rb. Nowa Rada Miejska **składać się będzie z 20 radnych**, a mianowicie: **10 z wyborów i 10 z nominacji**, dokonanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Termin wyborów przewidziany jest **na koniec lutego wzgl. początek marca roku następnego.**

Począwszy od połowy grudnia b.r. rozpocznie **się** ze strony czynników miejskich właściwa akcja przygotowawcza do wyborów a mianowicie **wyłożenie spisu wyborców**, wyznaczenie przez starą Radę Miejską **komisji wyborczej** i rozpatrywanie sprzeciwów co do ważności spisów wyborczych, wezwanie do składania **list kandydatów**, wyznaczenie **terminu wyborów**, podział Gdyni na **okręgi wyborcze** i wreszcie **przeprowadzenie wyborów w określonym terminie.**

Społeczeństwo gdyńskie ma zatem niewiele już czasu do przygotowania list kandydatów na przyszłych radnych, gdyż po wyborze Komisji Wyborczej tj. po 15 grudnia zostanie ono wezwane do składania tych list. Na przygotowanie społeczeństwa do spełnienia obowiązku wyborczego pozostaje natomiast jeszcze czasokres przeszło 2 miesięczny.

Zazwyczaj przypisuje się większą wagę wyborom do ciał ustawodawczych, niż do Rady Miejskiej, dlatego, że te ostatnie stanowią wydarzenie o znaczeniu lokalnem. W Gdyni jednakże ze względu na znaczenie naszego miasta portowego dla życia gospodarczego całego Państwa i powagę zagadnień, warunkujących dalszy rozwój Gdyni, sprawa wyborów do Rady Miejskiej nabiera **specjalnego państwowego znaczenia i powinna** być przez ogół obywateli gdyńskich **traktowana bardzo poważnie.**

Zagadnienie finansów miejskich

W szeregu tych zagadnień wysuwają się na czoło **sprawy finansowe.** Z jednej strony winna Gdynia zapewnić sobie dopływ nowych kapitałów, niezbędnych na dalszą rozbudowę miasta, **a z** drugiej strony dążyć do tego, aby ciężar niezbędnych do tego celu pożyczek **nie obarczał wyłącznie tylko samych obywateli Gdyni.**

Należy wypracować i następnie obronić tezy, **iż** miasto Gdynia stanowiące niezbędny aparat pomocniczy dla portu tak pod względem mieszkaniowym, wszelkich urządzeń dla handlu, opieki socjalnej nad portowym pracownikiem fizycznym **i umysłowym**, zaspokojenia potrzeb sanitarnych, szkolnych i duchowych tych tysięcy osób, związanych egzystencją swoją z portem, oraz pod względem tworzenia w mieście niezbędnych dla **obsługi** potrzeb portu placówek przemysłowych, jakoteż pod względem stworzenia w ramach miasta godnych dla tak dużego portu warunków reprezentacyjnych — jest zagadnieniem **nietylko lokalnem, lecz ogólnopaństwowem** i, że w stworzeniu podstawowych ram dla rozwoju miasta: jako to — dróg, ich skanalizowania, zelektryfikowania, budowy osiedli i mieszkań robotniczych, budowy domów biurowych, domów użyteczności publicznej, domów dla administracji państwowej i komunalnej, **partycypować winno całe państwo w formie bądź to odpowiedzialności za zużyte na ten cel pożyczki prywatne, bądź też w formie wyposażenia Gdyni z sum budżetowych.**

Każdy szczegół dotyczący rozbudowy Gdyni wymaga również kontroli ze strony społeczeństwa tak pod względem celowości, praktyczności jak i oszczędności i planowości w wykonaniu.

Współpraca miasta i portu

Następnie istnieje bardzo poważny problem uregulowania wzajemnego stosunku **miasta do portu** w sposób, któryby niczem nie krępował rozwoju handlowego portu i pozwolił na zbliżenie i równoległy oraz harmonijny rozwój tych 2 faktorów gospodarczych — jakiemi są port i miasto portowe. Stosunek ten powinien **zabezpieczyć miastu należny wpływ na rozwój portu**, a nawzajem sferom portowym dać możność **kierowania rozbudową i rozwojem spraw miejskich** w duchu sprzyjającym pracy gospodarczej w porcie.

Kapitał prywatny

Poza sprawą technicznej rozbudowy naszego miasta wyłania się problem nasilenia Gdyni **kapitałem prywatnym** i elementem ludzkim, zdolnym do gospodarczej rozbudowy miasta. Chodzi tu zatem o prowadzenie takiej polityki ze strony kierowniczych czynników miasta, któraby mogła dać Gdyni odpowiednią siłę atrakcyjną, **zachęcając do osiedlania się w niej handlu i przemysłu**, zapewnić **należytą opiekę poszczególnym placówkom gospodarczym**, począwszy od drobnych warsztatów pracy rzemieślniczej, a skończywszy na dużych zakładach przemysłowych — od handlu detalicznego do wielkich domów handlowych i hurtowni. Specjalnej opieki wymaga również kapitał, **inwestujący się w postaci domów.**

W dotychczasowym rozwoju Gdyni skonstatować możemy, że akcja dla przyciągnięcia prywatnego kapitału wychodziła narazie jedynie od tych czynników, które zajęły się budową portu t.j. głównie Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Miasto natomiast ze swej strony nie zdobyło się jeszcze na program, któryby wspomniane założenia miał na względzie. Czas już przeto najwyższy, aby Zarząd Miasta **program taki opracował i wprowadził go w życie**, aby wystąpił jako aktywny czynnik w dziele gospodarczej rozbudowy miasta.

Ochrona rynku pracy

Gdynia oglądana z perspektywy powyższych zadań ujawnia się jako wielkie **zagadnienie kapitalistyczne.** Byłaby to jednakże jednostronna i zgubna polityka, gdyby zarząd miasta w należytej mierze nie uwzględniał także potrzeb **sfer robotniczych** i nie dążył do zapewnienia im pracy, odpowiednich możliwości mieszkaniowych i opieki społecznej, aby w ten sposób **wyrwać szerokie masy z pod zgubnych dla przyszłości miasta wpływów komunistycznych** — uczynić z robotników obywateli, złączonych egzystencją swoją na trwałe z rozwojem Gdyni. W tym zakresie ochrona gdyńskiego rynku pracy **przed zbytnim napływem sił roboczych z zewnątrz**, rozszerzenie możliwości zajęcia przez **powoływanie do życia nowych przedsiębiorstw i placówek przemysłowych** oraz rok roczne ustalanie programu pracy, **ochrona gdyńskiego rzemiosła przed konkurencją niemiecką z Gdańska**, kontynuowanie racjonalnej polityki **osiedleńczo-mieszkaniowej**, budowa szpitali, ochronek dla dzieci, nowych kościołów, dalszych szkół i rozbudowa agend opieki społecznej będą najwłaściwszemi sposobami do realizacji programu robotniczego.

Niewolno nam również zapominać o innych ważnych potrzebach rozwojowych Gdyni jak to: jej niedomaganiach komunikacyjnych, brakach przy zaopatrywaniu Gdyni w niezbędne do jej rozbudowy artykuły i środki aprowizacyjne. Są to braki, które wynikają na tle **niedostatecznego zespolenia Gdyni z jej zapleczem** tak pod względem komunikacyjnym, jak i handlowym. Także i w tym względzie niezbędna jest praca szeroko ujęta i konsekwentnie oraz planowo wykonana.

Wpływ czynnika obywatelskiego na administrację komunalną

Wreszcie winno posiadać miasto **dobrze działający aparat administracji komunalnej i państwowej.** Sprawa ta nie może być wyłączną tylko troską głowy miasta. Wnioski i inicjatywa w tym względzie wychodzić winny również od społeczeństw, reprezentowanego przez Radę Miasta.

Nie jest rzeczą wykluczoną, że społeczeństwo gdyńskie stanąć może w przyszłości także przed zagadnieniami organizacyjnemi, dotyczącemi ustroju administracji miejskiej. Obecny system ustroju komisarycznego jest niewątpliwie tylko **eksperymentem** na drodze do ustalenia dla Gdyni najwłaściwszej formy zarządu, eksperymentem, który nie zdał jeszcze egzaminu.

Tak więc czekają przyszłą Radę Miejską oprócz zwyczajnych zadań bieżących, wynikających z jej obowiązków określonych ordynacją miejską w zakresie stanowienia i kontrolowania gospodarki **miejskiej** — zadania specjalne o pierwszorzędnem znaczeniu dla dalszego rozwoju miasta.

Zasadnicze przesłanki organizacji wyborów

Wobec tego nie może przyszła Rada Miejska być dzielem przypadku, lub zainteresowania się sprawą wyborów jedynie tylko pewnych odłamów społeczeństwa, tak jak to miało miejsce przy wyborach do starej Rady, a przeciwnie, **należy zmontować całe społeczeństwo do akcji wyborczej.** Kandydaci na radnych winni odpowiadać specjalnym wymogom. Winni to być ludzie **o odpowiednich kwalifikacjach moralnych i etycznych** i posiadać **znajomość spraw gospodarczych portu i miasta**, fachowe znajomości z zakresu rozbudowy miasta i być obeznani ze sprawami społecznemi Gdyni, jakoteż z potrzebami poszczególnych ośrodków, jak np. **przedmieść.**

Dalszą zasadą przy organizowaniu wyborów do przyszłej Rady Miejskiej powinno być wykluczenie z tej pracy **wszelkich względów polityczno-partyjnych.** Wybory do Rady Miejskiej nie mogą być terenem rozgrywki politycznej najpierw z tego względu, że zanadto absorbują obywateli gdyńskich inne zagadnienia, szczególnie gospodarcze, a następnie niemożliwe wprost byłoby zapewnić w liczbie 20 radnych reprezentację realnych potrzeb gospodarczych, **gdybyśmy oprócz względów ściśle rzeczowych, kierowali się jeszcze względami ubocznemi.** Dlatego też uznał poważny odłam społeczeństwa gdyńskiego za jedynie uzasadnione tworzenie nie listy politycznej, ale listy **opartej na podstawach gospodarczych i społecznych**, z tem, że z listy tej kandydować będą mogły osoby o wyżej podanych kwalifikacjach, a stojące na gruncie **rzeczowej współpracy z poczynaniami Rządu nad rozbudową Gdyni.** Chodzi tu nie o politykę, lecz o system pracy. Negowanie apriori celowości poczynań Rządu **jest systemem negatywnym** a ustosunkowanie się do jego poczynań ściśle rzeczowo, popieranie tych poczynań, jeżeli są celowe, wzgl. ich korygowanie argumentami rzeczowemi jeżeli zawierają braki, **jest systemem pozytywnym.**

W pracy przygotowawczej do wyborów **nie** można pominąć również jednej zasadniczej sprawy, a mianowicie stworzenia takiego ugrupowania poszczególnych sfer gospodarczych i społecznych, aby radny w pracach swoich w Radzie Miejskiej **nie był pozbawiony niezbędnego kontaktu ze społeczeństwem.**

Niewątpliwie większość społeczeństwa Gdyńskiego opowie się przy wyborach za programem ujętym w tym duchu pozytywnym i zapewniającym równocześnie kontakt poszczególnych sfer gospodarczych i społecznych z radnym, który w łonie Rady Miejskiej będzie dane sfery reprezentował. W tym duchu prowadzona akcja wyborcza **zreflektuje wiele osób i ugrupowań**, które w dotychczasowych swoich poczynaniach wyborczych nie powodowały się dostatecznie **względami na zadania ogólne przyszłej Rady Miejskiej** a uważały raczej, że radny jest jedynie po to, aby bronić interesów danej grupy tak, jakby gmina miejska była czemś wyodrębnionem ze społeczeństwa, lub jakiemś specjalnem urządzeniem dla ucisku, lub prześladowania tej, czy innej grupy gospodarczej lub społecznej.

Przyszła Rada Miejska **winna być rzeczywistem odzwierciedleniem tendencyj poszczególnych ugrupowań społeczeństwa**, aby społeczeństwo dało ze siebie możliwie **największą pomoc dla dzieła rozbudowy i rozwoju Gdyni**, aby radni przez pracę i służbę dla ogółu realizowali **obronę uzasadnionych postulatów poszczególnych warstw społecznych.**

Dla orjentacji wyborców gdyńskich nie od rzeczy będzie wspomnieć, iż okoliczność, że 10 radnych przewidzianych jest z nominacji **zwiększa znakomicie szanse grupy, stojącej na gruncie rzeczowej współpracy z Rządem** w jego poczynaniach nad rozbudową Gdyni w kierunku wytworzenia **zdecydowanej większości** w łonie Rady Miejskiej. Ta okoliczność wskazuje dostatecznie na to, że w interesie poszczególnych ugrupowań gospodarczych leży, **aby ich reprezentanci znaleźli się w przyszłej Radzie Miejskiej w gronie tej wiekszości.**

Józef Kawczyński.

„ŚWIATOWID" Dziś!
Porywający dramat współczesny
Kobieta-kameleon
Mary Glory, Jean Murat, Marie Bell
Ceny biletów: loża i I. m. 99 gr., II m. 49 gr

KRONIKA

niedziela **18** grudnia

TORUŃ

Kalendarzyk rzym.-kat.
Sobota Florjana
Niedziela Gracjana

— **Nocny dyżur aptek.** Do środy, dnia 14 b. m. włącznie dyżuruje: w **śródmieściu:** „Pod Lwem", Rynek Nowomiejski; na **Bydgoskiem Przedm.** „Św. Anny", Mickiewicza 98; na **Mokrem** „Pod Łabędziem", Kościuszki 15.

Repertuar Teatru.

Sobota, 17 bm. godz. 20 „Mademoiselle".
Niedziela 18 bm. godz. 16 „Pod zarządem przymusowym".
Niedziela 18 bm. godz. 20 „Mademoiselle".

Repertuar kin:

Światowid — „Kobieta Komeleon".
Palace — „Dwa serca biją w walca takt".
Mars — „W cieniu drapaczy chmur".
Lux — „Bufallo Bill".
Corso — „Cień Sherloka Holmesa" i „Na straży prawa".

MARS Kinoteatr dźwiękowy ul. Warszawska
W niedzielę wielka premjera!
Blaski i nędze życia młodego chłopca, zabłąkanego na bruku nowojorskim
W cieniu drapaczy chmur
Maureen O'Sullivan, Tomaszem Meighanem, Hardie Albrightem i Myrną Lov
W rolach gł. eyżrser: SAM TAYLOR
Nadto: Doskonały nadprogram.
Początek seansów o godzinie 17.15 19-tej 21-e w niedzielę od 15.15 Ceny miejsc od 0.20—1.6.

Jedynie u
KANTOROWICZA
Szeroka 18
NAJTANIEJ
wina bordoskie od 3.50 zł.
wina krajowe od 1.50 zł.

Ze sportu

Finały gier sportowych turnieju błyskawicznego

W dniu 18 b. m. odbędą się finałowe rozgrywki turnieju błyskawicznego gier sportowych.

W finale koszykówki grają **SMP Mokre i GKS II i GKS I** z zwycięzcą poprzedniej gry.

Oprócz tego odbędą się finały gier siatkówki męskiej i **żeńskiej oraz hazeny.**

Zawody powyższe odbędą się w sali szkoły Podchorążych Artylerji przy ul. Sobieskiego. Początek o godz. 16.

Z teatru

— „Mademoiselle". Dziś w sobotę dnia 17 grudnia brz. o godz. 20 poraz drugi świetna komedja w 3 aktach Jakóba Devala pt. „Mademoiselle" w pierwszorzędnem wykonaniu pp. Małkowskiej, Łuczyckiej, Zbierzowskiej, Mazanka, Ilcewicza, Glińskiego i Jejdego.

— **Niedzielna popołudniówka.** W niedzielę dnia 18 bm. o godz. 16 po cenach zniżonych ciesząca się nadzwyczajnem powodzeniem arcywesoła farsa w 3 aktach Arnolda i Bacha pt. „Pod zarządem przymusowym" z pp. Suchankówną, Małkowską, Porębską, Łuczycką, Lemanówną, Ilcewiczem, Mazankiem, Jaworskim, Cornobisem, Glińskim, Jejdem, Krugłowskim i Mrożewskim. — O godz. 20 poraz trzeci „Mademoiselle".

ESPLANADA
Dziś kompletna zmiana atrakcyjnego grudniowego programu. Niebywałe atrakcje. Jedyny gościnny występ akrobaty pana Karola.
Tresura psów.
Nowość dla Torunia.

Nowe dary pod drzewko dla biednej dziatwy

Już 90 ofiarodawców pod choinkę dla najbiedniejszych dzieci

Liczba ofiarodawców pod choinkę dla najbiedniejszych dzieci naszego miasta zwiększa się stale. Dochodzimy już do **100-ki.**

Dotychczasowy wspaniały rozwój naszej akcji gwiazdkowej pozwala żywić nadzieje, że w roku bieżącym będziemy mogli obdarować tyleż dzieci co w roku ubiegłym.

Nowy cykl ofiarodawców rozpoczął p. dyr. **Brzeski**, który złożył jako dar pod drzewko dla najbiedniejszej dziatwy kwotę 5 zł.

Dar p. dyr. Brzeskiego zapisaliśmy na konto **nr. 85.**

Na koncie **nr. 86** figuruje dar pp. **Wolszlegierów**, którzy zamiast życzeń świątecznych złożyli na gwiazdkę dla najbiedniejszych dzieci 5 zł.

Na koncie **nr. 87** zapisaliśmy dar p. red. **St. Nowakowskiego**, który złożył pod drzewko dla najbiedniejszych kwotę 5 zł.

Na koncie **nr. 88** zapisaliśmy dar p. **Czesława Kowalskiego** który złożył na gwiazdkę 10 zł.

Nr. 89 otrzymał p. **Józef Jastrzemski**, który złożył na gwiazdkę dla najbiedniejszych dzieci 3 zł.

Wczorajszy wykaz ofiarodawców zamknęliśmy kontem **nr. 90.** Konto to otrzymali **Anusia i Janeczek Sochaczewscy**, którzy złożyli jako dar pod choinkę dla najbiedniejszej dziatwy paczkę, zawierającą **dwa ciepłe palta, sukienkę, swetr, dwie pary bucików i dwa bereciki.**

Wszystkim szlachetnym ofiarodawcom składamy serdeczne „Bóg zapłać".

Apelujemy o nowe dary, które składać prosimy w administracji „Dnia", ul. Szeroka 11.

Z życia Związku Weteranów Powstań Narodowych

W sali „Gospody" przy ul. Sukiennniczej odbyło się w tych dniach przy udziale przeszło 60 członków plenarne zebranie Koła toruńskiego Związku Weteranów Powstań Narodowych R. P. z r. 1914—1919. Zebranie zagaił i przewodniczył obradom prezes Koła p. **Malczewski.**

Po załatwieniu formalności wstępnych obszerny referat organizacyjny wygłosił delegat Zarządu Głównego na Pomorze mjr. rez. p. mec. Adam Brzeski.

Nad referatem wywiązała się obszerna dyskusja, w czasie której omawiano szereg spraw natury wewnętrzno-organizacyjnej. Ponadto omawiano sprawę bezrobocia i pomocy dla bezrobotnych członków Związku. Zarząd zorganizował specjalną akcję doraźnej pomocy dla bezrobotnych członków Związku.

Omówieniem szeregu spraw drobniejszych zebranie zakończono.

Zarząd Koła toruńskiego wybrano w następującym składzie: prezes p. Stanisław Malczewski, wiceprezes p. Jan Kroll, sekretarz p. Florjan Lubowiński, skarbnik p. Czesław Ginter. Wskład Zarządu wchodzą ponadto jako członkowie pp.: Szczypiorowski, Muszytowski, Majchrzak i Wysocki.

Zarząd podaje do wiadomości członków, że we wszystkich sprawach zwracać się należy do skarbnika p. Gintera, Rynek Staromiejski 27 I. ptr.

Fałszerz — morderca

Rozprawa przeciwko Okonkowi przed Sądem Apelacyjnym w Toruniu

Henryk Okonek, który wsławił się ostatnio w Warszawie zabójstwem 17-letniej Ireny Kudlińskiej ma już dobrze zapisaną kartę w sądach toruńskich.

W tych dniach odbyła się przed Sądem Apelacyjnym rozprawa przeciwko Okonkowi i jego ojcu Janowi, oskarżonym o sfałszowanie czeków na szkodę Centralnej Kasy Spółek Rolniczych.

W wyniku przeprowadzonej rozprawy Sąd Apelacyjny zatwierdził wyrok pierwszej instancji co do winy oskarżonych, obniżył natomiast karę Henrykowi Okonkowi i jego ojcu z 3 lat na 1 i pół roku więzienia.

Ostatnia niedziela przedświąteczna

Niedziela nadchodząca jest ostatnią w okresie przedświątecznym. Jest ona dniem zakupów przedświątecznych.

Sklepy otwarte będą w niedzielę o godz. 13-tej do 18-tej. W tygodniu przedświątecznym sklepy mogą być otwarte od 19-go do 23go grudnia włącznie do godz. 21-ej, w sobotę 24 grudnia do godz. 18-tej.

Z miasta

— **Podziękowanie.** Zarząd Koła Opieki nad dziatwą szkolną szkoły Nr. 5 w Toruniu i kierownictwo tejże szkoły składają serdeczne podziękowanie kierownikowi kina „Mars" p. kpt. Przybylskiemu za łaskawe udzielenie, za minimalną opłatą przedstawienia filmu „Niepotrzebna" na rzecz najbiedniejszych uczniów tutejszej szkoły. Dochód z przedstawienia przeznaczyliśmy na dożywianie uczniów.

Równocześnie składamy podziękowanie p. Boszko Sabinie za nadzwyczaj ofiarne zajęcie się sprawą sprzedaży biletów. Chełmińska Janina, skarbniczka, Jaruszewski, przewodniczący. Szlązak Tadeusz, kier. szkoły. (05787

— **Przypominamy,** że podwieczorek Polskiego Białego Krzyża odbędzie się w niedzielę dnia 18 bm. o godz. 17 „Pod Orłem". (9181

— **Baczność krajoznawcy!** We wtorek dn. 20 bm. odbędzie się w miejskiem gimnazjum żeńskiem o godz. 20 zebranie miesięczne członków Towarzystwa krajozn. Goście mile widziani. (9185

— **Związek Pań Domu.** Zebranie miesięczne odbędzie się w poniedziałek 19 bm. o godz. 17 w Kasynie Urzędn. ul. Bydgoska 12. Porządek obrad: 1) komunikaty, 2) referat p. Dobrowolskiej „Rachunki pani domu" z dyskusją, 3) Rady praktyczne pani domu, 4) wolne wnioski. (9180

— **Śpieszcie na tradycyjne „Jasełka".** — Staraniem Koła Opieki nad Dziatwą Szkolną przy Szkole Powszechnej nr. 5 na Mokrem odbędzie się w niedzielę dnia 18 bm. o godz. 4 popołudniu w małej sali parku „Wenecji" przedstawienie dla rodziców i młodzieży. — Odegrane zostaną piękne „Jasełka". Ponadto program urozmaicony zostanie występami chóru, deklamacjami itp. Czysty dochód przeznaczony jest na gwiazdkę dla biednych uczniów. Wstęp wynosi dla dzieci 10 gr, dla starszych 30 gr.

Bieda i nędza są wielkie, większe niż to przeciętny obywatel przypuszcza. Są dzieci, które na święta nie będą miały chleba. Miłosierdzie chrześcijańskie nakazuje przyjść im z pomocą. Dlatego Zarząd Koła prosi tych wszystkich, w których sercach tli iskierka litości, aby imprezę poparli jaknajliczniejszym udziałem, za co im zgóry składa serdeczne Bóg zapłać.

PIERNIKI KEKSY, MIODOWNIKI, POMADKI NA GWIAZDKĘ
udzielamy 5 procent rabatu
HERRMANN THOMAS T. z o.p.
TORUŃ, NOWY RYNEK 4.

— **Ceny targowe.** Na wczorajszym targu zanotowano następujące ceny: masło 1.50—1.70 zł; śmietana 1.60, jajka 2.60—2.80 mdl; warzywo: fasola 0.30; kapusta gł. 0.10—0.25; marchew 0.10; jabłka 0.40—1; orzechy 1.40; na targu mięsnym ceny bez zmian. Za drób płacono: gęsi 6—9 zł; kaczki 2.50—3.50; indyki 4—6 zł; kury 1.80—2.50; zające 4—5 zł. Na targu rybnym zanotowano następujące ceny: szczupaki 0.80—1 zł; liny 1—1.20 zł; sandacze 1.80—2 zł; karasie 0.80—1 zł; okonie 0.80. Dowóz artykułów znaczny. Ruch ożywiony.

Na białym czworoboku

Kino Palace: Dwa serca biją w walca takt.

Niezwykle melodyjna ta operetka wiedeńska po polsku śpiewana ma prześliczny prolog: narodziny piosenki.. W ubogim pokoiku artysta przy fortepianie tworzy piosenkę... Tony jej płyną przez otwarte okno ustrojone kwieciem, wśród którego igrają motyle. Pod oknem wsłuchuje się w piosenkę ulicznik, który ją podchwytuje i gwiżdże, powtarzają ją za nim robotnik na skrzypcach, śpiewak na gitarze, przenika do kabaretu, — tańczy przy jej dźwiękach ulica...

Ładne są dwa walce powtarzające się kilkakrotnie w operetce. W nadprogramie Slim i niesamowita historja rysunkowa. (zm).

KINO LUX
Nadzwyczajna premjera! Gigantyczne arcydzieło dźwiękowe osnute na tle walk na „Dzikim Zachodzie"
„Buffalo Bill"
W roli głównej **W. Desmond**
UWAGA: Ceny gwiazdkowe: loża 1.20 zł. I. m. 90 gr., II. 40 gr.

Z estrady koncertowej

Koncert H. Wojciechowskiej i Ed. Roeslera

W ubiegłą sobotę mieliśmy okazję usłyszeć koncert dwóch młodych talentów; profesorów tutejszego Konserwatorjum Muzycznego p. **Haliny Wojciechowskiej** (skrzypce) i prof. bydgoskiego Kons. Muz. p. **Edmunda Roeslera** (fortepian).

Szeroki szlachetny ton, spokojna estetyczna gra, bez płytkiego efekciarstwa i czysta intonacja przy doskonałej technice palcowej oto czem p. **Halina Wojciechowska** zachwyciła zebranych słuchaczy. Wykonała ona: Sonatę skrzypcową Ignacego Paderewskiego, koncert h-moll, Saint-Saensa; Poéme, Chaussona a na „bis" **Meldodje, Glucka-Kreisler.**

Pianista p. **Edmund Roesler** wykazał dużą inteligencję muzyczną; wykonaniem swoim wprost przykuł słuchaczy do fortepjanu. Imponująca technika, lekkość przy wykonaniu najtrudniejszych pasaży obok silnych uderzeń oto cechy tego młodego pianisty. Wykonał on Sonatę Rarela; Nocturn c-moll i 6 Etud, Chopina na „bis" Arabeskę, Dobussy'ego i Mazurek b-moll Chopina.

Niemilknące oklaski i morze kwiatów oto dowody sympatji, jaką zdobyli wykonawcy przebojem u słuchaczy, miłujących muzykę poważną.

Publiczności mało na sali, i trzeba nam zapewne jeszcze lat, aby wyrobić zastępy słuchaczy, które zapełniać będą sale koncertowe. **Jot.**

Koncert orkiestry 63 pp.

W ub. niedzielę odbył się w kinie Mars koncert orkiestry 63 pp. pod batutą kapelmistrza porucznika Z. Grabowskiego na rzecz Opieki Rodzicielskiej przy gimnazjum państwowem im. M. Kopernika w Toruniu.

Na program złożyły się utwory znanych kompozytorów polskich i zagranicznych. Całość koncertu przedstawiała się nader sympatycznie, szczególnie huczne oklaski zbierał starszy strzelec Dolecki za swą piękną grę na ksylofonie. Koncert zakończono pieśnią: — „Była babuleńka z rodu bogatego".

Salę wypełniła młodzież szkolna wraz z rodzicami i gronem nauczycielskiem. Dzięki poparciu tej imprezy przez rodziców, dowództwo 63 pp. oraz Zarząd Domu Żołnierza koncert przysporzył środków na cele dożywiania niezamożnych uczniów gimnazjum. Z uznaniem podkreślić należy starania Zarz. Opieki Szkolnej około zdobycia funduszów na cele dożywiania.

„Palace" Dziś!
2 osoby na 1 bilet.
Cudna wiedeńska operetka filmowa po polsku śpiewana
„Dwa serca biją w walca takt"
Początek o godz. 5, 7 i 9-ta.

„Narodowi" operatorzy sumienia...

Ich „ofiary" już przemawiają

Gdy po rozwiązaniu O. W. P. na Pomorzu, zamieściliśmy zestawienie przestępstw kryminalnych członków tej smutnej pamięci organizacji, wymieniając ich z imienia i nazwiska oraz **„zasług", przypieczętowanych wyrokami sądowemi** — dotknęło to prasę „narodową". Zaczęły się zjawiać i wyrastać na łamach tej prasy „sprostowania" naszego ściśle objektywnego rejestru, notującego w pierwszej serji przeszło stukilkudziesięciu kryminalnych „bohaterów" z pod znaku O. W. P. kolejno tak jak skazywały ich Sądy na Pomorzu. Na początku czyniono to chyłkiem w dobrze znany i „skuteczny" w prasie „narodowej" sposób. Aliści te „sprostowania" były tak pomysłowo sprytne, że ośmieszyły tylko „prostujących" rzeczy prawdziwe.

Zatem, aby kompromitację własną osłonić wybrano ze stukilkudziesięciu „bohaterów" tego rejestru jednego zamieniono go poprostu na członka BBWR i roztrąbiono po całej prasie „narodowej", że taki a taki nie jest obwiepolakiem, lecz „sanatorem". Z żydowską jakby przebiegłością zmajstrowano to „cacko narodowe", bowiem wiadomemi sobie środkami wydobyto od tego członka OWP Stanisława Lamkiewicza, oświadczenie, że „był sympatykiem BBWR."

Lecz i ten triumf myśli „narodowej" zamienił się po czasie na błazeństwo. Bo oto dziś już jesteśmy w stanie podać malarzom „narodowym" do wiadomości pełne oświadczenie Lamkiewicza, które wystawia im świadectwo nietylko „prawdomówności", lecz i sadyzmu moralnego, jakiego dopuścili się nad nim, nad szeregowcem z ich własnego szeregu.

Oświadczenie to brzmi dosłownie jak następuje:

„Odnośnie do oświadczenia mojego, umieszczonego w „Gońcu Pomorskim" Nr. 24 z dnia 19. 10. b. r. przyznaję, że było ono nieprawdziwe, ponieważ nie byłem nigdy sympatykiem BBWR i nim nie jestem. Natomiast prawdą jest, że byłem sympatykiem O. W. P. i chodziłem na zebrania O. W. P.

Powyższe oświadczenie składam dlatego, ponieważ jako człowiek, Polak i katolik mam wyrzuty sumienia, że uległem innym, którzy doradzili mi wówczas złożyć oświadczenie kłamliwe.

(—) Stanisław Lamkiewicz."

Czy to oświadczenie znajdzie miejsce na łamach prasy „narodowej" —o tem również wkrótce się dowiemy. W każdym razie ci, którzy radzą innym, własnym sympatykom, aby składali kłamliwe zeznania są conajmniej barbarzyńcami i elastycznego swego sumienia „narodowego" znanego i z innych sprawek równie godziwych jak i uczciwych nie pocieszą ani zagłuszą, chyba, że znowu pokryją papierowym frazesem na papierze prasy partyjno-narodowej.

A jednak, chociażby tego pokroju działacze i operatorzy uczciwości ludzkiej wysilali się jaknajwięcej na te lub inne „narodowe" pomysły — wcześniej czy później przemówi sponiewierana przez nich godność ludzka, przemówi człowiek, nawet ten, który należał do ich szeregów i działał w myśl ich podstępnych i obłudnych poleceń. Bo takie metody znęcania się nad sumieniem obywatelskiem zawsze wydadzą skutek wręcz odwrotny, aniżeliby to zdawało się kuglarzom partyjnym. Nie dziś, to za miesiąc, za dwa, czy za rok.

Żywym przykładem tego jest właśnie dzisiejszy Lamkiewicz.

Choinka w mieście

Od wielu dni już piętrzą się na placach w miastach i miasteczkach stosy choinek, dookoła których rojno i gwarno. Ręce delikatne, w miękkich rękawiczkach, ręce spracowane, pomarszczone, ręce stare i młode — przebierają skwapliwie wśród lasku ściętych drzewek, gdyż każda mateczka czy ojciec, u których w domu spragnione oczęta dzieci wyczekują cudu Gwiazdki, chcieliby olśnić je blaskiem żarzącej się w świetle świec choinki.

Bohaterski czyn harcerza z Grudziądza

Pan Wojewoda Pomorski przedstawił do odznaczenia „medalem za Ratowanie Ginących" p. Alfonsa Jabłońskiego, pomocnika biurowego, zamieszkałego w Grudziądzu, harcerza 7 drużyny harcerskiej, który w dniu 15 lipca br. z narażeniem życia uratował dwie tonące małoletnie dziewczynki.

Przebieg wypadku był następujący:

Alfons Jabłoński, harcerz 7 drużyny harcerskiej w Grudziądzu znajdując się w dniu 15 lipca br. na plaży przy przystani usłyszał krzyk w Wiśle. Bez namysłu i z narażeniem własnego życia skoczył do Wisły i wyratował dwie małoletnie dziewczynki, Gertrudę i Urszulę Olesiówne z Grudziądza. Narażał się przytem na niebezpieczeństwo, gdyż głębokość Wisły w tem miejscu wynosi około 3—4 m. a prąd rzeki jest silny.

„Medal za ratowanie ginących"

dla stołowego z Torunia

Pan Wojewoda Pomorski przedstawił do odznaczenia „Medalem za Ratowanie Ginących" p. Zygmunta Kłosowskiego, stołowego, zamieszkałego w Toruniu, który w dniu 4 lipca br. z narażeniem własnego życia uratował dwie tonące małoletnie dziewczynki.

Przebieg wypadku był następujący:

Zygmunt Kłosowski znajdujący się w dniu 4 lipca 1932 r. na plaży nad Wisłą w Grudziądzu usłyszał w pewnym momencie wołanie o pomoc. W Wiśle tonęły dwie małoletnie dziewczynki, których nazwiska nie stwierdzono. Bez namysłu z narażeniem życia skoczył Kłosowski do rzeki i wyratował tonące dziewczynki. Narażał się przytem na niebezpieczeństwo, gdyż głębokość Wisły wynosi w tem miejscu około 5 metrów.

JUŻ MOŻNA

odnowić przedpłatę naszego dziennika

NA I. KWARTAŁ

WZGL. M. STYCZEŃ 1933 R.

LISTOWI przyjmują do 25

„Strzelec" w Osowejgórze opiekuje się ubogimi

Przed kilku dniami odbyło się plenarne zebranie Oddziałów: żeńskiego i męskiego Związku Strzeleckiego w Osowej Górze, przy nader licznym udziale członków.

Obrady zagaił prezes p. Jan Szałaniec, witając przybyłych na zebranie pp.: prezeskę Oddziału żeńskiego Z. S. Kissową, pierwszego oficera sztabu Z. S. por. Sobieszczyka, prezesa koła Przyjaciół Z. S. inż. Gorzelewskiego i członków.

Z szeregu omawianych spraw organizacyjnych, najbardziej ożywioną dyskusję wywołała kwestja zorganizowania tradycyjnego opłatka strzeleckiego", oraz sprawa pomocy członków Oddziałów w akcji dożywiania dzieci szkolnych.

Projekt akcji dożywiania dzieci szkolnych w miesiącach zimowych zreferował w treściwem przemówieniu miejscowy kierownik szkoły, a zarazem referent wychowania obywatelskiego p. Wojciech Kiss. W wyniku rzeczowej dyskusji obecni opodatkowali się na okres trzech miesięcy, przeznaczając uzyskane tą drogą sumy na akcję dożywiania dzieci najbiedniejszych w szkole.

Obywatelski czyn „Strzelców" którzy już niejednokrotnie dowiedli zrozumienia swe dla niedoli biednych w sposób podobnie realny, spotka się niewątpliwie z uznaniem całego społeczeństwa.

Na święta!...
Kup wino krajowe - lecz tylko Rektyfikacji Warszawskiej"!

Nowa organizacja Plastyków Pomorskich

W ostatnich dniach zawiązała się na terenie Bydgoszczy nowa organizacja plastyków pod nazwą: *„Grupa Plastyków Pomorskich"* w celach ideowej i samopomocowej współpracy miejscowych artystów. W skład grupy weszli: profesor *Piotr Chmura*, prof. *Marjan Faczyński, Franciszek Gajewski, Teodor Gajewski, Feliks Krassowski, dr. Stefan Szmaj, Piotr Triebler*, prof. *Marjan Turwid i Tadeusz Mokrzycki* (absolwent Akademji Sztuk Pięknych).

Prezydjum Grupy stanowią pp.: Faczyński, Turwid i Triebler.

Nowopowstała Grupa już w najbliższej przyszłości wystąpi na zewnątrz, organizując swą wystawę zbiorową w Poznaniu oraz nawiązując stosunki z zarządem Pałacu Sztuki w Krakowie i Instytutem Propagandy Sztuki w Warszawie. W ten sposób plastycy bydgoscy po raz pierwszy zbiorowo zaprezentują swój dorobek artystyczny w najpoważniejszych salonach polskich.

Choinka czy szopka

W „Wiadomościach parafjalnych" Św. Jana" czytamy następujące rozważania na temat choinka czy szopka:

Gazety donosiły, że obecny szef rządu włoskiego Mussolini, znany ze swych rządów dyktatorskich, potępił zwyczaj ustawiania w wieczór wigilijny choinek w mieszkaniach, jako nie włoski i niezgodny z tradycją narodową. W miejsce choinki polecił wprowadzić stary włoski obyczaj urządzania świątecznej szopki

Zarządzeniu Mussoliniego i z punktu widzenia katolickiego można tylko przyklasnąć, albowiem zwyczaj urządzania szopki czyli żłóbka, jest nietylko o wiele starszy, niż zwyczaj ustawiania choinki, ale też zarazem więcej katolicki. Choinki, czyli „Boże drzewko", to naleciałość z krajów północnych, protestanckich, przedewszystkiem z Anglji. Żłóbek pochodzi z zamierzchłych czasów średniowiecza, kiedy to życie religijne żywszem pulsowało tętnem i ożywiało życie społeczne i zwyczaje ludowe. Bezsprzecznie i choinka ma swój urok i nie można jej odmówić pewnej myśli religijnej, ale nigdy nie potrafi w zupełności zastąpić szopki, która daleko żywiej do nas przemawia i daleko pobożniej nas nastraja niż choinka. Dlatego wróćmy do zwyczaju staropolskiego urządzania szopki czyli jasełek! Jakie znaczenie one mają dla godnego obchodu tego najpiękniejszego ze wszystkich świąt, o tem przekonano się w ostatnim czasie we wszystkich krajach katolickich, a nawet w Niemczech powstają osobne stowarzyszenia jasełkowe, które mają za cel pielęgnowanie tego zwyczaju i rozszerzanie go w szerokich warstwach ludu. Urządzanie i budowanie szopki budzi i rozwija prawdziwą sztukę ludową i regionalizm, dzisiaj tak propagowany, a przedewszystkiem ożywia wiarę w tajemnicę wcielenia Syna Bożego, budząc prawdziwą radość i nastrój gwiazdkowy.

W niektórych oknach wystawowych naszego miasta użyto do dekoracji „Szopkę Polską" wykonaną przez uczestników kursów świetlicowych. Szopki te przedstawiają się wcale imponująco a wykonane są li tylko z papieru kolorowego i tektury. Czyż nie polecałoby się budowanie szopek w naszych stowarzyszeniach katolickich, a przedewszystkiem w stowarzyszeniach młodzieży? Może nawet byłoby dobrze urządzić konkurs z nagrodami za najlepiej wykonany żłóbek.

Budowanie żłóbka zawiera w sobie także piękny cel wychowawczy.

Dlatego w żadnym domu nie powinno braknąć żłóbka.

Pytanie choinka czy szopka możnaby rozwiązać najlepiej tak, jak to zresztą jest w szeregu w innych dzielnic Polski, że pod choinkę stawia się szopkę.

Wiele, pow. chojnicki

— *Komitet niesienia pomocy bezrobotnym.* W zeszłym miesiącu zawiązał się u nas Komitet parafjalno-wójtowski, mający na celu niesienie pomocy bezrobotnym. W skład Komitetu weszli: wójt p. Miętki Michał — przewodniczący, kierownik szkoły Napiórski Wenancjusz — zast. przewodn., nauczyciel Pokojski Wacław — sekretarz oraz 3 członkowie: Narloch Atanazy, Narloch Piotr, Sułkowski Leon. W wioskach: Przystarnia, Borsk, Górki, Wzdzydze Tucholskie, funkcjonować będą miejscowe Komitety w osobach: miejscowego nauczyciela, sołtysa i jednego z obywateli.

— *Konferencja nauczycielska.* Dnia 9 b. m odbyła się miesięczna konferencja rejonowa w Karsinie. Przewodniczył p. Ossowski, kierownik szkoły z Karsina. Lekcję wzorową ćwiczeń językowych przeprowadziła p. Dobkówna. Po odbytej, niezwykle ożywionej dyskusji wygłoszono kilka referatów, dotyczących zagadnień społecznych. Po skończonej konferencji, miejscowe nauczycielstwo podejmowało gości kawką.

— *Z życia Zw. Strzeleckiego.* W dniu 10 b. m. odbyło się walne zebranie Związku strzeleckiego. Przewodniczył prezes ob. Narloch. Następnie przemawiał komendant ob. Łangowski, wzywając do regularniejszego uczęszczania na zbiórki, zabawy świetlicowe, oraz ob. Pokojski, zachęcając do żywego udziału w sportach zimowych.

— *Bez odpowiedzi.* Miesiąc minął od chwili, kiedy były obożny OWP. prezes Powstańców i Wojaków, filar Stronnictwa Narodowego, dokonał nowej kompromitacji i nie dał wyjaśnienia. Pytaliśmy się przed miesiącem, aby raczył wyjaśnić: dlaczego ze swej „wodza władzy" wydał dzieciom nakaz: „nie idźcie na tę akademję, idźcie do domu". Opinja publiczna domagała się i domaga odpowiedzi i wyjaśnienia.

Ruch w harcerstwie

— **Delegaci Harcerstwa Pomorskiego u J. E. Ks. Biskupa Chełmińskiego.** Dnia 26 listopada rb. w godzinach południowych JE Ks. Biskup Dr. Stanisław Okoniewski — Ordynarjusz Djecazji Chełmińskiej przyjął na audjencji przedstawicieli Harcerstwa Pomorskiego w osobach dhów Phm Grzymowicza, komendanta Hufca Tczewskiego, Stanisława Feisla, A. Tomczyka, W. Wiśniewskiego i Mitręgi drużynowych Hufca harcerskiego w Tczewie. Na audjencji tej przedstawiciele wręczyli JE. Ks. Biskupowi piękną plakietę pamiątkową wydaną z okazji piętnastolecia harcerskiej służby na Pomorzu, przyczem przewodniczący delegacji dh phm. Grzymowicz wygłosił następujące przemówienie: —

„JE. Ks. Biskup pozwoli, że w imieniu Harcerzy Pomorskich, z racji piętnastolecia istnienia Harcerstwa na Pomorzu, wręczę pamiątkową plakietę. Przy tej sposobności zaznaczam że Harcerstwo pod hasłem „Bóg i Ojczyzna" idzie w kierunku wychowania religijnego i państwowego Zawołanie „Czuwaj" mówi każdemu z nas „Bądź gotów służyć świętej sprawie". W odpowiedzi JE. Ks. Biskup Chełmiński wygłosił następujące przemówienie:

„Dziękuje serdecznie za miłą pamiątkę, wierzę, że Harcerstwo dąży do wychowania dobrych obywateli dla Boga i Państwa i mam nadzieję, że Harcerstwo, dzięki swym pięknym ideałom, przeobrazi społeczeństwo, dając mu lepsze i doskonalsze podstawy moralne".

W toku dalszej rozmowy JE. Ks. Biskup żywo zainteresował się organizacją drużyn harcerskich na Pomorzu. Powyższe słowa wypowiedziane dla kilkotysięcznej młodzieży harcerskiej na Pomorzu są jaskrawym i bodajczy nie najlepszym dowodem, że Harcerstwo realizuje ideały wypisane w Swym Prawie i wiernie pracuje pod hasłem „Bóg i Ojczyzna" że tu na zachodnich rubieżach Rzplitej oparło się mocną stopą na zagrożonym szańcu i w każdej chwili gotowe jest pójść służyć świętej sprawie tworząc z swych piersi nieprzebyty wał ochronny

— **Zmiany osobowe w Zarządzie Oddziału Pom. Zw. H. P.** Na listopadowem posiedzeniu Zarządu Oddz. Pom. ZHP przyjęto rezygnację nast. członków phm. Aleksandra Rudnickiego ze stanowiska sekretarza Zarządu Oddziału Pomorskiego, p. nacz. Bronisława Biedowicza ze stanowiska referenta Dochodów Niestałych, p. Kazimierza Krukowskiego ze stanowiska referenta Kół Przyjaciół Harcerstwa, dha Hm. Prof. Wilhelma Słabego ze stanowiska okręgowego wizytatora przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego, dhny Dory Cieńskiej komendantki Chorągwi Harcerek.— Na miejsce ustępujących dokooptowano Ks. Dr. Łęgowskiego na stanowisko Kapelana Z. O Pom. Hm. Jadwigę Luśniakównę na stanowisko Komendantki Chorągwi Harcerek oraz dha phm Tadeusza Cieplika na stanowisko sekretarza Zarządu Oddziału Pomorskiego.

— **Nowe Koła Przyjaciół Harcerstwa na Pomorzu.** Zarząd Oddziału Pomorskiego Zw. Harcerstwa Polskiego zarejestrował ostatnim okólnikiem następujące Koła Przyjaciół Harcerstwa na Pomorzu zatwierdzając równocześnie skład ich zarządów i to w Dobrzyniu nad Drwęcą, — w Iłowie koło Działdowa, — w Nowemmieście, w Świeciu nad Wisłą, w Radzyniu, kooptując równocześnie na członka Zarządu Koła Przyjaciół Harcerstwa Chełmży p. Inspektora Szkolnego Franciszka Kubiaka.

— **Konferencja delegatów Kół Przyjaciół Harcerstwa Oddziału Pomorskiego ZHP.** — Zarząd Oddziału Pomorskiego Związku Harcerstwa Polskiego zwołuje na dzień 18 grudnia rb. Konferencję delegatów Kół Przyjaciół Harcerstwa która odbędzie się w Grudziądzu w auli Gimnazjum żeńskiego przy ul. Trynkowej w czasie od godz. 10 do 15 z następującym porządkiem obrad: zagajenie, referat wiceprzewodniczącego Oddziału Pomorskiego — Związku Harcerstwa Polskiego p. naczelnika Grzanki pt. „Rola i zadanie Kół Przyjaciół Harcerzy". Komunikaty Komend Chorągwi Harcerek i Harcerzy, koreferat przewodniczącego Oddziału Pomorskiego Związku Harcerstwa Polskiego gen. brygady Stefana Pasławskiego, dowódcy OK 8 oraz sprawy zgłoszone przez Zarządy Kół Przyjaciół Harcerzy. Delegaci przybywający na powyższą konferencję proszeni są o zapoznanie się z uwagami dołączonemi do powyższego komunikatu w okólniku Zarządu Oddziału Pomorskiego L. 5 z dnia 2 bieżącego miesiąca.

Kościerzyna

— *Napad rabunkowy.* W ub. poniedziałek na drodze Dembogóry—Niedanowo został napadnięty kupiec Czapniewski Sylwester z Niedanowa, przez dwóch nieznanych osobników, którzy po uprzedniem steroryzowaniu odebrali mu 100 zł gotówki, poczem zbiegli.

Mała ustawa samorządowa
w sejmowej komisji administracyjnej

Na posiedzeniu sejmowej komisji administracyjnej pod przewodnictwem p. wicemarszałka Sejmu Polakiewicza odbyła się szczegółowa dyskusja nad rządowym projektem t. zw. małej ustawy samorządowej.

Dyskusję nad rozdziałem projektu traktującego o gminie wiejskiej i gromadzie rozpoczęto od rozpatrzenia kwestji wielkości przyszłej gminy. Przeciw projektowi wypowiedzieli się zasadniczo pos. **Rymar, Wierzvak, Bielecki** (KN.), **Bogusławski** (K. L.) **Dubois** (PPS.), **Kuzyk** (Ukr.), **Faustyniak** (NPR.). Polemizowali z nimi p. p.: Rzóska Pacholczyk, Chowaniec (BB.) oraz p. wicemarszałek Polakiewicz. Na argument opozycji rzekomej przewagi gospodarczej gminy jednowioskowej, istniejącej dotychczas w Małopolsce i województwach zachodnich, mówcy Bloku wykazali jej słabość ekonomiczną niezdolność do wypełniania włożonych na nią zadań. **P. wicemarszałek Polakiewicz** oświadczył, że podnawanie momentów politycznych większości sejmowej z powodu wypowiadania się jej za zwiększeniem obecnej gminy — jest **nonsensem oraz przypomniał fakt**, że w 1926 r. śp. pos. Bojanowski z ND. referował ustawę o gminie zbiorowej, za którą podówczas wypowiedziała się stanowczo istniejąca większość Piasta i ND.

Poseł Rzóska zwrócił uwagę na to, że przytoczone przez pos. Rymara podręczniki o samorządzie, napisane jakoby przez niego, nie są notowane w żadnej bibljografji i nikomu nie są znane, a książka prof. Bujaka o powiecie limanowskim, na którą powołał się pos. Wierczak jest w istocie cenną monografją ogólną, ale **nie jest rozprawą z zakresu samorządu.** Zaznaczyć należy, że na pytanie pos. Rzóski, w jakim roku miały wyjść owe podręczniki pos. Rymara, ten ostatni nie dał odpowiedzi.

W toku dyskusji zabrał również głos p. **wiceminister Korsak.** Oświadczył on że zagadnienie reformy ustroju gminy wiejskiej, w szczególności problem zwiększenia jej obszarów na terenie województw południowych i dzielnicy zachodniej **jest palącą potrzebą od samego zarania naszej państwowości.** Potrzebą uznawaną przez szereg wybitnych działaczy, teoretyków i praktyków niezależnie od ich przekonań politycznych. Z zaspokojeniem tej potrzeby **wiąże się interes Państwa, jak również interes miejscowej ludności.** P. wiceminister stwierdził nadto, że koszty administracji gmin oraz inne wydatki związane z ewentualnem powoływaniem do życia — w razie konieczności — gminy zbiorowej będą przedmiotem pilnej rozwagi czynników decydujących. Reforma ustroju gminy jest dla dobra **Państwa konieczną,** a rzeczywistość zadaje niewątpliwie kłam twierdzeniom tych, **którzy sprzeciwiają się jej lub w nieświadomości** swej gotowi są przeciwstawić się nawet najbardziej dla nich samych i dla Państwa pożytecznym reformom.

W głosowaniu przyjęto poprawki referenta pos. Polakiewicza do art. 8 włącznie.

NIEZBĘDNA DLA KAŻDEGO!
Maszyna przenośna do pisania
MAŁY REMINGTON NOISELESS
zupełnie cicha
NIEZBĘDNA DLA KAŻDEGO!
Maszyna przenośna do pisania
MAŁY REMINGTON
(z klawiszem tabulator)
NIEZBĘDNA DLA KAŻDEGO!
Dostępna dla każdego!
DLA OJCA, DLA MATKI, DLA SYNA, DLA CÓRKI
Maszyna przenośna do pisania
„MONARCH"

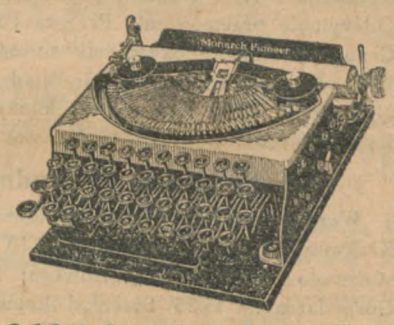

Wzorowa maszyna, po rewelacyjnie taniej cenie. Dogodne warunki nabycia. Żądajcie opisów, żądajcie demonstracyj.

Tow. BLOCK-BRUN Sp. Akc.
W WARSZAWIE, HOTEL BRISTOL
Oddział w Poznaniu, Plac Wolności 8 I ptr. tel. 10-52

9136

Pięciodniowy małżonek pani Raji
Mąż - oszust zabrał posag i ulotnił się w niewiadomym kierunku

Do Wydziału Śledczego w Grudziądzu zgłosiła się w dniu wczorajszym jakaś przystojna i elgancko ubrana dama z widocznem na twarzy smutkiem i czerwonemi od płaczu oczyma.

Kiedy dyżurny pełniący służbę zapytał o powód przybycia, piękna nieznajoma opowiedziała niezwykłą historję:

Nazywa się *Raja Podolska*, wyznania mojżeszowego, córka zamożnego kupca, *mieszkanka miasta Lidy na Kresach Wschodnich.* Przed niedawnym czasem poznała przystojnego młodziana, *34-letniego Zelmana Motłowskiego*, również wyznania mojżeszowego.

Młodzi pokochali się... Po oficjalnych oświadczynach w domu rodziców — po przyjęciu przez nią swatów, *odbył się ślub w dniu 10 grudnia b. r.* Nastały chwile — zdawało by się — niczem niezamąconego szczęścia.

Po kilkodniowym pobycie u rodziców, *młody małżonek zaproponował wyjazd do... Grudziądza*, gdzie rzekomo jest jego stałe miejsce zamieszkania i gdzie pracuje jako drukarz.

Nadmienić należy, że „zakochany po uszy" małżonek *nie zapomniał też i o stronie materjalnej małżeństwa.* To też *pobrał od rodziców jako posag swej uroczej żony gotówką 300 dolarów i 6.000 złotych w wekslach po 1.000 zł.*

Młodzi — po czułych pożegnaniach z rodzicami, wyjechali z Lidy do Warszawy, gdzie zabawiwszy dzień, mieli odjechać do Grudziądza.

Nagle *stała się rzecz nieoczekiwana.* Pan młody, opuściwszy pod błahym pozorem swą żonę, pozostawił ją na dworcu, *sam zaś znikł w niewiadomym kierunku.* Wszelkie poszukiwania za mężem na terenie Warszawy *okazały się bezcelowe.* Pani Raja stwierdziła tylko jedno, *iż mąż nadał jej rzeczy na bagaż, wysyłając je do Grudziądza.* To też nie wiele myśląc, wyjechała w ślad za rzeczami. W Grudziądzu przekonała się na dworcu, iż rzeczy nie zostały podjęte.

Teraz dopiero zrozumiała pani Raja, *iż padła ofiarą uszusta, który, aby zdobyć jej posag, nie zawahał się nawet przed wzięciem ślubu.*

Oto smutnej historji akt pierwszy.

Dalszy ciąg tej historji należy już do policji *która z całą energją przystąpiła do sprawy* celem odszukania oszusta. *W tym celu rozesłano listy gończe.*

Pani Raja pozostała narazie w Grudziądzu zrozpaczona, nie wiedząc co z sobą począć.

Tczew

— **Samobójstwo fryzjera.** Onegdaj stale zamieszkały w Grudziądzu fryzjer J. Jeżykiewicz odebrał sobie życie w pokoju Hotelu Dworcowego. Powodem rozpaczliwego kroku był brak pracy.

— **Aresztowanie rolnika z Subków.** — W związku z wielkim pożarem jaki miał miejsce przed kilku dniami w Subkowach, aresztowano właściciela spalonych objektów pod zarzutem zbrodniczego podpalenia.

Chełmno

— **Zebranie ZS. w Czarżu.** Onegdaj odbyło się w Czarżu plenarne zebranie Związku Strzeleckiego Po zagajeniu prezes Madeja wygłosił odczyt o historji Związku Strzeleckiego — Uchwalono na dzień 15 1. 1933 opłatek żołnierski połączony z zabawą. Równocześnie uchwalono wspólną spowiedź i komunję św. Na nowych członków przyjęto Franciszka Meliwskiego i Wł. Stejmana.

— **Notujemy złotemi zgłoskami.** W ubiegły poniedziałek odbyło się zebranie Rodziny Policyjnej, na którem uchwalono fundusz gwiazdkowy przeznaczyć na dożywianie najbiedniejszej dziatwy w Chełmnie.

Akcję dożywiania rozpoczął już ruchliwy zarząd Rodziny policyjnej w składzie prezeski p. komisarzowej Graczykowej, p. Judkowiakowej, p. Bojanowskiej, p. Pawlickiej i p. p.: Jaworańskiej i Schoepowej z dniem 15 bm. w jednej z chełmińskich jadłodajni.

Dla przeprowadzenia dożywiania biednej dziatwy aż do wiosny z inicjatywy p. kom. Graczyka uchwalili funkcjonarjusze policji dobrowolne opodatkowanie.

Szlachetny czyn Rodziny policyjnej jest godnym uznania, tembardziej, że mimo b. szczupłych poborów policja niezależnie od swej ciężkiej służby dla bezpieczeństwa ogółu — i na polu charytatywnem pracuje wydatnie.

Brodnica

— **Strzelczynie przy pracy.** Dnia 8 bm. odbyło się w świetlicy oddziału żeńskiego Zw Strzeleckiego zebranie reorganizacyjne. Zebranie zaszczycili swoją obecnością komendant powiatowy i p. kpt Horzemski, wiceprezes powiatowego ZS dr. Braun, prezes Koła Przyjaciół mjr. Musiałowicz i prezes miejscowego oddziału męskiego ob. Szwedowski.

Zebranie zagaiła ob. Horzemska, witając strzeleckim „cześć" przybyłych gości i licznie zebrane strzelczynie. Na przewodniczącą wybrano ob. Klesserową, na sekretarkę ob. Bonżankę. Z kolei przemawiali kpt. Horzemski, życząc nowo zorganizowanemu hufcowi owocnej pracy. Po przemówieniu ob. Horzemskiej przystąpiono do wyboru zarządu do którego weszły: prezeska ob. Horzemska, wiceprezeska — ob. Czapska, sekretarka — ob. Uszyńska; skarbniczka — ob. Żebrowska. Członkinie zarządu: ob. Klesserowa i ob. Ziętarówna.

Stanowisko komendantki objęła ob. Dąbrowska referentki wychowania obywatelskiego ob. Bonżanka. Po dokonaniu wyboru zarządu przemówił wiceprezes powiatowy ob. dr Braun. Patronką oddziału obrano Emilję Platerównę. Dni zbiórek wyznaczono: wtorki, — czwartki i niedzielę. Na zakończenie wzniesiono okrzyk na cześć Marszałka Piłsudskiego i odśpiewano „Boże coś Polskę."

Popieraj L. O. P. P.

Dostawy zwierząt na rynek wiedeński

Spęd nierogacizny żywej na targ w. Marx wynosił 9850 sztuk w tem z Polski 3.214 sztuk świń mięsnych. Dowóz świń mięsnych uległ zwiększeniu w związku ze zbliżającemi się świętami.

W okresie od 27 listopada do 3 grudnia Polska dostarczyła na rynek wiedeński 300 sztuk świń bitych, oraz 299 sztuk cieląt bitych. Za cielęta bite pochodzenia polskiego uzyskiwano 1,20 do 1,70 szylingów.

Chojnice

— *Stow. Mł. Polskiej.* W ub. niedzielę odbyło się nadzwyczajne zebranie miejscowego Stow. Mł. Polskiej, na które przybyli członkowie pododdziału S. M. P. z Kiedrowic oraz miejscowi przedstawiciele rodziców.

— *Roki sądowe.* W I półroczu 1933 r. odbędą się roki sądowe — 17, 18, 19 styczeń, 14, 15, 16 marzec, 16,17, 18 maj.

— *Powszechne Wykłady Uniwersyteckie.* W niedzielę, dnia 18 grudnia o godz. 17-tej odbędzie się w auli Gimnazjum Męskiego wykład prof. Uniw. Pozn. d-ra Zygmunta Wojciechowskiego p. t. „Ciągłość cywilizacji rzymskiej".

Wstęp na wykład dla młodzieży i wojskowych niższych stopni 20 gr. dla dorosłych 50 gr.

— **Z życia klubu myśliwskiego.** W ub. wtorek urządził miejscowy Klub Myśliwych św. Huberta wielkie polowanie z nagonką w Moszczenicy. Udział brało 13 strzelców. Upolowano 74 zające i jednego lisa. Królem polowania został p. Kazimierz Zimny, który upolował 16 zajęcy i jednego lisa. Wicekrólem został p. Bolesław Landowski, który upolował 11 zajęcy.

Działdowo

— **Jasełka.** W niedzielę dnia 18 bm. o godzinie 8 wieczorem w Hotelu Polskim odegrana zostanie „Jasełka" w 5 aktach układu ks. Józefa Niewodowskiego. Niewątpliwie społeczeństwo Działdowa i okolicy oceni to szlachetne zamierzenie i pospieszy gremjalnie na przedstawienie Jasełki.

Ogorzeliny

— *Z życia strzeleckiego.* Związek Strzelecki założony w naszej wiosce 22 marca 1931 roku rozwija się doskonale. Idea pracy dla Państwa wryła się głęboko w dusze członków. Obywatele nie patrzą już z takiem uprzedzeniem na Związek, czego dowodem powiększające się koło „Przyjaciół Strzelca". Członkowie chętnie przybywają na zbiórki, które odbywają się we wtorki, piątki i niedziele. Nauczyciel p. Langowski, który pełni funkcję referenta oddziałowego wychowania obywatelskiego, wygłasza referaty względnie pogadanki, a że pogadanki są zajmujące, świadczy żywa dyskusja wywiązująca się na zebraniach. Strzelcy często sami wysuwają tematy do omówienia. Dział PW i WF postawiony jest również na odpowiednim poziomie, czego dowodem być może fakt uzyskania przez 8 członków II-go stopnia z wynikiem dobrym. Komendant p. Domanowski i instruktor p. Kujawa wykonują swe zadania mimo stawianych przeszkód ze strony niektórych jednostek miejscowego obywatelstwa a w szczególności miejscowej Rady Szkolnej, która odmawia urządzania zebrań w klasie i boiska szkolnego do ćwiczeń.

Niemiec Bradtki z Wejherowa

skazany ponownie za znieważenie b. burmistrza Bilińskiego

W Sądzie Okręgowym w Gdyni, jako instancji odwoławczej odbyła się sprawa z oskarżenia prywatnego mec. Karola Bilińskiego, b. burmistrza m. Wejherowa, przeciwko Juljuszowi Bradtkemu, mniejszościowemu członkowi wejherowskiej Rady Miejskiej o zniesławienie w druku. Radny Bradtke mianowicie ogłosił w piśmie niemieckiem, wychodzącem na Pomorzu „Pommereller Tageblatt" w nr. 2 dnia 25 sierpnia 1931 r. artykuł, w którym w sposób obelżywy potraktował osobę ówczesnego burmistrza, mec. Bilińskiego.

Mec. Biliński zaskarżył Bradtkego i w dwóch instancjach uzyskał nań wyrok skazujący, który jednakże ze względów formalnych został w drodze kasacji przekazany Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpatrzenia. Obecna rozprawa tedy była dalszym ciągiem wniesionej przed rokiem już skargi.

Oskarżyciel prywatny mec. Biliński wystąpił sam, Bradtkego zaś bronił adw. Płócieniak. W świetnem przemówieniu oskarżyciel prywatny wykazał Sądowi właściwe powody popisu Bradtkego na łamach niemieckiego organu prasowego i wniósł o ukaranie go w myśl obowiązujących przepisów prawnych. Obrońca Płócienniak w długiej, patetycznej mowie starał się osłabić zarzuty, czynione jego klijentowi, przedstawiając go jako lojalnego obywatela ...miasta Wejherowa.

W konkluzji obrońca wniósł o uniewinnienie Bradtkego.

Wczoraj Sąd ogłosił wyrok, mocą którego Juljusza Bradtkego **uznał winnym** twierdzenia i rozgłaszania faktów, zdolnych podać oskarżyciela prywatnego w pogardę publiczną oraz publicznego znieważenia go i zasądził **na karę grzywny w kwocie zł. 300,—** i ponoszenie kosztów postępowania sądowego. Grzywnę darowano na podstawie amnestji.

Tak więc mec. Biliński ponownie uzyskał pełną satysfakcję.

Afera poznańska przed sądem

Przed sądem okręgowym w Poznaniu rozpoczął się wczoraj proces karny, będący **epilogiem sensacyjnej defraudacji**, popełnionej w latach 1929 — 1931 na szkodę **kolejowej Kasy Emerytalnej w Poznaniu** przez jej kierownika księgowości, **Edmunda Wasilewskiego.** —

Punktem ciężkości całej afery jest okoliczność, że **Wasilewski po dokonaniu defraudacji, przekraczającej sumę 150 tysięcy złotych, przesłał z Katowic list** do zarządu Kasy z opisem **i przyznaniem się do tej defraudacji** wraz z oświadczeniem, że **wyjeżdża zagranicę.** Podczas gdy władze zapomocą listów gończych poszukiwały defraudanta po całym świecie, ten ostatni bawił **na Pomorzu w Łoninie,** gdzie pod faszywem imieniem, zmieniwszy wygląd, **dzierżawił restaurację.** Tylko dzięki przypadkowi udało się policji wpaść na trop Wasilewskiego, którego aresztowano.

Razem z oskarżonym zasiada na ławie **brat jego, Roman, obwiniony o ukrywanie defraudanta.** Wasilewski przyznaje się do czynu, ale winę składa na nieporządki i na brak kontroli w kasie.

Programy radjowe

Sobota 17 grudnia.

Warszawa: 11.58 Sygnał Czasu. Hejnał z Krakowa. 12.10 Płyty gramofonowe. 13.10 Urz. Kom. PIM. 13.15 Poranek Szkolny ze Lwowa. 15.10 Komun. Państw. Inst. Eksportowego. 15.25 Wiadomości wojskowe i strzeleckie. 15.35 Słuchowisko ze Lwowa. 16.00 Piosenki W. Elektorowicza oraz ulubione melodje z film. dźwiękowych, z płyt gramofonowych. 16.40 Odczyt ze Lwowa. 17.00 Płyty gramofonowe. 17.40 Odczyt aktualny. 19.20 Wiadomości ogrodnicze. 19.30 Na widnokręgu. 20.00 Muzyka lekka. 20.55 Wiadomości sportowe. 21.05 dalszy ciąg koncertu. 22.00 Jutro „Dzień Łódzkiej Rodziny Radjowej". 22.05 Utwory Chopina w wyk. Zygmunta Dygata. 1) Ballada f-moll. 2) Nokturn H-dur op. 62. 3) Mazurek cis moll op. 6. 4) walc Asdur pośw. Nr. 5. 5) Kołysanka; 6) Etjuda c-moll op. 25. 22.40 Feljeton pt. „W największem mieście Europy", wygł. p. Romuald Balawelder. 23.00 Muzyka taneczna. W przerwie od 23.30—23.35 Wiadomości z kraju dla członków polskiej ekspedycji polarnej na Wyspie Niedźwiedziej.

Niedziela, 18 grudnia

10,15 Nabożeństwo z Poznania; 11.58 Sygnał czasu; 12.15 Poranek symfoniczny z Filharmon.; 14.00 „Aktualne zagadnienia w hodowli inwentarza", wygł. inż. E. Baird; 14.20 Muzyka lekka w wykon. ork. Stromberga i Kaczyńskiego; 14.40 Odczyt rolniczy; 15.00 D. c. muzyki ludowej; 16.00 Program dla młodzieży: a) Radjotygodnik „Co się dzieje na świecie", w oprac. prof. Wilkosza z Krakowa b) „Niewidomy gość", obrazek K. Konarskiego; 16,25 Płyty; 16.45 „Wspomnienie o ś. p. profesorze Adamie Kryńskim"; 17.00 Koncert popołudniowy; 18.00 Odczytanie przemówienia Prezesa PKO. dr. H. Grubera z okazji poświęcenia nowego gmachu; 18.10 Muzyka lekka; 21.15 Wiad. sportowe; 21.25 Arje; 22.00 Kto wygrał konkurs sportowy Polskiego Radja?; 22.15 Muzyka tan;

Poniedziałek, 19 grudnia

Warszawa: 11,58 Sygnał czasu — hejnał z Krakowa; 12,10 Płyty gramof.; 15,10 Kom. Państwowego Instytutu Eksportowego; 15,15 Kom. Gospodarczy; 15,25 Przegląd komunikacyjny; 15,35 Skrzynka pocztowa; 16,25 Francuski (Kurs elementarny); 16,40 „Wychowanie państwowe", wygł. red. Wł. Evert; 17.00 Recital fortepianowy Z. Dygata; 18,00 Muzyka lekka; 19,30 „Na widnokręgu"; 20,00—22,30 Audycja z płyt gramofonowych — opera „Werther" J. Masseneta w wyk. zesp. Opery Paryskiej; 22,30—22,45 skrzynka poczt techn., koresp. bież. omówi i porad technicznych udzieli p. Wacław Frenkiel; 22,45 Muzyka taneczna; 23,00—24,00 Muzyka taneczna.

Swiecie, pow. brodnicki

— **Założenie żeńskiego oddziału Zw. Strzel.** Dnia 11 bm. przybyła do Świecia referentka powiatowa PWK i WF. ob. kpt. Horzemska celem zorganizowania żeńskiego oddziału Zw. Strzeleckiego. Referatu wysłuchały obecne z wielką uwagą a zachęcone gorącym apelem, aby jako gorliwe i gorące patrjotki pracowały dla dobra Polski, wszystkie gremjalnie przystąpiły do Hufca żeńskiego.

Do zarządu wybrane zostały jako: prezeska ob. Witczakówna, sekretarka — ob. Chełkowska, skarbniczka — ob. Pelznerówna, bibljotekarka — ob. Lipska. Pełnienie obowiązków komendantki zaleciła ob. Horzemska ob. Witczakównej, prezesce oddziału. Zebranie zakończono okrzykiem na cześć Marszałka Piłsudskiego i odśpiewaniem „Boże coś Polskę"

Giełdy

Warszawskie notowania walutowe.

z dnia 16 XII 1932 r.

	Tranzakcje	Kupno
WALUTY.		
Dolary St. Zjedn.		—
DEWIZY.		
Belgja		—
Gdańsk		173.35—172.92
Bukareszt		—
Holandja		358.95—358.05
Kopenhaga		—
Londyn		29,55—29,41
Nowy York		8,925—8,905
Nowy York telegr.		8,929—8,909
Paryż		34,85—34,76
Praga		26.34—27.37
Sztokholm		—
Szwajcarja		171,80—171,37
Włochy		—
Berlin (w obrotach nieofic.)		212.45
Białogród		—

Notowania ziemiopłodów w Berlinie

Ceny w R.M. Zboże i nasiona oleiste za 1000 kg. inne za 100 kg. z dnia 16 XII. 1932.

Pszenica nowa	86—88
Żyto nowe	—
Jęczmień browar.	166—175
Jęczmień przem. pastewny	158—165
Owies marchijski	114—119
Mąka pszenna	23.50—26.90
Mąka żytnia 70%	19.00—21.40
Otręby pszenne	9.00— 9.40
„ żytnie	8.70— 9.00
Groch Victoria	21.00—26.00
Groch drobny jadalny	20.00—22.00
Groch pastewny	14.00—16.00
Peluszka	13.00—15.00
Kuchy lniane	10.00—
Wytłoki suche kraj.	8,80—
Wytłoki Soya H.	9,80—10.00

Notowanie kupców zbożowych w Toruniu

Toruń, 15. XII. 1932.

Ceny rozumieją się za 100 kg franco stacja załadowania na Pomorzu, za otręby franco stacja odbiorcza.

Pszenica dworska 126/7 ft	21.50—22.00
Pszenica targowa 124/ ft	21.25—21.75
Żyto	13.00—13.50
Jęczmień dworski 115/16 ft.	12.50—
Jęczmień targowy 109 ft	12.00—
Owies	9.75—10.25
Mąka pszenna	—
Mąka żytnia	—
Otręby żytnie	8.75—9.00
Otręby pszenne	8.75—9.00

Ogólne usposobienie spokojne

Dnia 15-go grudnia b. r. zasnął w Bogu po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach w 42 roku życia

ś. p.

Roman Lubiewski

dyspozytor ruchu przy Oddziale Ruchu P. K. P.

W Zmarłym traci Oddział Ruchu sumiennego i gorliwego pracownika, a współpracownicy dobrego i zacnego Kolegę.

Cześć Jego pamięci

Naczelnik
oraz
pracownicy Oddziału Ruchu w Gdańsku.

Wielka sprzedaż gwiazdkowa

ceny **zniżone** do **30%**

Okazicielom niniejszego ogłoszenia udzielam specjalnego

RABATU 5%

FUTRA

PŁASZCZE DAMSKIE	od zł.	105.—	65.— 43.—
SUKNIE	„ „	24.—	14.— 6.—
PALTA MĘSKIE	„ „	78.—	51.— 39.—
GARNITURY MĘSKIE	„ „	60.—	48.— 35.—
SPODNIE	„ „	15.—	11.— 7.—
SWETRY I PULOWERY	„ „	7.50	5.40 3.50

BIELIZNA — TRYKOTAŻE — BŁAWATY — GALANTERJA

H. SCHMECHEL I S-wie S. A.

GRUDZIĄDZ, Wybickiego 2-4.

9158

Na gwiazdkę

jeżeli darować to tylko

materjały MOLENDY

Fabryki Sukna w Bielsku

Filje: **TORUŃ,** Szeroka Nr. 19
BYDGOSZCZ, Gdańska Nr. 8
GDYNIA, Portowa Nr. 56
GDAŃSK, Langgasse Nr. 36
POZNAŃ. Pl. Św. Krzyski Nr. 1

Ceny fabryczne

z okazji sprzedaży gwiazdkowej **do ostateczności zniżone.**

Reklama dźwignią handlu!

Za ostatnią przysługę, oddaną

ś. p.

Kazimierzowi

Wysockiemu

składamy serdeczne podziękowanie Wielebnemu Duchowieństwu, przedstawicielom władz, instytucji, zrzeszeń, związków i towarzystw, oraz krewnym i znajomym.

Rodzina

Grudziadz, w grudniu 1932 r. (9189

PIERNIKI! pierwszorzędnej jakości z jedynej polskiej fabryki

J. Ruchniewicz, Toruń

wszędzie do nabycia. Telefon 522
Skład fabryczny, ulica Szeroka 43

9105

Futra 5965

najsolidniej wykonuje polak, chrześcijanin, najpopularniejszy na Pomorzu fachowiec, **Stanisław Rudak,** Bydgoszcz, Dworcowa 70

Wyprzedaż

Obuwia zpowodu likwidacji. **Bydgoszcz,** plac Piastowski 15. (9120

Komisarjat Rządu w Gdyni ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowiska:

a) Naczelnika Wydziału Finansowego,

b) Naczelnika Wydziału Opieki Społecznej i Zdrowia Publicznego

Wymagane kwalifikacje:

ad a) wykształcenie wyższe ekonomiczno-handlowe, dłuższa praktyka w dziedzinie finansowej, dokładna znajomość skarbowości państwowej i komunalnej, rachunkowości, budżetowania i bankowości, — nieprzekroczony 45 rok życia,

ad b) wykształcenie wyższe (Wydział medycyny), kilkoletnia praktyka zawodowa i działalność w dziedzinie pracy społecznej — nieprzekroczony 45 rok życia

Warunki według umowy.

Podania kandydatów, odpowiadających powyższym warunkom, przyjmuje Komisarjat Rządu w Gdyni w terminie do dnia 22 grudnia 1932 r. Do podań należy załączyć szczegółowy życiorys, uwierzytelnione odpisy świadectw szkolnych (dyplomów) i pracy zawodowej oraz dowód obywatelstwa polskiego.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Nr. II — Os. 723/32

Gdynia, dnia 12 grudnia 1932 r.

Komisarz Rządu:

Zlec. Nr. 1419 **(—) S. Czerwiński.**

FUTRA **FUTRA**

Niebywała zniżka cen na gwiazdkę

Palta soboletki . . . zł 140,— Foki . . zł 275,—
Palta koty syberyjskie zł 175,— Piżmowce zł 430,—
Palta źrebaki . . . . zł 179,— Karakuły zł 645,—

W największej w najsolidniejszej firmie w Polsce

J. RAPAPORT i Syn

Warszawa

filja: BYDGOSZCZ, ul. DWORCOWA 33

telefon 21—13. 9200

Zakupione u nas futra reparujemy i przechowujemy darmo w przeciągu 2 lat.

Obejrzyj wystawę gwiazdkową futer.

FR. WIENCEK

Tel. 345. **TORUN** **Mostowa 38.**

Skład papieru, obrazów, introligatornia, oprawa obrazów.

Na czas gwiazdkowy

poleca

wielki wybór gier towarz., artykułów galanteryjnych, pocztówki świąteczne.

Oprawa książek po cenach zniżonych.

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI.

W myśl par. 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. VI. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnem Władz Skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 580) Urząd Skarbowy w Toruniu podaje do ogólnej wiadomości, że dnia 20 grudnia 1932 r. o godz. 10 w magazynie Urzędu Skarbowego w Toruniu przy ul. Wielkie Garbary 2 celem uregulowania zaległych należności podatkowych odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych ruchomości:

Mąka pszenna i żytnia, towary kolonjalne, urządzenie składowe, urządzenie restauracyjne, różne materjały na ubrania i płaszcze, obuwia damskie, maszyny do pisania, maszyny do szycia, lustra, kanapy, biurka, szafy, trykoty, ubranie, zegary, obrazy itp.

Zajęte przedmioty można oglądać dnia 20 grudnia 1932 r o godz. 9 do godz. 10 w magazynie Urzędu Skarbowego.

Zlec. Nr. 5073/IX

Kierownik Urzędu Skarbowego w Toruniu.

Plisowanie

karbowanie spódniczek falbanek, od najdrobniejszych merežka, okrętki, pracownia wszelkiej bielizny, Paluszkiewiczowa, mistrzyni, Franciszkańska 20. Toruń 9154

Mieszkanie

4-ro pokojowe z łazienką, i werandą do wynajęcia. Podgórz., Gen. Hallera 1, przy wylocie nowego mostu.

Manicure

Vecessaire, kasety z perfumami i mydłami, wody kolońskie, perfumy najtaniej zakupuje się w drogerji „Minerwa" Bydgoszcz, Gdańska 17. 9107

RADJO

luksusowe sprzedam korzystnie, nowoczesne zalety głośnik elektrodynamiczny prądu zmiennego bardzo selektywne głośne. Toruń, Kopernika 32, Ekonomja. 9187

Zegary
Zegarki
Obrączki ślubne
wyroby ze złota i srebra

9104

w wielkim wyborze po cenach najniższych poleca

JAN NALASKOWSKI

Toruń, Rynek Staromiejski 5, obok Dworu Artusa.

Rok założenia 1914

Franboli
FRanboli
FrAnboli
FraNboli
FranBoli
FranbOli
FranboLi
Franboli
Toruń

poleca

cukry, czekoladę, kawę i herbatę.

Zamówienia u kuteczniа się odwrotnie i to do **piątku, 23 bm.**

Pamiętajcie na święta!

PIWO

jasne - Kryształ, słodkie - Słodówka, ciemne - Koźlak

Specjalność: Jubileuszowe

Browaru Grudziądzkiego

W. Sommer i S-ka

Tel. 90 Grudziądz Zał. 1872

CENY W SKŁADZIE DETALICZNYM I SNIADALNI

poważnie obn żyłem

W. MAĆKOWIAK

Toruń, Szeroka 24. Tel. 151.

Tania sprzedaż gwiazdkowa

HERNES

Grudziądz, Wybickiego 6/8

Obuwie **Sniegowce**

Uwięziony jest człowiek

ze słuchawkami na uszach przy aparacie detektorowym. Ani mówić, ani ruszać się ani tańczyć! Zamiast na detektor możecie odbierać stacje na głośnik z dwulamp. odbiornikiem

PHILIPSA

Odbiornik jest bardzo ekonomiczny w użyciu i przystępny w cenie dla każdego. Również dużo innych aparatów radjowych po korzystnych cenach i warun- 8233 kach poleca

Bernard Wojewski

WEJHEROWO, Sobieskiego
GDYNIA, Starowiejska

Kupię

używany

kocioł parowy

o powierzchni ogrzewalnej od 50—80 m² do natychmiastowego użytku. Zgłoszenia do Redakcji „Dnia Pomorskiego" Toruń, Szeroka 11 pod nr. 8681.

Przedstawicieli

powiatowych zatrudnimy w działach ubezpieczeń: ogniowym — gradowym — życiowym. Warunki: wiek 30—45 lat, wykształcenie średnie, dwumiesięczne przeszkolenie w centrali. Zgłoszenie z życiorysem i odpisami świadectw do Administracji „Dnia Pomorskiego", Toruń, ul. Szeroka 11.

Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi. 8899

Pianino

krzyżowe sprzedam za 900 zł. Toruń, Kazimierza Jagiellończyka 8, drugie wejście parter prawo. (9184

Sprzedam

bernardyna

korzystnie. Toruń, Szosa Chełmińska 206. 9172

Kule

choinkowe, karton jeden tuzin zł. 0.85

Jan Kapczyński

Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15.

Lameta choinkowa

paczka począwszy od zł. 0,08

Jan Kapczyński

Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15.

Lichtarzyki-druciki

girlandy, śnieg w wielkim wyborze (9188

Jan Kapczyński

Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15.

Wilczki

rasowe pod gwarancją z tablicą rodowodu (rodziców premjowanych pierwszemi nagrodami) oddaje Sutorowski, Toruń. Prosta 19. 9186

Stołowy

pokój 12 części bardzo ładny b. tanio sprzedam. Toruń. Król. Jadwigi 9 II. p 9183

Pomocnik zegarmistrzowski

wieloletnią praktyką i dobremi świadectwami, poszukuje

posady.

B. Neubauer, Rożental, poczta Pelplin, Pomorze. 9194

Akwizytorów

na stałą pensję i prowizję poszukuję. Zgłoszenia do „Dnia Grudziądzkiego" pod nr. 888. (9199

Tylko

w Dworze Artusa

TORUŃ, tel. 71.

wydaje się smaczne, zdrowe i obfite śniadania, objady i kolacje na świeżem maśle. Proszę o rychłe zamawianie sal na Karnawał, zebrania i ziazdy. 7717

Ognie

zimne karton 10 szuk zł. 0.25

Jan Kapczyński

Toruń, Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15.

Swiece

choinkowe w kolorach, paczka zł. 0.40

Jan Kapczyński

Toruń. Szeroka róg Mostowej i Szczytna 15.

Okazja

Całkowite urządzenie składu kapeluszy damskich (szafy pod szkłem i z lustrami jest w całości lub pojedyńczo, z towarem lub bez, natychmiast tanio do sprzedania. Zgł. Magdowski Toruń. Łazienna 32.

FOTO-ATELIER

SPYCHALSKI

Toruń, ul. Srumykowa obniżył na Gwiazdkę ceny

Udzielam

lekcyj na skrzypcach, mandolinie i violonczeli po nader niskich cenach. Gdańsk, S. Spiegel IV. Damm 11 I. p. 627

Piernik

do rub

GRELEWICZ

Toruń, W. Garbary 10, telefon 853. 8808

Poszukuję

od zaraz konwersacji francuskiej, godzinę dziennie, za wynagrodzeniem ewtl. wzamian udzielenia gruntownie języka niemieckiego. Zgłosz. pod nr. 8771 do Administr. „Dnia Pom." Toruń.

Ser

znacznie tańszy. **Masło, mleko, jaja** kupuje się najkorzystniej tylko w specjalnym składzie sera. **J. Stoller. Toruń, Prosta 2** 9044

Wejherowo

Świąteczne kolekcje papierosów

cygara
w małych opakowaniach
fajki
i przybory do palenia
poleca
A. Lipowski
ulica Sobieskiego 21.

Wina krajowe i zagraniczne
w cenach od 1.35 zł i 1.90
Pierniki, figi, daktyle, czekoladki w wielkim wyborze,
świeże i surowe owoce, konserwy, marynaty, przyprawy
do ciast i wszelkie towary kolonjalne **po cenach najniższych**
poleca **J. GROENWALD**
Obejrzyjcie wystawę sklepową! ul. Sobieskiego 25.

***Bilety** wizytowe*
listowniki z monogramami
i bloki bridżowe
oraz wszelkie druki
po cenach konkurencyjnych
wykonuje
DRUKARNIA POLSKA i Ska
ul. Gdańska 3.

ZAKŁAD KRAWIECKI
Marcina Antczaka
Św. Jacka 10.
wykonuje pierwszorzędnie
ubiory męskie, damskie i wojskowe
Ceny niskie!

Na gwiazdkę!
Rumy, Araki, Konjaki, Likiery i inne wódki gatunk.
pierwszorzędnej jakości
Fabryka wódek gatunkowych i likierów
C. A. HOCHSCHULTZ Nast. T. z o. p.
Do nabycia w wszystk. rest. i det. sprzed. **WEJHEROWO** Do nabycia w wszyst. rest. i det. sprzed

Biżuterję i zegarki
na gwiazdkę po cenach
b. przystępnych poleca
St. Kowalkowski
ul. Sobieskiego 16.

Najodpowiedniejszym prezentem gwiazdkowym
jest **RADJO** aparat z głośnikiem
kupionym w firmie
B. Wojewski Gdynia, ul. Starowiejska
Wejherowo, ul. Sobieskiego
Na składzie
wielki wybór przyborów domowych i naczeń kuchennych.

Stosowne podarki gwiazdkowe jak:
kasetki, perfumy, wody kwiatowe, mydła i t. p.
po b. korzystnych cenach poleca
Drogerja pod Orłem
ul. Sobieskiego 25

Podczas świąt
gotujcie tylko na gazie!
a zaoszczędzicie wiele pracy i pieniędzy.
kuchenki gazowe na korzystnych warunkach
dostarcza
Gazownia Miejska
m. Wejherowa

„Kasyno"
restauracja i kawiarnia
ul. Sienkiewicza
Codziennie dancing, koncert orkiestry Glok-
syna i bogaty program artystyczny
na czele z humorystą
B. Jaśkowskim
Ceny niskie!

Polecam mój
zakład fryzjerski
dla Pań i Panów
Dobra, staranna obsługa. Pierwszorzędny warszawski ondulator.
J. Hildebrandt
ul. Gdańska 4.

Konfekcję,
bławaty i galanterję
po nadzwyczaj niskich cenach świątecznych
poleca
W. Napierała
ul. Sobieskiego 14.

Prawie darmo!
sprzedajemy prezenty na gwiazdkę
„OSZCZĘDNOŚĆ"
Skład konfekcji i bławatów
narożnik ulicy Sobieskiego i 3-go Maja.

Nie doznasz zawodu — kupując w tych firmach

Strzelaj do zwierzyny, ptactwa i tarczy tylko z broni i amunicją z F-my

„HUBERTUS“

Bydgoszcz, ul. Grodzka 8 narożnik ul. Mostowej, tel. 652.

Fachowa obsługa, ceny bezkonkurencyjne, naprawa broni.

HURTOWNIA JAN KAPCZYNSKI

Szeroka róg Mostowej **Toruń** Szczytna 15 telefon 371

Artykuły drogeryjno-kosmetyczne
Ozdoby choinkowe
Ceny do świąt zniżone

HURT DETAL

„OVIT“

Wytwórnia Krawatów BYDGOSZCZ, ul. Marszałka Focha 16.

Poleca na Gwiazdkę NOWOŚCI KRAWATOWE w wielkim wyborze.

Podarujcie

Parasole na Gwiazdkę

Fabryka Parasoli Weissig

BYDGOSZCZ, Gdańska 13

Wszelkie świąteczne artykuły!

Pierniki, figi, daktyle, czekolady, owoce południowe, doskonałą świąteczną kawę i herbatę, wina gronowe i owoce, półgąsiorek wina słodkiego za 2.50, likiery, koniaki, wódki, PIWO OKOCIMSKIE w butelkach i syfonach polecają:

Marchlewski & Zawacki

GRUDZIĄDZ,

Najstarszy dom handlowy od roku 1879.

Przy **Zakupach Świątecznych** pamiętajcie o doskonałych i świeżych wyrobach

GLOKONY

GRUDZIĄDZ, PANSKA Nr. 13

Zapamiętaj, sobie, że najtańszem źródłem zakupu **żyrandoli i lamp elektrycznych, żarówek, anodówek, lamp i aparatów radjowych, oraz innych materjałów elektro i radjotechnicznych** jest f-ma

A. MARCINIAK, BYDGOSZCZ,

ul. Długa 6 Telefon 13-43

Ceny najniższe — fabryczne! Skład bogato zaopatrzony w najnowsze modele! Hurt i detal!

Poleca

Na post

świeże sielawki, szprotki, bydlingi wszelkiego rodzaju sery, śmietana, mleko i t. d.

Skład spożywczy

Bydgoszcz, ul. Podwale 13.

Na Gwiazdkę

poleca tanio i najlepsze

delikatesy wina i likiery

St. Zimoch

skład delikatesów

Bydgoszcz, Niedźwiedzia 4. Telefon 16-48.

Praktycznym podarkiem gwiazdkowym będzie **maszyna do szycia SINGERA** zapłacisz później w 24 ratach miesięcz.

Grudziądz, Plac 23 stycznia

Wina Koniaki Likiery

najkorzystniej w specjalnym składzie win

„HUNGARIA“ Toruń

ul. Prosta 19. Tel. 125.

WINA - WÓDKI - LIKIERY

najtaniej kupuje się w firmie

Fr. Wojak

Hurtownia i rozlewnia win.

Sprzedaż detaliczna.

GRUDZIĄDZ, Plac 23-go Stycznia 22, Telefon 93.

PERFUMERJA

DROGERJA UNIVERSAL

Toruń. Szeroka 17, poleca

OZDOBY CHOINKOWE

PODARKI GWIAZDKOWE

Bydgoszcz Gdańska 35 **Grey** *Tel. 212 22-12*

poleca na święta znanej jakości nadzwyczaj korzystnie

Pierniki miodowe w wielkim wyborze

Konfekt herbaciane nadziewany

Marcepany codziennie świeże

Pralinki własnego wyrobu

Strucle świąteczne nadziewane makiem, migdałami lub rodzynkami

Babki Placki Sękacze

Skrzydło-markowe, pianina, harmonjum

Paweł Gronwald

Gdańsk, Pfefferstadt 7. Tel. 27988

Reperacje. - Oświetlenia dla pianin na składzie. - Strojenie

Efektowny **salon hebanowy**

„EMPIRE“

dobrą jadalnię dębową, sypialnię mahoniową oraz dębową, solidny gabinet męski, po okazyjnej cenie poleca

„STAŁA OKAZJA“

BYDGOSZCZ, Gdańska 10.

POMORSKA DRUKARNIA ROLNICZA S. A.

Bydgoska 56 TORUŃ Tel. 202

DRUKARNIA
OFFSET
LITOGRAFJA
KARTONARNIA
INTROLIGATORNIA

Górnośląski węgiel i koks
pod gwarancją wagi i jakości
dostarcza
Montana sp. z o. o.
Składy
Szosa Gdańska tel. 19-23
Gdynia
Biura
ul. Świętojańska, tel. 19-22
Własne składy z bocznicą kolejową. Waga mostowa — auta ciężarowe

BYDGOSZCZ

PRZETARG PRZYMUSOWY.
W dniu 19. 12. 32 r. sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę o godz. 10,15 przy Gdańskiej 164 (st. nr.): leżankę, biurko, krajobraz, o godz. 10,30 przy Gdańskiej 163 (st. nr.): lodówkę i 3 kanapy plusz., o godz 11 przy Gdańskiej 18 (st. nr.): maszynę do pisania „Ideal", obraz historyczny, o godz. 12,30 przy Zacisze 1: biurko.
Zlec. Nr. 3242/VIII 9170
Stężycki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
W dniu 19. 12. 32 r. sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę o godz. 10 przy Gdańskiej 8 (st. nr.): kasę żelazną, maszynę do pisania, o godz. 12 przy Gdańskiej 137 (st. nr.): bufet dębowy, o godz. 13 przy Gdańskiej 114 (st. nr.): gablotkę, 2 tonbanki, o godz. 14 przy Gdańskiej 87 (st. nr.): umywalkę.
Stężycki, komornik sądowy w Bydgoszczy.
Zlec. Nr. 3243/VIII 9177

PRZETARG PRZYMUSOWY.
Dnia 17. 12. 32 r. o godz. 2 i pół po poł. sprzedam w majętności Trzęsacz najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: radjo 3-lamp. z głośnikiem, 4 kanapy gobelin, 10 foteli gobel., stół okrągły i biurko.
Klóskowski, komorni ksądowy w Bydgoszczy.
Zlec. Nr. 3169/VIII 9171

PRZETARG PRZYMUSOWY.
Dnia 17. 12. 1932 r. o godz. 13 sprzedam przy ul. Staroszkolna 7 za natychmiastową zapłatą: 1 biurko, 1 bieliźniarkę, 2 fotele kryte satyną, 1 kanapkę.
Zlec. Nr. 3282/VIII 9172
Wierzbicki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
Dnia 17. 12. 1932 r. o godz. 12 sprzedam przy ul. Grunwaldzka 134 za natychmiastową zapłatą: 1 maszynę do szycia, 2 nocne stoliki, lustro tremo z szafką szafę do rzeczy z lustrem.
Zlec. Nr. 3283/VIII 9173
Wierzbicki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
Dnia 17. 12. 1932 r. o godz. 15,30 sprzedam przy ul. Grunwaldzka 7a za natychmiastową zapłatą: 1 wagę marki Berkel.
Zlec. Nr. 3284/V 9174
Wierzbicki, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
W sobotę dnia 17 grudnia 1932 r. o godz. 10 przed poł. sprzedam przy ul. Promenada 1 najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą: 1 bufet dębowy czarny kolor.
Zlec. Nr. 3123/VIII 9175
M. Betrand, komornik sądowy w Bydgoszczy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
Dnia 17 grudnia 1932 r. o godz. 11 sprzedam przy ul. Rycerskiej 6 za natychmiastową zapłatą: jedną maszynę do pisania Blok — Brun „Remington".
Zlec. Nr. 3249/VIII 9176
J. Czerniewicz, komornik sądowy, Bydgoszcz, Śniadeckich 26.

9075
RADJO-ODBIORNIKI
najnowszego typu z głośnikiem, baterją anod. lub aparat anod. na prąd stały, akumulatorem i materj. anten.
Komplet 3-lampowy
od **zł 250.00**
poleca
f-ma koncesjonowana INŻ. M. BRUKARZEWICZ
Bydgoszcz, ulica Śniadeckich nr. 61, telefon 1107

Zakład radjotechniczny
Z. Gonczerzewicz 8697
poleca się
Bydgoszcz **Pl. Wolności 1.** *tel. 1124.*

SAMOZATRUCIE
NA TLE WĄTROBY.
SAMOZATRUCIE bywa przyczyną wielu dolegliwości (bóle artretyczne, łamanie w kościach, bóle i zawroty głowy, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, swędzenie skóry, skłonność do obstrukcji, plamy, zmarszczki i wyrzuty na skórze, skłonność do tycia, podenerwowanie i bezsenność, nerwowe bicia serca, mdłości, język obłożony). TRUCIZNY wewnętrzne wytwarzające się we własnym organiźmie, zanieczyszczają krew, niszczą organizm, i przyśpieszają starość. Choroby z samozatrucia i złej przemiany materji LECZĄ NIE LEKARSTWA A KREW CZYSTA. Wątroba i nerki są organami oczyszczającemi krew i soki ustroju. Najracjonalniejszą i zgodną z naturą kuracją jest unormowanie czynności wątroby i nerek. 20-letnie doświadczenie i najwyższe odznaczenia wykazały że ziała lecznicze
„CHOLEKINAZA" H. Niemojewskiego
jako żółcio-moczopędne są jedynym naturalnym czynnikiem odciążającym soki ustroju od trucizn własnych i zapewniającym szybki powrót do zdrowia
Bezpłatne broszury Dr. med. T. NIEMOJEWSKIEGO otrzymać można w labor. fiz.-chem. „CHOLEKINAZA" H. NIEMOJEWSKIEGO, Warszawa, N.-Świat 5- (J)
na prowincję wysyłka pocztą.

J. J. Goerdel, Bydgoszcz
Handel win i spirytualji
(właściel: **Edmund Matecki**)
Długa 10 Rok założenia 1811 **Tel. 14**
Poleca
po cenach konkurencyjnych: Wina francuskie: białe i czerwone, szampański i koniaki francuskie — Madeiry — Malagi — Portwina — Sherry.
Specjalność: 9109
Wina węgierskie star. rocznik.
Własna rozlewnia koniaku, rumu, araku. Zaprzysiężony dostawca win mszalnych.
Cennikiem na rok 1932/1933 służę na życzenie!!

R. Stenzel Cukiernia i Piekarnia
Bydgoszcz — Telefony 23-07 i 343.
POLECA 9106
na gwiazdkę
Pierniki z czystego miodu marcepany dziennie świeże

SPRZEDAŻ PRZYMUSOWA.
W sobotę dnia 17 grudnia br. o godzinie 8,30 sprzedam w Nakle większą ilość materjałów włókienniczych oraz urządzenie składowe. Zbiórka kupujących w mej kancelarji przy ul. Dąbrowskiego.
Zlec. Nr. 3033 9178
Kozłowski, kom. sądowy w Nakle n. N.

UCHWAŁA. Postępowanie konkursowe nad majątkiem Franciszka Popka w Barcinie, kupca, właściciela firmy Fr. Popek, zakup i sprzedaż ziemiopłodów oraz węgli i sztucznych nawozów, zastanawia się, albowiem masa upadłościowa odpowiadająca kosztom postępowania nie istnieje.
Zlec. Nr. 3301 9179
Łabiszyn, dnia 10 grudnia 1932 r.
Sąd Grodzki.

Niebywałe niskie ceny GWIAZDKOWE
FUTRA
8699 najlepiej i najtaniej kupisz w znanej i solidnej firmie:
G. BALICKI
BYDGOSZCZ, ul. Dworcowa 45 tel. 13-38
Pracownia Kuśnierska na miejscu
Dogodne warunki

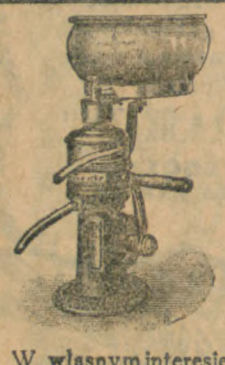
WIRÓWKI „MILENA"
Najniższe ceny, najdogodniejsze warunki spłaty.
W własnym interesie należy przed zakupem wirówki zażądać od nas oferty. Wirówki kupuje się u nas nadzwyczaj korzystnie, o czem się można przez zapytanie o ceny, przekonać.
BRACIA RAMME
Bydgoszcz, ul. Św. Trójcy 14 b. Telefon 79. 8701

SABA RADJO
Wielka atrakcja berlińskiej wystawy radjowej
SABA-ODBIORNIK NA ODLEGŁOŚĆ
pierwszorzędnej jakości i harmonji dźwięków z wszelkiemi zdobyczami nowoczesnemi i lampkami siatkowemi Superhet z 300-krotnem wzmocnieniem wysokiej frekwencji. Niezwykle łatwa obsługa za pomocą oświetlonej, cechowanej skali stacyjnej.
Rozdział stacyj. — Harmonja dźwięków nieprześcigniona.
Czytajcie opinję prasy!
Cena aparatu mimo wysokiego cła z lampkami z optimalnie wyregulowanym głośnikiem **490.- guld.**
Demonstracja aparatów radjowych bez obowiązku kupna.
Magazyn aparatów radjowych Saba
Gdańsk, Stadtgraben 6, tel. 23398. 9114

Moje
Podeszwy Goliat od 25 lat
wypróbowane jako najlepsza i najtrwalsza skóra. 9113
Prawo licencji na Wolne Miasto Gdańsk
Wszelkie reparacje, także z innych gatunków skór, po najtańszych cenach
Chemiczna Farbiarnie Obuwia
Zakład wulkanizacji wierzchniego obuwia gumowego
Obuwie i artykuły chemiczne
Müllers Goliathsohlerei
Właściciel W. Muzyk
Gdańsk, Damm 17. Tel. 22939

PAPETERJA i POCZTOWKI ŚWIĄTECZNE
OZDOBY 8802
CHOINKOWE
wielki wybór
IG. WŁOCH
Toruń, Przedzamcze 9,
specjalność:
Książki handlowe

KALENDARZE
gratis 8809
GRELEWICZ
tel. 853 W. Garbary 19

Wyjątkowo
tanio polecam zegary, zegarki, biżuterję, obrączki ślubne, i kamienie
K. BIBIK
TORUŃ ulica Szewska 10. 9156

ZEGARY
zegarki platery, biżuterja, brylanty
w dużym wyborze
Cz. Lipczyński
TORUŃ, Rynek Nowom. 21
Najstarszy polski zakład zegarmistrzowski.
Obrączki ślubne 8826

NAJNOWSZE
PŁYTY GRAMOFONY
„ELEKTRA"
8827 TORUŃ,
Chełmińska 4. Tel. 526.

Futra! Kurtki!
Nadeszła komisowo nowa partja futer damskich, męskich i kurtek skórzanych, które sprzedajemy po okazyjnie zniżonych cenach. Urzędnikom na dogodne spłaty. „STAŁA OKAZJA" Gdańska 10. Bydgoszcz. 9165

Ceny najtańsze!

NA GWIAZDKĘ polecam w większych ilościach

materjały na suknie, płótna, swetry damskie i męskie, rękawiczki, szale, bieliznę damską i męską, kapelusze czapki, dywany, chodniki i firany. Specjalność: płaszcze damskie i męskie, ubrania. Przy większych zakupach specjalne rabaty.

SKŁAD BŁAWATOW i KONFEKCJI

WOJCIECH MIKOŁAJCZYK - GDYNIA

ul. Św.-Jańs a, dom Voigta — Te'. 1559.

Ceny najtańsze!

Ogłoszenie likwidacyjne.

Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków Spółdzielni Rolniczo-Przemysłowej z ogr. odp. „Przechowo" w Przechowie powiat Świecie nad Wisłą na dwóch kolejnych zebraniach w dniach 14. 11. 1932 r. i 28. 11. 1932 r. uchwaliło jednogłośnie zlikwidować Spółdzielnię z dniem 1 stycznia 1933 r.

Wzywa się wszystkich wierzycieli do zgłaszania swoich pretensyj do dnia 1. I. 1934 r. 9084

„PRZECHOWO"

Spółdzielnia Rolniczo-Przemysłowa z ogr. odp. w Przechowie powiat Świecie nad Wisłą w likwidacji

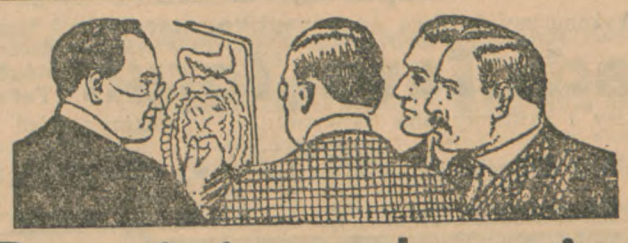

Ratujcie zdrowie!

Najsłynniejsze światowe powagi lekarskie stwierdziły, że **75% chorób powstaje z powodu obstrukcji.**

Chory żołądek jest główną przyczyną powstania najrozmaitszych chorób — zanieczyszcza krew i tworzy złą przemianę materji.

Słynne od 50 lat w całym świecie

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA

jak to stwierdzili prof. Berlin. Uniwersytetu Dr. Martin, Dr. Hochflaetter i wielu innych wybitnych lekarzy, są idealnym środkiem dla uzdrowienia żołądka, usuwają obstrukcję (zatwardzenie), są dobrym środkiem przeczyszczającym, ułatwiają funkcję organów trawienia, wzmacniają organizm i pobudzają apetyt.

Zioła z gór Harcu Dra Lauera usuwają cierpienia wątroby, nerek, kamieni żółciowych, cierpienia hemoroidalne, reumatyzm i artretyzm, bóle głowy, wyrzuty i liszaje.

Zioła z gór Harcu Dra Lauera zostały nagrodzone na wystawach lekarskich najwyższemi odznaczeniami i złot. medalami w Badenie, Berlinie, Wiedniu, Paryżu, Londynie i wielu innych miastach.

Tysiące podziękowań otrzymał Dr. Lauer od osób wyleczonych. Cena ½ pudełka 1,50 zł., podwójne pudełko 2,50 zł.

Sprzedaż w aptekach i składach aptecznych.

Ogłoszenie

W czasie przedświątecznym kupcy, reklamując swój towar oświetlają znacznie okna wystawowe i dlatego Magistrat chcąc iść kupiectwu na rękę, postanowił kupcom, restauratorom i kinom udzielić w miesiącu grudniu bonifikaty w ten sposób, że za nadwyżkę w grudniu w porównaniu do listopada pobierać się będzie tylko 50 proc. zużytych kilowato-godzin.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, że zostały obniżone miesięczne karty tramwajowe:

1) osobiste z 13,50 zł. na 10,— zł.;
2) nieosobiste z 18,— zł. na 15,— zł.

Z racji wzmożonego ruchu przedświątecznego każdy nabywca powyższych kart tramwajowych, ważnych na miesiąc styczeń 1933 r., może z nich korzystać już od 22 grudnia rb począwszy. 9017

MIEJSKIE TRAMWAJE, ELEKTROWNIA I WODOCIĄGI GRUDZIĄDZ:

Decernent
(—) Sielski, (—) Dolatowski,

Od 29 listopada rb. rozpoczęliśmy naszą

sprzedaż gwiazdkową

Sprzedajemy **towary wysortowane** po cenach do ostateczności zniżonych.

Uwaga!

Tylko wełna grzeje w 100%, bawełna nic.

Dlatego nie opłaca się kupować materjałów półwełnianych, jeżeli można podczas naszej imprezy gwiazdkowej nabyć materjały czysto wełniane za tą samą cenę.

GUSTAW MOLENDA i SYN

Fabryka sukna w Bielsku.

Składy fabr.: **w Gdyni, Portowa 56.**

RADJO-TELEFUNKEN

APARATY-TELEFUNKEN

na prąd stały i zmienny, wszystkie typy — oraz

GŁOŚNIKI-TELEFUNKEN

o szczególnie czystym, harmonijnym tonie 9168

NA SKŁADZIE

DEMONSTRACJA APARATÓW CODZIENNIE OD 12—18.

Fachowa obsługa!!! Porady techniczne!!!

B. JĄCZKOWSKI Biuro instalacji elektrotechnicznej

Tel. 930. Bydgoszcz, Gdańska 23. Tel. 930.

Z prawami szkół państwowych 8056

8-klasowe gimnazjum żeńskie

G. Winogrodzkiego w Wejherowie

otrzymuje zapisy do wszystkich klas, poczynając od klasy 2-giej.

Przy gimnazjum wstępne klasy koedukacyjne, przygotowujące do gimnazjum nowego typu.

Meble koszykowe i wózki dla lalek

kupuje się najlepiej i najtaniej u fachowca!

Fotel kosz. od **2,50** guld. Fotel. kosz. dla dzieci od **1, 0** guld. Stoły kosz. od **4.**— guld. Fotele z trzciny pedygowej od **14.**— guld.

Wózki dla lalek, wóziki sport. } Największy wybór!
Wóziki spacerowe } Najtańsze ceny!

Kosze dla niemowląt, łóżeczka dziecięce, koszyki do kwiatów, kosze i meble dla lalek, saneczki, koszyki do szycia, stoliczki do szycia, wrotki, rowery trzykołowe, piłki gumowe oraz wszelkie towary koszykowe.

Emil Pöthig, Gdańsk

Korkmachergasse 5-6 (przy wieży kościoła Marjackiego. Założony 1880 — Telefon 25306.

Wszystkie towary dostarcza się franko dom do Wrzeszcza, Oliwy i Sopot. 9111

Zabawki - Klinika lalek

Walizki — Torebki — Szachy — Wóziki dla lalek

Duży wybór — Ceny niskie

Billiger Bazar

Gdańsk, Elisabethkirchengasse 9/10 przy dworcu obok kina U. T. 8682

ZABAWKI

PODARKI ŚWIĄTECZNE
SZKŁO, PORCELANA, GALANTERJA
W WIELKIM WYBORZE 8659

GUSTAW HEYER

Toruń, Szeroka 6. Te ef. 517

Przeniosłem moją kancelarję adwokacką

z Wejherowa do Gdyni

Dr. Gabrjel Tadeusz Manstein-Henner 1906

adwokat i obrońca wojskowy

Gdynia, ul. Świętojańska [dom Bednarskiego] I. p., tel. 1354

HOTEL CONTINENTAL

Tel. 28651 — 26306

naorzeciw dworca

GDAŃSK

poleca pokoje z łazienk., bież. wodą i telefonem po umiarkowanych cenach.

Praktyczne
podarki gwiazdkowe
jak:
Perfumy
krajowe i zagraniczne. 8691
Wody kolońskie
rozpylacze
Mydła toaletowe
w ładnych opakowaniach.
Manicury
Aparaty do golenia.
Aparaty fotograficzne
Wielki wybór! Niskie ceny!
Drogerja — Perfumerja
A. Gałdyński, Toruń
Tel. 875 ul. Szeroka 9. Tel. 875.

KUPNO MEBLI
jest bezwarunkowo kwestją zaufania!
Prosimy dlatego porównać wykonanie naszych mebli z innemi fabrykatami. Z łatwością przekona się J. W. Pan (i), że jednak u nas zakupuje się
— — **najlepiej i najtaniej.** — —
Rozporządzamy ogromnym wyborem przeszło
100 POKOI
gotowych na składzie a mianowicie:
pokoje jadalne już od 1000,— złotych
gabinety męskie „ „ 750,— złotych
sypialnie „ „ 550,— złotych
Służymy również wielkim wyborem w salonach jakoteż w meblach pojedyńczych i drobnych, koszykowych i łóżkach metalowych — — — — —
Reparacje mebli.
— Wykonujemy każdego czasu **szybko, starannie i tanio.** —
Bracia Tews-Toruń
Mostowa 30. Telefon 84.
Największy i najstarszy oraz najwytworniej wyposażony skład mebli na miejscu. 7919
Fortepiany orzechowe, czarne i dębowe gotowe na składzie.

Miejsce spotkań dla przyjezdnych
Stacja autobusów
RESTAURACJA
GRUDZIĄDZ
Plac 23 Stycznia 29 — Telef. 735
Obiady z 3 dań 90 gr. Gorące potrawy oraz napoje wszelkiego gatunku o każdej porze dnia. Lokal obok przystanku tramw. 5 min. od dworca.
Kolacja à la carte już od 50 gr. począwszy 4758
właśc.: Józef Grzeszkowiak
Stacja autobusów
Kieliszek wódki od 15 groszy

Zanim
kupisz nowe, obejrzyj używane łóżka, stoły, szafy lustra, rowery, maszyny do szycia, patefony, futra, oficerski marynarski hełm i mundur galowy, kilimy, płaszcz, ubrania obuwie, powózka parokonna sortownice do kaszy teodolit uniwersalny, opalograf, motocykl, maszyna do krajania papieru oraz wszelkie używane rzeczy za bezcen.
„OKAZJOPOL"
Grudziądz, Pl. 23 Stycznia 28 i „Stała okazja" Bydgoszcz, Gdańska 10

Łyżwy Saneczki Narzędzia
dla chłopców
Scyzoryki Karnisze
to najlepsze
prezenty gwiazdkowe
P. TARREY
TORUŃ
Tel. 138 St. Rynek 23.

Obrazy
kupuje się **jedynie** u **taniego Schwitala**
Gdańsk, obecnie Brotbänkengasse 45/48 w domu drogerzysty Bern. Braunego.
***Obrazy olejne, rysunki Druki artystycz. i luksusowe Ramki** drewn. **i śpiż. do obrazów i fotografij** w znanym wielkim wyborze.* 9135
Oprawa obrazów we własnym warsztacie!
***Nowość!** Papier listowy w kasetkach, mapach i luźny, tow. papier, artykuły biurowe i szkolne.*
— Powinszowania na wszelkie okazje —

NA GWIAZDKĘ PODAREK ELEKTRYCZNY
Ale jaki i komu 8858
Praktycznej Pani — żelazko elektryczne,
Panu — grzałkę nurkową do błyskawicznego zagrzania wody do golenia,
Smakoszom — elektr. maszynkę do kawy,
Amatorom dobrej herbaty — imbryk elektryczny,
Niedomagającym — poduszkę-kompres elektryczny

MIEJSKIE ZAKŁADY ELEKTRYCZNE W GDYNI
Sprzedaż za gotówkę i na dogodn. warunkach spłaty.

Okazja
Sprzedam korzystnie:
masaż elektr., futra: piżmowe i szopy, sypialnię malow. biało, oddzielnie stoły, krzesła, łóżka meblowe i żelazne, obrazy i lustra, maszynę krawiecką, radjo 3 i 4 lampowe, płaszcze, rowery, dętki rowerowe, jazband, kornet niklowy, garderobę, obuwie i wiele innych przedmiotów.
Sklep Okazyjny
ul. Narutowicza 15 w Grudziądzu. 8067

Szkolne
meble sprzedam. Szkoła przy ulicy J. Piłsudskiego Grudziądz 11—13 godz.

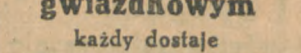

KALENDARZ
duży ścienny przy zakupie
gwiazdkowym
każdy dostaje
w podarku
u
H. NOWACZYK-a
Toruń, St. Rynek 5
Skład wódek, koniaków, likierów, win krajowych i zagranicz.
9059

Mandoliny Skrzypce Gitary
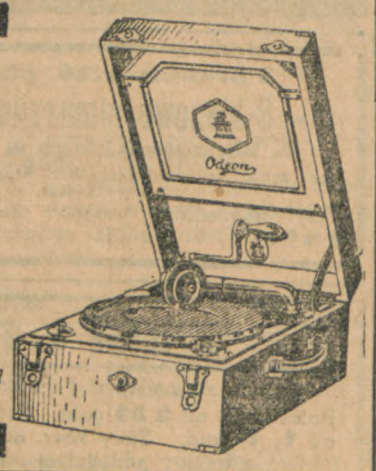
poleca
S. Zuchowski,
Toruń, Chełmińska 17 I. p. dawn. Goram

Czekolady
Pralinki
Kakao
Marcepany
Pierniki miodowe
Zasadą naszą jest i będzie:
Najlepsza jakość, odpowiednia cena i pełna waga! 8893
Przekonaj się, zważ, porównaj, smakuj!

Ozdoby choinkowe
Pocztówki świąteczne
noworoczne poleca tanio
A. MARASIŃSKI
skład wyrobów tytoniowych i materj. piśmiennych
Toruń, pl. św. Katarzyny 1. (naprzeciw kośc. garnizon.)

GRUDZIĄDZ

PRZETARG PRZYMUSOWY.
W poniedziałek dnia 19 grudnia sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za natychmiastową gotówkę w Michalu pow. Świecie u p. Borcherta o godz. 9: 1 kanapę, 1 stół, 1 bieliźniarkę, 1 szafa do rzeczy, 1 biurko, 1 fotel biurkowy, 1 lustro, 1 maszynę do szycia, 1 szafa do rzeczy i 100 ram do inspektów. W Dolnej Grupie pow. Świecie u p. Bartla o godz. 11: 2 warchlaki a 25 kg. W Dolnej Grupie pow. Świecie u p. Sosnowskiego o godz. 11,30: 1 wóz handlarski na resorach. 9199
(—) Zielniewicz, komornik sądowy w Grudziądzu.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
W poniedziałek dnia 19. 12. br o godzinie 10 sprzedawać będę za gotówkę więcej dającemu w Grudziądzu przy ulicy Marszałka Piłsudskiego 72: 2.000 tabliczek czekolady. O godzinie 13,30 w Łasinie: kawę, herbatę, musztardę, kakao, 4 kosze, 11 słoików, lemiesze, podkowy, zgrzebła, szczotki, wędzidła, łańcuchy oraz tp. przedmioty gospodarskie. Zbiórka reflektantów na Rynku. O godzinie 14 w Plesewie u p. Szymańskiej: 10 kg. cukierków i czekolady. 60:
Dobrzański, komornik sądowy w Grudziądzu.

PRZETARG PRZYMUSOWY.
We wtorek dnia 20 grudnia rb. o godz. 10 przed południem sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego więcej dającemu za natychmiastową gotówkę w Grucie pow. Grudziądz co następuje: bufet, kredens, stół rozsuwany, 6 krzeseł, dywan, 2 kanapy pluszowe, stół okrągły, 2 fotele, 3 świnie, motor elektryczny oraz większą ilość żyta, pszenicy, jęczmienia i owsa. Zbiórka reflektantów przed oberżą p. Radackiego w Grucie. O godz. 12 w poł. w Słupie pow. Grudziądz co następuje: powózkę, fortepian, 2 tuczniki, 3 cielaki, 2 świnie oraz większą ilość pszenicy, żyta, jęczmienia i koniczyny białej. Zbiórka reflektantów przed oberżą p. Górnego w Słupie pow. Grudziądz, następnie o godz. 2,30 po poł. w Przesławicach pow. Grudziądz: 1 woland, bryczkę, 1 byczka, oraz większą ilość grochu. Zbiórka reflektantów przed majątkiem w Przesławicach pow. Grudziądz. 9197
Jaranowski, komornik sądowy w Grudziądzu.

Maszyny
do pisania i szycia, naprawia solidnie i tanio, mistrz mechaniki, Andrzej Zboralski, Grudziądz. Szkolna nr. 7.

Pokój
z niekrępującem wejściem cichy, ciepły, dobrze umeblowany zaraz do wynajęcia. Grudziądz, Kościuszki 41, m. 2. 8909

Zwózki Transport mebli
przeprowadzki
wyścielane wozy meblowe
Magazynowanie
we własnych zdrowych jasnych, suchych magazynach
Ekspedycje
towaru i bagażu wykonuje
najtaniej
Ludwik Szymański
Toruń 8407
Żeglarska 3. telef. 909

NAJTANIEJ!!!
kupuje się
materjały damskie męskie i dziecięce jedwabie shiffony płótna
stołowiznę bieliznę trykoty swetry pończochy rękawiczki galanterję
8632
w firmie
K. JAROCIŃSKI
TORUŃ, Starom. Rynek 31, telef. 674.

Tanio
NA Gwiazdkę

Poleca
Swetry
Trykoty
Pończochy
Skarpetki
bieliznę damską i męską
Szkło - fajans
Zabawki po niebywale niskich cenach.
Bazar - Polski
Toruń, Kościuszki 9.

NA GWIAZDKĘ

Duży wybór
zabawek dziecięcych
niżej cen zakupu poleca
F. BORK
Bydgoszcz, Kościelna 18.
UWAGA! Urzędnikom państwowym i wszelkim stowarzyszeniom udzielam 20% rabatu, przy większym zakupie zabawek. 9108

DAKTYLE
figi, rodzynki
GRELEWICZ
Toruń, W. Garbary 19.
Telefon 853.

E. SIWIEC
TORUN
ŻEGLARSKA 31.
ZABAWKI SZKŁA PORCELANY
i wszelki
materjał elektryczny i radjowy. 9119

Albumy
do wkładania i do nalepiania.
Pamiętniki
w składzie papieru
Toruń, ul. Chełmińska 24.

HERBATA
kakao
GRELEWICZ
Toruń, W. Garbary 19.
Telefon 853.

Gwiazdor wie dokładnie

że tylko co najlepsze sprawia w domu radość.

Dlatego też na święta piec należy według

Dra Oetkera wypróbowanych przepisów.

Tylko takie pieczywo wygląda wspaniale, smakuje przepysznie i służy każdemu.

Mnóstwo praktycznych przepisów na pieczywo gwiazdkowe zawiera Dra Oetkera nowa książeczka z przepisamy „F" obejmująca 61 stron druku i 8 barwnych tablic. Książeczkę w cenie 40 gr nabyć można u swego kupca, a wrazie wyczerpania za nadesłaniem znaczków wprost w firmie

D. August Oetker, Oliwa.

Gabinet racjonalnej kosmetyki

„Kalotechnika"

wykonywuje wszelkie zabiegi w zakresie nowoczesnej kosmetyki racjonalnej i upiększającej. Odmładza, doskonali, konserwuje urodę. Usuwa najnowszemi systemami zmarszczki, krosty wągry, rozszerzone pory, brodawki, piegi, czerwoność nosa, łupież i t. p. Trwałe przyciemnianie brwi i rzęs. Przyjmuje 10—2 4—7 wiecz. Toruń, ulica Prosta nr. 2 I. piętro. 9075

Przeprowadził em się

na Langgasse 59 w Gdańsku
Lekarz-dentysta 7437
A. SOKALSKI

PIERWSZORZĘDNY

gabinet kosmetyczny
„Mimoza"
(dypl. Université de beauté Cedib w Paryżu) odmładza, usuwa wszelkie wady cery i włosów, przyciemnia brwi i rzęsy. Toruń, Szeroka 37 II. p. 9128

Ostrzeżenie

Siana i słomy nie wolno sprzedawać dzierżawcy p. Szczepanowi Karasiowi z majątku Bielawy pow. toruńskiego bez mojego zezwolenia. Marja ks. Sułkowska. 9125

Choinki

na gwiazdkę do nabycia Toruń, Rynek Staromiejski (obok poczty). 9123

Wina Wódki Likiery

najpoważniejszych firm po cenach najniższych
FR. KŁOPOCKI
Toruń, Szeroka 25. tel. 155
Własna palarnia kawy

RADJO
RADJO
RADJO 8936
tylko
w specjalnym magazynie
SCHWENKGRUB
Toruń, Łazienna 17.

Zające

kupuję każdą ilość po najwyższych cenach dziennych Goetz, Wąbrzeźno — Pom. Tel. 174. 8943

Wędliny

litewskie, drób, produkty wiejskie poleca
Nowootworzony skład
Toruń, św. Ducha 14.(9042

Szkoła tańców

Janiny Werny wyucza szybko tańczyć. Nowy kurs 17 grudnia. Toruń. Prosta 22.

Narty

kompl. z wiązaniem i kijkami od 25.00.
SPORT-BLOCH
Toruń, Katarzyny 5. [9033

Cukiernia SAVOY
Toruń, Chełmińska 11
Nowocześnie urządzona — Najlepsza Kawa i ciastka — Ceny niskie!

Garderoba

męska, damska, kuśnierstwo — najnowsze fasony, ceny przystępne. (7911
K. Lewandowski, mistrz krawiecki. Toruń, ul. Kopernika 9.

Pijcie Kefir

Najlepszy środek odżywczy
Nowootworzony skład
Toruń, św. Ducha 14. (9042

Łyżwy

Turfy tylko 7.50.
SPORT-BLOCH
Toruń, Katarzyny 5. [9033

Amatorzy

Wasze prace fotograficzne najlepiej wykona:
FOTO-ATELIER
SPYCHALSKI
Toruń, Strumykowa.

Na Gwiazdkę

poleca
DELIKATESY, DZICZYZNĘ, wszelkie towary świąteczne
FR. KŁOPOCKI
Toruń, Szeroka 25, tel 115.

Pocztówki

świąteczne. Papier listowy w kopertach i w kasetach. Gry towarzyskie. Dewocjonalja, poleca na Gwiazdkę
L. GULDA
Skład papieru
Toruń, ulica Żeglarska 24.

ZIOŁA LECZNICZE

według przepisów sławnych lekarzy przeciw chorobom żołądka, kiszek, płuc, nerwów, wątroby, nerek, pęcherza, hemoroidom, upławom, obstrukcji, kamieniom żółciowym, kaszlowi, astmie blednicy, sklerozie, artretyzmowi, reumatyzmow etc.
Żądajcie bezpłatnej broszury nauczającej!
Adres: **Liszki—Apteka.**
7860

Darmo!

przy zakupie od 10,— zł. otrzyma kupujący 1 dużą butelkę wina Tokaj
Araczewski
Toruń. Chełmińska narożnik Szewskiej. 9084

Teatr Polski
w Toruniu
Repertuar

W sobotę, dnia 17 bm. o godz. 20-tej
„Mademoiselle"
Komedja w 3 aktach Jakóba Deval'a.
Legit. zniżk. 33 proc.

W niedzielę dnia 18 bm. o godz. 16-tej
Przedstawienie popołud. po cenach zniżonych
„Pod zarządem przymusowym"
Farsa w 3 aktach Arnolda i Bacha.

W niedzielę dnia 18 bm. o godz. 20-tej premjera
„Mademoiselle"
Komedja w 3 aktach Jakóba Deval'a
Leg. zniżk. 33 %

10.000 m
materjałów wełnianych

w szerokościach do 150 cm. w cenie dawnej od 18.— zł.

sprzedawać będziemy na **Gwiazdkę**

po zagadkowej cenie **od 2.40 do 7.50 zł.**

	dawniej	teraz
Płaszcze damskie *z futrzaną obsadą*	zł. 100.—	**zł. 34.—**
Płaszcze damskie *z skunksami, popielicami i karakułami*	zł. 250.—	**zł. 130.—**
Futra damskie, *źrebce brąz. i czarne od*		**zł. 250.—**
Futra męskie, *spacerowe od*		**zł. 160.—**
Ubrania modne, *bielski kamgarn*	zł. 98.—	**zł. 44,50**

	dawniej	teraz
Dywany *perskie 160x250*		**zł. 39.50**
„ *kassan 200x300*		**„ 150.—**
„ *boukle 200x300*		**„ 120.—**
Chodniki *za metr*	zł. 2.10	**„ 1.60**
Firany *z metra*	„ 0.80	**„ 0.40**
Story *ładne desenie od*		**„ 9.—**
Kapy *angielskie tiul na 2 łóżka*	„ 21.—	**„ 14,50**

Śniegowce po cenach fabrycznych.
Wszelkie ozdoby na choinkę.

Kurtki eleganckie, mundurki szkolne oraz ubranka chłopięce w wielkim wyborze.

Ceny powyższe mają być niespodzianką Gwiazdkową *dla naszych stałych klientów.*

DOM TOWAROWY
Bracia Mateccy
BYDGOSZCZ
STARY RYNEK 23/25

Jo-Jo
w tysiącach sztuk dla grzecznych dzieci.

9121

Wiatrówki
sportowe od 18,00
SPORT-BLOCH
Toruń, Katarzyny 5. [9033

Akuszerka
udziela porady, przyjmuje zamówienia do porodów Czarnecka Toruń, Piekary 23. (9155

ZAJĄCE
poleca
ST. GRELEWICZ
Toruń, W. Garbary 19.

2 młode panie
poszuk. dwóch panów na dobrem stanowisku w celu matrym. Oferty z fotogr „Gazeta Gdańska" Gdańsk, pod nr. „100". 9062

Narciarskie
buty, tylko 31.00
SPORT-BLOCH,
Toruń, Katarzyny 5. [9033

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego _____

Zamawiam niniejszem abonament*) na **„Dzień Pomorski", „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", „Dzień Bydgoski", na I. kwartał 1933** r. i proszę należność — **Zł. 10.17** pobrać przez listowego.

Imię i nazwisko _____

Miejscowość _____ Poczta _____

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty **Zł. 10.17** tytułem prenumeraty *) **„Dzień Pomorski", „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", Dzień Bydgoski"** za **I. kwartał 1933** r. potwierdzam.

_____ dnia _____

*) Niestosowne przekreślić.

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego _____

Zamawiam niniejszem abonament*) na **„Dzien Pomorski", „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", „Dzień Bydgoski", na miesiąc styczeń 1933** r. i proszę należność — **Zł.** 3.39 pobrać przez listowego.

Imię i nazwisko _____

Miejscowość _____ Poczta _____

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty **Zł.** 3.39 tytułem prenumeraty *) **„Dzień Pomorski" „Gazeta Morska", „Dzień Grudziądzki", „Gazeta Gdańska", „Dzien Bydgoski"** za **miesiąc styczeń 1933** r. potwierdzam.

_____ dnia _____

Niestosowne przekreślić.

Telegramy

Z ostatniej chwili

„Nasze siły moralne — stanowią o zwycięstwie"

Mowa płk. Sławka na posiedzeniu plenarnem klubu B. B. W. R.

(o) Warszawa, 17. 12. (tel. wł.) Po wczorajszem posiedzeniu Sejmu odbyło się **plenarne posiedzenie klubu parlamentarnego BB WR.**

Prezes Sławek wygłosił podczas posiedzenia dłuższe przemówienie, które poniżej podajemy w skrócie.

Prezes Sławek wskazał na wstępie na ostatnie przemówienie premjera Prystora w senacie, które powinno być zasadniczą wytyczną dla dalszych prac bloku i rządu, przyczem prezes Sławek podkreślił jeszcze raz, że usiłowanie wydatnego podniesienia cen rolnych może okazać się zawodnem. Tem więcej więc istnieje konieczność osiągnięcia równowagi gospodarczej przez obniżenie sztywnych cen.

Następnie prezes Sławek nawiązał do ostatniego swego przemówienia na zjeździe delegatów Związku Legjonistów i wyraził przypuszczenie, że zostało ono przez niektórych ludzi albo sfery w wielu wypadkach z zupełną świadomością źle zrozumiane.

Prezes Sławek powiedział: „Ja ręki do opozycji, demagogów i szkodników sam nie wyciągałem i wyciągać jej nigdy nie będę. Przemawiałem do legjonistów i chciałem im, tym ludziom, którzy dla państwa ofiarowali to, co mieli najlepszego, bo swoją krew, przedstawić, że prymitywne zrozumienie dyktatury i pojmowanie roli aparatu państwowego nie jest słuszne." Legjoniści w wielu wypadkach skarżyli się może nawet w sposób uzasadniony, że są odepchnięci od pracy państwowej, że nawet często brak im pracy dla zdobycia kawałka chleba i że dzieje się to pod wpływem t. zw. „czwartej brygady". Jest w tych narzekaniach legjonistów może i część słuszności. Jesteśmy obozem rządzącym. Obóz nasz pociąga za sobą niewątpliwie jednostki lepsze dla pracy państwowej, którzy ją pełnią ofiarnie, lecz też pcha się do nas pewna ilość ludzi, którzy spodziewają się w naszych szeregach, że będą mogli wyciągnąć dla siebie takie czy inne korzyści materjalne. Nie należy się dziwić rozgoryczeniu legjonistów, pozbawionych niekiedy środków do życia, że na to powstają. Obowiązek naszego klubu pilnego przyglądania się ludziom, którzy do nas wchodzą, jest obowiązkiem stałym. Zarówno okólnik mój z września jak i obecne przypomnienie powinni koledzy w klubie traktować w tym wypadku jako bardzo ważną dyrektywę. Warunkiem bowiem naszego wpływu jest nasza siła moralna. Jestem przekonany, że tak samo jak na wojnie tak i w życiu codziennem społeczeństwa siły moralne stanowią o zwycięstwie.

Następnie prezes Sławek stwierdził, że mimo ciężkiej sytuacji gospodarczej, a nawet wyrzekań na rząd, nikt w społeczeństwie nie spodziewa się, aby inny rząd lub inny obóz mógł podołać zadaniom kierowania państwem w tak ciężkiej chwili. Opozycja obwozi po całym kraju swoje krytyki, przemyśliwa te czy inne manewry i posunięcia w ataku na rząd, grożąc, że go obali. Ani gróźb ani krytyk ani wogóle opozycji nie potrzebujemy zbyt poważnie brać do serca, bo krzycząc przekonają się, że to na nic się nie przydaje, i zrozumieją bezpłodność swego działania i bezcelowość swego istnienia.

Prezes Sławek w dalszym ciągu swego przemówienia stwierdził, że w łonie Bloku istnieją różne reprezentacje poszczególnych interesów gospodarczych lub społecznych, i że te reprezentacje dość często starały się bronić każda swego punktu widzenia przez zwracanie się do rządu lub prezydjum klubu z prośbą o oddziaływanie na przedstawicieli interesów odmiennych. Obecnie jesteśmy klubem o tyle zwartym i stać nas na to, aby wykłócić się między sobą wewnątrz Bloku.

Przy wzajemnem bowiem zaufaniu do siebie zdołamy zawsze przedstawić racje przedstawicieli jednych interesów racjom interesów innych. Przy dobrej woli i zrozumieniu rzeczy wspólnych zdołamy wewnątrz Bloku wypośrodkować właściwą linję postępowania. W ten sposób zgrupowany element zdrowy i tak z sobą współpracujący jest najlepszą gwarancją na przyszłość.

Chautemps tworzy gabinet we Francji

Paryż, 17. 12. (PT). Desygnowany premjer **Chautemps oświadczył dziennikarzom,** że będzie dążył przedewszystkiem **do rozwiązania kwestji długów i w ścisłem porozumieniu z Herriotem będzie poszukiwał formuły konsyljacyjnej.** Chautemps jest zdania, że opóźnienie spłaty nie rozwiązuje zasadniczo kwestji. Rokowania są rzeczą konieczną. Należy omówić kwestję nowych warunków spłat.

CHAUTEMPS DODAŁ, ŻE UDZIAŁ HERRIOTA W NOWYM RZĄDZIE JEST DLA NIEGO WARUNKIEM SINE QUE NON, inaczej nie podjąłby się wogóle tworzenia rządu.

Paryż, 17. 12. (PAT). Przez cały dzień wczorajszy **Chautemps odbywał konferencje z przedstawicielami rządu.**

Przedstawicielom prasy oświadczył, iż **solidaryzuje się całkowicie z Herriotem w sprawie raty grudniowej. Jako warunek utworzenia rządu stawia sprawę przyjęcia przez Herriota teki ministra spraw zagr.**

Wczorajsze konferencje miały na celu **wyszukanie formuły, która mogłaby pogodzić projekt wniosku rządowego, odrzuconego przez parlament z wnioskiem, przyjętym przez izbę.** Według Chautempsa, te dwa teksty dadzą się napewno pogodzić, ponieważ wniosek komisji zaleca **odroczenie spłaty grudniowej do chwili ostatecznego uregulowania kwestji długów przez konferencję międzynarodową.** Wniosek rządowy projektu omawia natychmiastowe uszczenie tej raty w terminie z zastrzeżeniem ostatecznego załatwienia tej kwestji przez konferencję międzynarodową. **Poruszenie z izbą uznane zostało za możliwe również przez konferencję,** jaka obradowała wczoraj na Quai d'Orsay z udziałem wszystkich członków obalonego rządu, ekspertów finansowych, wchodzących w skład delegacji francuskiej na konferencję londyńską oraz generalnego sekretarza na Quai d'Orsay Berthelota. Formułę przedstawiono przewodniczącemu komisji finansowej izby i po południu zakomunikowano ją przewodniczącemu komisji finansowej senatu i przewodniczącym komisyj spraw zagran. obu izb, którzy przestudjowali sprawę w celu **wyszukania ustępstw, jakie mogłyby być poczynione na korzyść stanowiska rządu.**

Atak hitlerowców na Schleichera

Niezwykłe wystąpienie narodowych socjalistów w sejmie pruskim

Berlin, 17. 12. (PAT). Wczoraj przybył **do Berlina Hitler, aby wziąć udział w posiedzeniu narodowo-socjalistycznej frakcji sejmu pruskiego.** Pobyt Hitlera zbiega się z **niezwykłem wystąpieniem przewodniczącego frakcji narodowo-socjalistycznej w sejmie pruskim Kubego przeciw osobie kanclerza Schleichera.** Na wczorajszem posiedzeniu sejmu Kube, nawiązując do wczorajszego przemówienia Schleichera, oświadczył m. in.:

„Uwagi kanclerza, skierowane **pod adresem Litzmana,** domagają się energicznej odprawy. Godnym ubolewania jest fakt, że nieznany i pozbawiony zasług major z wielkiej wojny pozwolił sobie na zaatakowanie doświadczonego wodza, wyrastającego ponad jego głowę".

W dalszym ciągu Kube wspomniał na koleżeństwo, na które powołał się Schleicher. Kube zapytał, **czy koleżeństwo ze strony Schleichera polegało na kolejnem wysadzeniu z siodła ministra Goeslera, generała Groenera, kanclerza Brueninga i ostatnio również kanclerza Papena?** Przechodząc do spraw polityczn. mówca zapowiedział **walkę o utrzymanie autonomji Prus.**

Sprawiedliwości niech się stanie zadość

Hajdamackie zbiry — dziś staną przed sądem doraźnym we Lwowie

(o) Warszawa, 17. 12. (tel. wł.) Dzisiaj przed sądem doraźnym we Lwowie rozpocznie się **rozprawa przeciw 4 Ukraińcom, członkom Ukraińskiej Organizacji Wojskowej, oskarżonym o napad na pocztę w Gródku Jagiellońskim.** Dwóch z nich jest oskarżonych ponadto **o udział w morderstwie ś. p. Hołówki oraz o napad na Urząd pocztowy w Truskawcu.**

Przed sądem doraźnym staną **Daniłyszyn** (ur. 1908, czeladnik szewski, 3 klasy szkoły średniej), **Biłok** (ur. 1911, subjekt handlowy, 7 klas szkoły powsz.), **Marjan Żurakowski** (ur. 1905, kupiec, 7 klas gimn.) i **Jerzy Kossak** (ur. 1907, student wydz. prawn. Uniw Lwowskiego). Daniłyszyn, Biłok i Żurakowski stoją pod zarzutem udziału w napadzie na pocztę w Gródku Jagiellońskim, Daniłyszyn pozatem oskarżony jest o zabójstwo komendanta posterunku i strzelanie do szeregu posterunkowych, z których jednego okaleczył ciężko na całe życie.

Daniłyszyn przyznał się pozatem do zabójstwa ś. p. **Hołówki i zeznał, że oddał do niego 2 strzały, a Biłok 4 strzały.**

Do rozprawy powołano 54 świadków.

W obronie przed bankructwem

Przeorganizowanie władz partji nar. socjalistów

Berlin, 17. 12. (PAT). Hitler ogłosił nowe zarządzenie, mające na celu wzmocnienie siły bojowej ruchu narodowo-socjalistycznego — **przez utworzenie centralnej komisji politycznej partji,** pod osobistem prowodnictwem Hitlera. Komisja obejmuje prace trzech poszczególnych podkomisji do spraw programowych, prasowych i gospodarczych. Dotychczasowa komisja spraw gospodarczych została rozwiązana a jej prace przekazane właściwej podkomisji.

Charakterystycznem jest podkreślenie przez Hitlera, że stanowi on jedyną i najwyższą instancję decydującą w partji.

Rzym manifestuje przeciw Jugosławji

Rzym, 17. 12. (PAT) W Rzymie miały miejsce olbrzymie manifestacje antyjugosłowiańskie, powodowane zniszczeniem lwów św. Marka na murach miasta Trogiri w Dalmacji podczas manifestacyj antywłoskich.

Olbrzymie pochody studentów i młodzieży faszystowskiej przeciągały przez miasto, kierując się ku siedzibie poselstwa jugosłowiańskiego. Policja energicznie przeciwstawiła się naporowi tłumu, raniąc kilku demonstrantów przy płazowaniu szablami. Siedziba poselstwa jugosłowiańskiego obstawiona jest wojskiem i żandarmerją.

Litwinow wrócił do Moskwy

Genewa, 17. 12. (PAT). Litwinow z pozostałymi członkami delegacji sowieckiej wyjechał do Moskwy.

Stocznia gdańska przemytnikiem?

Przemyśl, 17. 12. (PAT). Na całym obszarze Małopolski zajęła Straż Graniczna maszyny i silniki, pochodzące ze stoczni gdańskiej, ponieważ części składowe tych silników są pochodzenia niemieckiego. Maszyny zostały zajęte niemal we wszystkich elektrowniach miejskich w całej Małopolsce. Elektrownie będą pociągnięte do odpowiedzialności.

Zasłużona kara na butnego Prusaka

Królewska Huta, 17. 12. (PAT). Wczoraj przed sądem grodzkim odbyła się rozprawa przeciwko odpowiedzialnemu redaktorowi „Der Oberschlessische Kurier" **Jędralskiemu,** oskarżonemu o zamieszczenie **artykułu, znieważającego polskie władze szkolne.** Sąd skazał Jędralskiego z art. 12 K. K. na zapłacenie 1.000 zł. grzywny wzgl. 10 dni arsztu.

Ciunkiewiczowa winna

Wyrok w sensacyjnym procesie krakowskim

Kraków, 17. 12. (PAT). Wczoraj w piątym i ostatnim dniu sensacyjnego procesu przeciwko Ciunkiewiczowej oskarżonej **o usiłowanie oszustwa asekuracyjnego na szkodę towarzystwa „Lloyd",** po 8-godzinnej rozprawie sąd wydał wyrok, mocą którego **CIUNKIEWICZOWA ZOSTAŁA SKAZANA NA 15 MIESIĘCY WIĘZIENIA** zaliczeniem aresztu prewencyjnego i na **stratę praw obywatelskich na przeciąg lat pięciu.** Wykonanie kary zostaje oskarżonej **zawieszone warunkowo na lat 5.** Pozatem oskarżona skazana została na poniesienie kosztów postępowania sądowego. Jako okoliczność obciążającą sąd uznał **rozmiary usiłowanego oszustwa,** jako łagodzącą dotychczasową niekaralność oskarżonej. Wyrok zapadł około godziny 17, oskarżona przyjęła go spokojnie. Co do apelacji — obrońca pozostawił sobie czas do namysłu.

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-łamowej . . 0,25 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . . . 1.50 zł
na drugiej i trzeciej stronie 1 zł — w tekście . . . . . 0.60 zł
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki
W Gdańsku za wiersze mim na stronie 7-łamowej. . . . . 15 fen.
" " " 4 " " " . . . . 50 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . . . 10 fen.
Przy sądowem ściąganiu należności rabat upada. Dla wszelkich spraw spornych właściwe są Sądy w Toruniu. Za terminowy druk przepisane miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Wacław Górnicki w Toruniu, Słowackiego 19/21
Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Józef Dobrostański Mostowa 6
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wilhelm Grimsmann, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p.
Redaktor odpowiedz. na Gdynię Wiktor Mieinikow Gdynia, Świętojańska
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław, Władysław Kawałkowski Inowrocław, Rynek 25.
Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz. Józef Stanach. Rynek 10/11.
Za ogłoszenia odpowiada administracja
Wydawnictwo: „Dz eń Pomorski", „Dzień Bydgoski," „Gazeta Morska" „Dzień Grudziądzki". „Dzień Kaszubski". „Dzień Kujawski"
Nakładem i czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu

Abonament miesięczny wynosi
w ekspedycji miejscowych agencjach . . . . . 3 — zł
z odnoszeniem do domu w Toruniu . . . . . 3.40 zł
przez pocztę z odnoszeniem . . . . . 3.36 zł
pod opaską . . . . . 4.50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . 2.50 gd przez chłonca . . . . . 2.30 zł
z odbieraniem w administracji wynosi gd 2. zagranicą 4 gd . . 7.— zł
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma
PRENUMERATA „DNIA KUJAWSKIEGO" miesięcznie w administracji 2.70 zł — na pocztach już z odnoszeniem kwartalnie 9,27 za miesięcznie 3,09 zł